

**Integrovaná strategie území
Místní akční skupiny Šumperský venkov 2014 - 2020**

**„Z lázní do lesů a hor,
to je náš krásný region“**

1. ÚVOD – CHARAKTERISTIKA MÍSTNÍ AKČNÍ SKUPINY

1.1. Identifikace právnické osoby

<i>název místní akční skupiny:</i>	Místní akční skupina Šumperský venkov
<i>sídlo MAS:</i>	Nový Malín čp. 240, PSČ 788 03
<i>kraj:</i>	Olomoucký
<i>NUTS 2:</i>	Střední Morava
<i>právní forma:</i>	spolek
<i>bankovní spojení:</i>	číslo účtu: 35-6662670297/0100
<i>IČ:</i>	27025675
<i>statutární zástupce:</i>	Josef Minář, předseda spolku Ing. František Snášel, místopředseda spolku

Integrovaná strategie území Místní akční skupiny Šumperský venkov 2014 - 2020 navazuje na Strategický plán LEADER Místní akční skupiny Šumperský venkov „Z lázní do lesů a hor, to je náš krásný region“ pro období 2007 – 2013. Níže uvedený dokument vznikl širokou a detailní syntézou poznatků z jednotlivých obcí, neziskových organizací, drobných podnikatelů, zájmových spolků a širokého počtu občanů MAS Šumperský venkov. Veškeré zaznamenané informace byly důkladně analyzovány, rozpracovávány v jednotlivých pracovních skupinách, projednávány na veřejných komunitních zasedáních v průběhu několika měsíců, a to vše s jediným cílem – vytvořit dokument, jenž v sobě bude zahrnovat co možná největší spektrum problémů, s nimiž se území MAS potýká, nástinem toho, jak je úspěšně řešit. Dokument se zabývá stávajícím stavem, poohlédnutím do minulosti a historie vývoje a samozřejmě budoucností toho, kam by měly obce, jejich organizace a obyvatelé směřovat.

Integrovaná strategie se snaží být věčná, zároveň se snaží pojmout co nejširší pohled na co největšího množství populace. Území MAS Šumperský venkov je svým složením pestrou škálou všeho. Od malých vesnic, ve kterých společenský život funguje na velmi vysoké a efektivní úrovni, přes obce, které se „vezou“ v záři kulturně, sportovně a turisticky zajímavějších obcí. Můžeme se setkat s obcemi a jejich obyvateli, kteří si jsou vědomi vhodné polohy pro rozvoj cestovního ruchu, ale také s vesnicemi a obyvateli, kteří tento potenciál dostatečně využít zatím neumějí. Zkrátka rozlehlé území v podhůří Jeseníků se svými charakteristikami neliší od jiných koutů naší země a celé Evropy. I z tohoto důvodu je třeba si uvědomit, že nastíněná řešení různých problémů mohou fungovat jen tehdy, když se správně pochopí, lidé jim budou chtít porozumět alespoň tak, jak se snažili tvůrci níže uvedeného dokumentu porozumět připomínkám všech, kteří se ozvali.

I přes mnoho setkání, jež byla v procesu tvorby integrované strategie uskutečněna, není možné zahrnout do výsledného dokumentu všechny potenciální rizika, hrozby a výzvy. Vždy bychom našli nějakou novou informaci, se kterou jsme se doteď nesetkali. Je to logické. Čas a vývoj se nedá zastavit a je třeba si uvědomit, že lidé se učí celý život a právě život nejednomu dodá nové výzvy a předloží novější poznatky. I z tohoto důvodu se snažíme podat co možná nejvíce různých pohledů na efektivní využití všeho kulturního, historického, přírodního, sportovního a vůbec lidského potenciálu, kterého se v našem území – MAS Šumperský venkov ukrývá.

1.2. Organizace a zdroje MAS

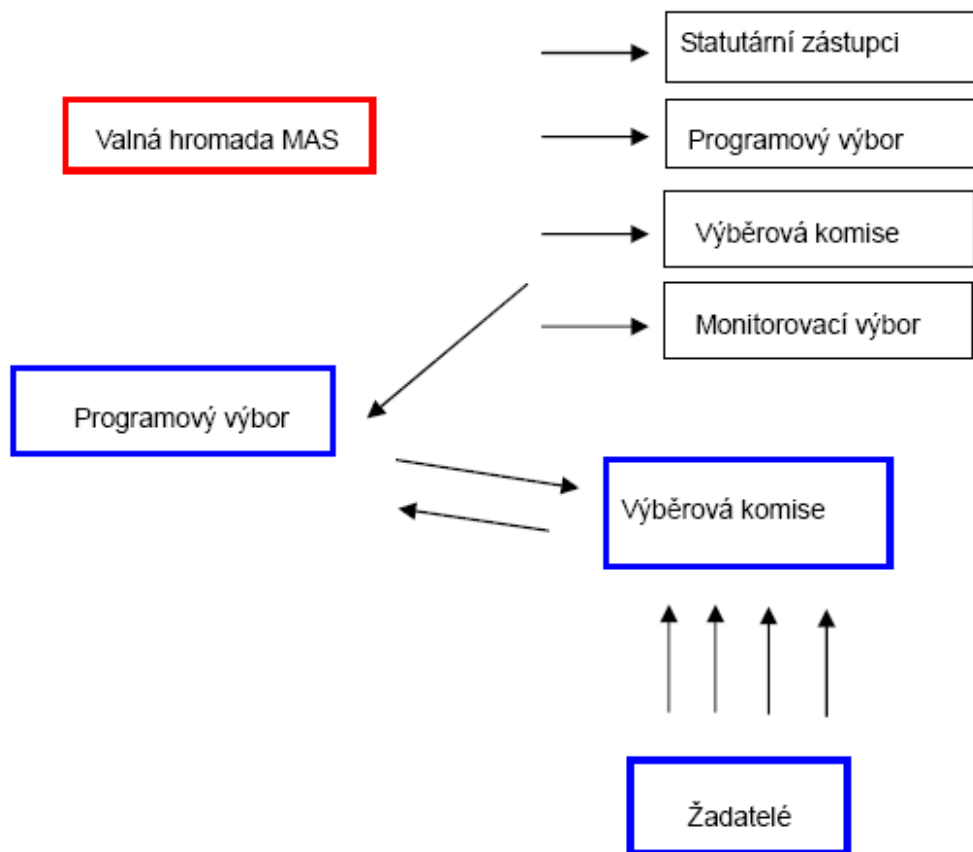
1.2.1. Organizační struktura a rozdělení odpovědnosti

V MAS Šumperský venkov byly ustaveny orgány s jasně vymezenými pravomocemi a odpovědností.

Společnou prací však usilují všechny o dosažení stejných cílů, mezi něž patří především:

- působení jako „motor“ regionálního rozvoje
- poradenská činnost pro obyvatele (při sestavování projektů, vyhledávání vhodných dotačních titulů apod.)
- řádná administrace žádostí o dotaci a administrace konkrétních projektů
- efektivní práce s veřejností, vnitřní a vnější marketingová činnost
- budování sítě místních partnerství
- koordinace činnosti pracovních skupin a sněmu mládeže
- vyřizování stížností veřejnosti směřujících na MAS
- zpracování kvalitní a realizovatelné ISÚ s pozitivním efektem pro region ve smyslu zvýšení kvality života v něm

Grafické znázornění organizační struktury MAS:

Zákonné orgány právnické osoby MAS

Předseda MAS – zastupuje MAS navenek, svolává Valnou hromadu a řídí její jednání, je oprávněn jednat jménem MAS, má samostatné podpisové právo vedle místopředsedy MAS. V současnosti tuto funkci zastává Josef Minář, starosta obce Nový Malín.

Místopředseda MAS – v době nepřítomnosti předsedy řídí jednání Valné hromady MAS, je oprávněn jednat jménem MAS, rovněž disponuje samostatným podpisovým právem. Místopředsedou byl opakovaně zvolen Ing. František Snášel, předseda představenstva společnosti Bludovská, a. s.

Valná hromada

Postavení Valné hromady MAS je vymezeno v čl. 5.1 stanov MAS. Valná hromada je nejvyšším orgánem MAS a tvoří ji všichni členové MAS. Valná hromada se schází podle potřeby, nejméně však jednou za rok. Svolává ji předseda MAS, mimořádnou Valnou hromadu svolá předseda MAS na písemnou žádost minimálně jedné třetiny všech členů MAS, a to nejpozději do jednoho měsíce od obdržení takové žádosti. Do působnosti Valné hromady patří zejména schvalování stanov MAS, jejich doplňků a změn, volba a odvolávání členů orgánů sdružení, rozhodování o vyloučení člena MAS, schvalování rozpočtu a plánu činnosti MAS, schvalování výše členských příspěvků aj.

Orgány místního partnerství

Výběrová komise

Postavení komise je upraveno v čl. 5.4 a násl. stanov. Výběrová komise je složena ze sedmi členů s dvouletým funkčním obdobím. Opakované zvolení do funkce je možné. Výběrová komise se schází podle potřeby a svolává ji předseda MAS. Do její působnosti patří zejména třídění, hodnocení a výběr projektů, předkládání výsledku procesu výběru projektů ke schválení programovému výboru a provádění dalších s tímto souvisejících činností.

Výběrová komise je složena z níže uvedených členů:

- Obec Bludov, zastoupena starostou Ing. Pavlem Stonem
- Obec Sobotín, zastoupena starostkou Ivetou Fojtíkovou
- Obec Velké Losiny, zastoupena starostou Ing. Norbertem Pfefferem
- CK HORNET TOUR, zastoupena Ing. Radimem Sršněm, Ph.D.
- Mespol Medlov, a.s., zastoupena Josefem Sedláčkem
- SDH v Dolní Libině, zastoupen Mgr. Ing. Tomášem Kobzou
- Zdeněk Hubáček, OSVČ

Monitorovací výbor

Monitorovací výbor není v době zpracování SPL oficiálně ustaveným orgánem společnosti. V současnosti jeho funkci plní Programový výbor. Se vznikem kontrolního a monitorovacího orgánu se počítá až v případě podpoření realizace SPL, resp. realizace projektů z dalších dotačních titulů. Členové by byli voleni stejně jako v případě již stávajících orgánů MAS Valnou hromadou a Valné hromadě by byli za svou činnost odpovědní. Prvořadým úkolem Monitorovacího výboru by bylo sledování a vyhodnocování realizace strategie, resp. sledování plnění předem stanovených monitorovacích kritérií. Zvolení členové Monitorovacího výboru by získali mandát na dobu trvání tří let, přičemž opakované zvolení osob i v následujících obdobích by bylo přípustné.

V pravomoci Monitorovacího výboru by bylo rovněž stanovení sankcí v případě zjištění nesprávného postupu při realizaci SPL a vyvození subjektivní odpovědnosti konkrétní

osoby. K postihu by bylo možné přistoupit pouze v případě nepochybného zjištění porušení povinnosti při realizaci SPL a zavinění konkrétní osoby. Postižená osoba by měla právo odvolání, přičemž pozici odvolacího orgánu by zastávala Valná hromada MAS. O potvrzení, změně nebo zrušení udělené sankce by bylo rozhodováno na nejbližším zasedání Valné hromady konaném v době po rozhodnutí o udělení sankce.

Sekretariát MAS

Sekretariát MAS působící v sídle MAS pracuje ve složení manažer, asistent manažera a účetní MAS. Je odpovědný za řádný chod MAS. Organizuje sběr projektových záměrů, pořádání vzdělávacích akcí, koordinuje a připravuje podklady pro jednání orgánů MAS.

Manažer MAS

Manažer MAS jedná jménem sdružení navenek na základě pověření statutárního orgánu, a to zejména v administrativních záležitostech. Manažer není členem MAS, účastní se však jednání jejích orgánů. Mezi jeho hlavní úlohy patří komunikace s veřejností ve smyslu konzultace a pomoci při zpracovávání projektových záměrů. Manažér zajišťuje organizaci vzdělávacích a jiných akcí pořádaných MAS, podílí se na zpracovávání strategických dokumentů a vykonává další související činnosti.

Manažer: Ing. Radim Sršeň, Ph.D. - manažer MAS

Administrativní pracovník: Ing. Zdeňka Mihulková

Asistent manažera: Mgr. Jakub Dolníček

Externí pracovníci: Ing. Martina Krátká, Jiří Račák, Petra Kucínová, Michal Hlavatý

Účetní: Zdeňka Mrkvicová

Programový výbor

Úloha Programového výboru je popsána v čl. 5.3 a násl. stanov MAS. Programový výbor je výkonným orgánem MAS a současně orgánem pro tvorbu SPL MAS. Za svou činnost odpovídá Valné hromadě. Tvoří jej pět členů s dvouletým funkčním obdobím, přičemž opakované zvolení do funkce je možné. Programový výbor se schází podle potřeby, nejméně však jednou za tři měsíce. Svolává jej předseda MAS. Mezi hlavní úlohy Programového výboru patří zejména hodnocení a zpracování informací relevantních pro tvorbu SPL, ustanovení pracovních skupin MAS a komunikace s nimi, konzultace výběru projektů s výběrovou komisí, schvalování vybraných projektů a jejich předložení Valné hromadě, kontrola hospodaření s majetkem MAS aj. V současné době pracuje Programový výbor v tomto složení:

- Obec Hrabšíň, zastoupena starostkou Ladislavou Holoušovou
- Obec Loučná nad Desnou, zastoupena starostou Jaroslavem Sembdnerem
- společnost Hrado, a.s., zastoupena panem Jaroslavem Přibylem
- TJ Sokol Lázně Velké Losiny, zastoupena panem Josefem Mrnkou
- TJ Sokol Dolní Studénky, zastoupena Mgr. Vlastou Sršňovou

Pracovní skupiny

V MAS byly jako neformální pomocné orgány ve vztahu ke komunikaci s veřejností a tvorbě ISÚ ustaveny pracovní skupiny. Tyto se podle svého složení zabývají mapováním a řešením aktuálních tematických oblastí života v regionu. Ruku v ruce s tímto jde i jejich aktivní zapojení se do tvorby SPL. Blíže k tomu viz kapitola 3 SPL. Stávající pracovní skupiny fungují v tomto složení:

„Šumperský venkov – můj domov“ - Jana Vohralíková (Obec Nový Malín), Bohuslav Pospíšil (Obec Dlouhomilov), Bc. Martina Remešová (Obec Dolní Studénky), Ing. Pavel Ston (Obec Bludov)

„Prosperující a udržitelný region“ - Josef Sedláček (Město Medlov, a. s.), Pavel Krobot (Bludovská a.s.), Josef Forajta (Obec Hraběšice), Ing. Jan Švéda (Hrado, a.s.)

„Region, který stojí za to vidět a o kterém je slyšet“ - Ing. Radim Sršeň (CK Hornet Tour), Petr Strnad (OSVČ, Loučná nad Desnou), Ing. Pavel Martínek (Obec Loučná nad Desnou), Ing. Miroslav Kopřiva (Obec Velké Losiny), Radomil Brada (Obec Oskava)

„Šumperský venkov – dobré místo pro děti a mládež“ - Michal Strnad (SDH Dolní Studénky), Josef Mrnka (TJ Sokol Lázně Velké Losiny), Zdeněk Musil (Obec Rejchartice), Mgr. Stanislav Lysák (ZŠ a MŠ Oskava)

„Pomáhejme slabším“ - Mgr. Vlasta Sršňová (Obec Dolní Studénky), Tomáš Pospíšil (Na Dobré cestě, o. p. s.), Mgr. Ivana Blažková (Obec Velké Losiny), Dagmar Kubíčková, Eva Kosslerová (Obec Bludov)

Sněm mládeže MAS

Specifickým orgánem MAS je Sněm mládeže, který je složen z 10 zástupců jednotlivých obcí z řad dětí a mládeže ve věku 11 – 26 let. Tento víceméně poradní a iniciační orgán MAS je ustanoven hlavně z důvodu předání možnosti mladým lidem vyjádřit se k rozvojovým tendencím regionu a v určitém směru je ovlivňovat. Dále realizuje programy podporující povědomí o jednotlivých obcích, jejich možnostech dalšího rozvoje a spolupráce. Pochopitelně i výstupy z jednání Sněmu mládeže nacházejí svůj odraz v SPL.

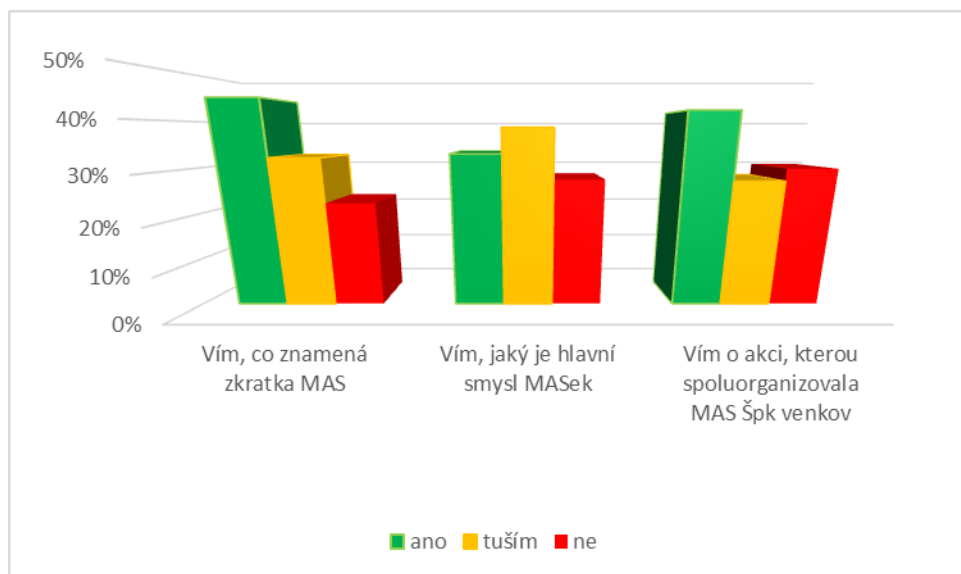
Sněm mládeže se řídí svými stanovami, které byly schváleny při jeho druhém zasedání. V čele stojí předseda Sněmu mládeže, kterého zastupují dva místopředsedové. Všichni jsou voleni na dobu dvou let. V současné době je předsedou Mgr. Jakub Dolníček (zástupce obce Dolní Studénky), místopředsedy jsou Klára Šulová (zástupce obce Hraběšín) a Pavlína Kubíčková (zástupce obce Nový Malín).

Výbor žen MAS

V obcích působnosti MAS existují a na velice dobré úrovni fungují zájmová sdružení určená pro ženy (Libina – mateřské centrum Libísek, Dolní Studénky – Svaz žen, Bludov, Hraběšín – Klub žen, Nový Malín – Spolek pro ženy). Snahou MAS je sjednocení a kooperace činností uvedených subjektů a rozšíření jejich působnosti i do obcí, v nichž žádná obdobná organizace neexistuje. Tento úkol si jako jeden ze svých cílů vytyčil výbor žen MAS.

Složení výboru žen: Ing. Jana Němečková (obec Libina), Mgr. Ivana Blažková (obec Velké Losiny), Mgr. Vlasta Sršňová (obec Dolní Studénky), Helena Macková (obec Dolní Studénky, Svaz žen ČR)

1.3. Partnerství

Z grafu můžeme vyčíst, že po pětiletém působení MAS Šumperský venkov více než 75% obyvatel jednotlivých obcí ví nebo tuší, co znamená zkratka „MAS“, a stejný počet respondentů dotazníkového šetření minimálně tuší, jaký hlavní cíl místní akční skupiny mají. Zároveň téměř 80% obyvatel obcí MAS Šumperského venkova se setkala s tím, že spoluorganizátorem obecních akcí byla naše „MASKa“.

1.3.1. Přehled členů MAS a jejich vývoj

#	Člen	Sídlo	Sektor	Přistoupení schváleno na základě Valné hromady
1.	Obec Bludov	Jana Žižky 195, 789 61 Bludov	VS	Zakládající členové – ustavující VH 28. 3. 2006
2.	Obec Dlouhomilov	Dlouhomilov 138, 789 76	VS	
3.	Obec Dolní Studénky	Dolní Studénky 99, 788 20	VS	
4.	Obec Hraběšice	Hraběšice 50, 788 15	VS	
5.	Obec Hrabíšín	Hrabíšín 65, 788 04	VS	
6.	Obec Libina	Libina 523, 788 05 Libina	VS	
7.	Obec Nový Malín	Nový Malín 240, 788 03	VS	
8.	Obec Oskava	Oskava 112, 788 01	VS	
9.	Obec Sobotín	Sobotín 89, 788 16	VS	
10.	Blkudovská, a.s.	Špalkova 156, 789 61 Bludov	SS	
11.	Hrado, a.s.	Hrabíšín 283, 788 04	SS	
12.	Ing. Radim Sršeň, Ph.D.	Dolní Studénky 155, 788 20	SS	
13.	Lesní statek Třemešek, v.o.s.	Oskava –Třemešek 50 788 01	SS	

14.	Mespol Medlov, a. s.	Medlov 238, 783 91 Uničov	SS	Odstoupení na vlastní žádost VH 22. 1. 2013
15.	Na dobré cestě Nový Malín o.p.s.	Nový Malín 112, 788 03	SS	
16.	Okresní Agrární komora Šumperk	Nemocniční 53, Šumperk, 788 01	SS	
17.	TJ Sokol Dolní Studénky	Dolní Studénky 152, 788 20	SS	
18.	ZŠ a MŠ Oskava, příspěvková organizace	Oskava 66, 788 01	SS	
	Martin Kania	Nový Malín 212, 788 03	SS	
	KOM – FOREST CZ s.r.o.	Bořivojova 828/33, 130 00 Praha 3	SS	
19.	Obec Loučná nad Desnou	Loučná nad Desnou 57, 788 11	VS	VH 21. 7. 2008
20.	Obec Rapotín	Družstevní 125, 788 14 Rapotín	VS	
21.	Obec Rejchartice	Rejchartice 47, 787 01	VS	
22.	Obec Velké Losiny	Rudé armády 321, 788 15 Velké Losiny	VS	
23.	TJ Sokol Lázně Velké Losiny	U hřiště 652, 788 15 Velké Losiny	SS	
24.	Zdeněk Hubáček	U Splavu 705, 788 13 Rapotín	SS	
25.	Sbor dobrovolných hasičů Dolní Studénky	Dolní Studénky	SS	
26.	Český svaz žen o.s.	Dolní Studénky 788 20	SS	
27.	Petr Strnad	Rejhotice 166, 788 11 Loučná nad Desnou	SS	
28.	Obec Petrov nad Desnou	Petrov nad Desnou 156, 788 16	VS	VH 16. 2. 2010
29.	Obec Vikýřovice	Petrovská 168, 788 13 Vikýřovice	VS	VH 16. 12. 2010
30.	Stanislav Mot'ka	Klepáčov 35, 788 16 Sobotín	SS	
31.	Sbor dobrovolných hasičů Dolní Libina	Dolní Libina 143, 788 05 Libina	SS	
32.	Obec Vernířovice	Vernířovice 53, 788 15	VS	VH 21. 6. 2011
33.	Klub osadníků Třemešek u Oskavy	Oskava 112, 788 01	SS	
34.	Ruční papírna Velké Losiny, a.s.	Velké Losiny 9, 788 15	SS	
35.	Občanské sdružení pěstitelů a chovatelů	Vernířovice 215, 788 15	SS	VH 22. 2. 2012
36.	Přátelé KOPRETIN o.s. Vikýřovice	Vodní 626, 788 13 Vikýřovice	SS	
37.	Ing. Karel Mornstein-Zierotin	8. května 81, 789 61 Bludov	SS	VH 22. 1. 2013
38.	Miroslav Kolínek	Nový Malín 344, 788 03	SS	

(Použité zkratky: VH – valná hromada, VS – veřejný sektor, SS – soukromý sektor)

Bludov

Historie obce sahá k přelomu 12. a 13. století, kdy se poprvé setkáváme se jménem jejího zakladatele Bluda z Bludova. Nedlouho po jejím vzniku byl vystavěn bludovský hrad. Dnes je však rozebrán a zbyly z něj jen zlomky. Jeho sutě byly využity ke stavbě staré silnice do Šumperka. S historií obce jsou spjaty rody Tunklů, Žerotínů a Lichtenštejnů, které se střídaly v jeho vlastnictví. Původní osídlení se šířilo z horního konce obce, která je dnes památkovou zónou. V 19. století byl Bludov centrem českého národního života na Šumpersku. Byla zde postavena první česká měšťanská škola na Šumpersku. Rozvoj za první republiky přerušila především 2. světová válka, která si vyžádala mnoho obětí z řad bludovských občanů.

Obrázek 1 Bludov - zámek

Zajímavosti obce:

- **Bludovské zvony** z let 1598 a 1599.
- **Bludovský zámek** – renesanční jádro zámku pochází z 16. století, původními vlastníky byli Žerotínové.
- **Rozhledna Háj** – nejvýraznější vrch okraje obce. Vznikla v meziválečném období a nabízí okouzlující výhled na celý region i jeho sousedství.
- **Žerotínská hrobka** – postavena v roce 1838 v dobách, kdy byl Bludov sídlem rodu Žerotínů. V roce 1842 sem byly přeneseny ostatky minimálně 13 Žerotínů tzv. „Brandýské“ větve.
- **Bludovské lázně** – založeny v roce 1929. Z hloubky 130 m zde vyvěrá pramen sírano-chlorido-sodné vody. V lázních se léčí nemoci ledvin, močových cest, kloubový revmatismus nebo např. dětská obezita.

Obrázek 2 Bludov - rozhledna Háj

Dlouhomilov

První zmínky o obci pocházejí z roku 1356. Její název je odvozen od jména Dlúhomil. V roce 1960 k ní byla připojena obec Benkov. Dlouhomilov byl od nepaměti typicky zemědělskou a ovocnářskou lokalitou, což vyjadřuje i symbolika na obecním znaku – dva zkřížené vztyčené rýče mezi dvěma pětilistými jabloňovými květy.

Zajímavosti obce:

- **Barokní farní kostel Všetech svatých** – dominanta obce z druhé poloviny 18. století. U kostela stojí kamenný kříž z 18. století, k němuž o století později přibyla empírová socha sv. Jana Nepomuckého.
- **Stavby lidové architektury** – stavení v horní části obce jsou vesnickou památkovou zónou. K nejvýznamnějším patří venkovské usedlosti č. p. 5, 24, 29.

Obrázek 3 Dlouhomilov - lidová architektura

Dolní Studénky

Obec Dolní Studénky se v písemných pramenech poprvé objevuje již v roce 1353, tehdy ještě pod názvem Studenka. V držení vsi se vystřídalo několik panských rodů, z nichž nejvýznamnější byli páni z Lipé, Tunklové, Žerotínové nebo Bukůvkovi. V roce 1871 zde byl založen moderní pivovar, kde se vařilo pivo s názvem Třemešský kozel. Mezi válkami došlo k elektrifikaci, vybudování vodovodu a zavedení pravidelné autobusové linky do Šumperka. V roce 1979 byla obec přičleněna k Šumperku a znovu se osamostatnila až v roce 1990.

*Obrázek 4 Dolní Studénky - zámek
Třemešek*

Zajímavosti obce:

- **Zámek Třemešek** – památka renesanční architektury z roku 1587. Dodnes se kromě renesančního vzhledu zámku zachoval také unikátní portál s reliéfy majitelů manželů Bukůvkových.
- **Třemešské rybníky** – poslední zachované rybníky velkého severomoravského komplexu, který patří k soustavě tunklovských rybníků z 15. století.

Hraběšice

Hraběšice vznikly jako osada dřevařů a horníků, v jejím okolí se dobývala železná ruda. V písemných pramenech jsou poprvé zmiňovány v roce 1569. Vesnice byla nazvána po Hrabišovi ze Švábenic a Úsova. Do němčiny bylo jméno obce přejato jako Rabenseifen, podle havrana (rabe). Částí Hraběšic byla osada a katastrální obec Krásné (do roku 1948 Šentál). Mezi Šumperkem a Krásným byla v osmdesátých letech vybudována vodní nádrž Krásné, která se spolu s okolím a samotnou osadou Krásné stala příměstskou rekreační oblastí. V roce 1976 byly Hraběšice připojeny k Šumperku a touto integrací ztratilo Krásné postavení relativně samostatné části. Od roku 1990 jsou Hraběšice opět samostatnou obcí.

Obrázek 5 Hraběšice - kostel

Zajímavosti obce:

- **Kostel sv. Filipa a Jakuba** - z první poloviny 19. století. V blízkosti kostela se nachází chráněná památka socha **Sv. Jana Nepomuckého** - památkově chráněná, barokní rustikální plastika z druhé poloviny 18. století. Nachází se poblíž farního kostela Sv. Filipa a Jakuba.
- **Kamenolom** poblíž osady Krásné je významným nalezištěm mnoha nerostů.
- **Vodní přehrada Krásné** – vyhledávané místo ke koupání či rybolovu.

Hrabišín

Hrabišín vznikl v polovině 20. století, spojením čtyř historických obcí: Dolní Olešná, Horní Olešná, Loučky a Hrabišín. Nejstarší z nich je Dolní Olešná, jejíž písemné dokumenty jsou dochovány z roku 1352, nejmladší jsou Loučky. O spojení obcí bylo usilováno již od dob před 2. světovou válkou. Definitivně byly slouženy až v roce 1949. Německý název Rabersdorf byl spojován s havranem (rabe), který byl zobrazen na obecní pečeti. Hrabišín je typicky zemědělskou oblastí.

Zajímavosti obce:

- **Empírová boží muka** z roku 1820 - chráněná kulturní památka v osadě Dolní Olešná.
- **Přehrada Hrabišín** - na přítoku říčky Loučky, slouží i jako přírodní koupaliště a je oblíbeným cílem procházek místních i turistů.

Libina

Vesnice je nejnižše položenou a zároveň největší venkovskou obcí na Šumperku. První zmínky o Libině (tehdy Villa Lubna) jsou doloženy z roku 1348. Název obce je odvozen od osobního jména Liba a znamená „Libovou ves, lhotu, stráň“. V 17. století byl používán přívlastek Německá reagující na německé osídlení této Libiny na rozdíl od sousední Moravské (od roku 1947 Dolní) Libiny. Po odsunu německého obyvatelstva byl změněn úřední název Německé Libiny na Horní Libinu. Ta byla pak v roce 1960 definitivně sloučena s obcemi Dolní Libina a Obědné, kdy získaly svůj dnešní název Libina.

Obrázek 6 Libina - Langerova vila

Zajímavosti obce:

- **Bradlo** – nejvyšší hora Úsovské vrchoviny a zároveň státní přírodní rezervace s mohutnou soustavou skal a skalek. Patří k nejkrásnějším svého druhu na Moravě. Na hřebetu Bradla je vyhlídka, která nabízí překrásný výhled do okolí.
- **Langerova vila** a mauzoleum rodiny Langerů – vila je postavena ve stylu novorenesanční architektury z přelomu 19. a 20. století. Mauzoleum naopak v novobarokním stylu z počátku 20. Století. Obojí nechala vystavět rodina Langerů, která byla majitelem zdejší továrny na lněné zboží.
- **Sloup se sousoším Nejsvětější trojice** z roku 1796.
- **Sousoší Kalvárie s kamennou balustrádou** - jedinečné ikonografické rokokové sousoší z roku 1767.

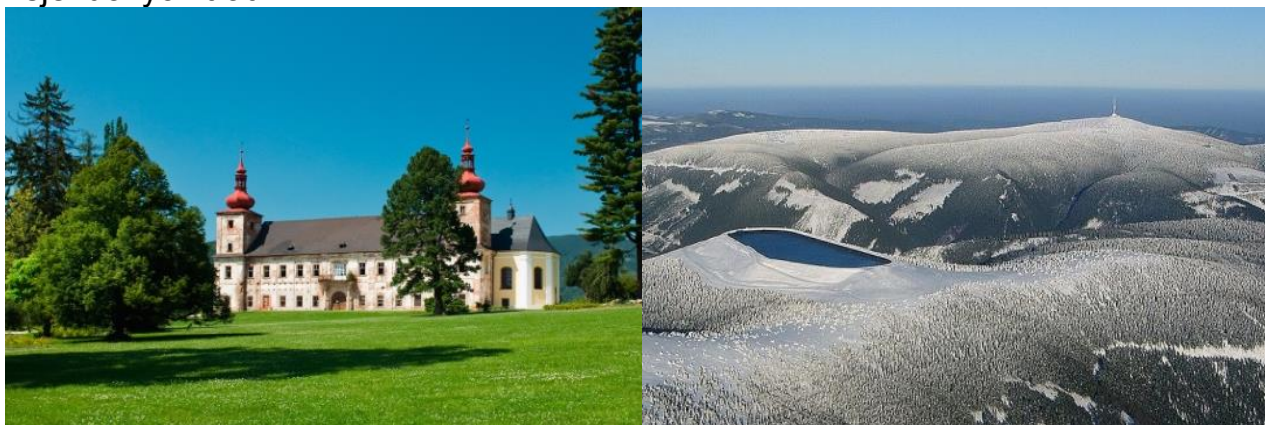
Obrázek 7 Libina - Bradlo

Loučná nad Desnou

Vesnice se až do roku 1948 nazývala Vízmberek. K obci bylo připojeno několik okolních osad a malých obcí - Filipová, Kociánov, Kouty nad Desnou, Přemyslov a Rejhotice, společně mají 1890 obyvatel. Obec Vízmberek byla založena v 18. století v podzámčí nově vybudovaného žerotínského zámku Vízmberek. V tomto období byly založeny i osady Kociánov a Filipová. Nejstarší částí obce Loučná nad Desnou je osada Rejhotice, jež vznikla ve 14. století jako dřevorubecká a hornická obec.

Zajímavosti obce:

- **Boží muka** – jinak zvaný také jako Čarodějnický sloup, z roku 1883.
- **Hrobka rodiny Kleinů** – nachází se na místním hřbitově. Vybudována byla v druhé polovině 19. století. Za zdobeným litinovým plotem, kolem centrální plastiky je umístěno 6 náhrobních desek, pod nimiž odpočívají členové významného podnikatelského rodu Kleinů.
- **Přečerpávací elektrárna Dlouhé Stráně** – komplex tvoří horní (1348 m. n. m.) a dolní nádrž (822 m. n. m.), které jsou propojeny šachtou s podzemní elektrárnou. Přečerpávací elektrárna je označována jako největší technický div České republiky a pyšní se hned několika prvenstvími. Má největší reverzní vodní turbínu v Evropě, největší spád a instalovaný výkon ve vodní elektrárně. Hlavním úkolem elektrárny je vyrábět elektřinu z obnovitelných zdrojů energie. Princip elektrárny je založen na přečerpávání vody z dolní nádrže do horní v období přebytku a naopak.
- **Zámek Loučná nad Desnou** – své doby lovecký záměček založený v 15. století rodem Žerotínů s dochovanými renesančními klenbami. Zámek je obklopen rozlehlým anglickým parkem se sochami a ohradní zdí.
- **Vyhledávaný lyžařský areál Kouty** s 6sedačkovou lanovkou a s řadou běžeckých a sjezdových tratí.

Obrázek 8 Loučná nad Desnou - zámek, přečerpávací elektrárna Dlouhé Stráně

Nový Malín

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1350. Po roce 1945 došlo k vysídlení místního německého obyvatelstva, jejich místo zaujalo české obyvatelstvo. Mezi nimi bylo mnoho i tzv. volyňských Čechů přicházejících z území obsazených Sovětským svazem. V roce 1947, při příležitosti čtvrtého výročí vypálení Českého Malína na Volyni nacisty, byl Frankštát přejmenován na dnešní Nový Malín. Vesnice je ideálním výchozím bodem pro cykloturistiku a turistiku s jen minimálně poškozeným životním prostředím.

Zajímavosti obce:

- **Brána venkovské usedlosti** domu č. p. 102 z roku 1863 je kulturní památkou
- **Hradisko** - archeologická oblast s nálezy z doby lužické a slovanské kultury.
- **Kostel Nanebevzetí Panny Marie** - stavba renesanční architektury s barokními prvky z roku 1705. V areálu kostela se nachází klasicistní kříž z konce 18. století.
- **Letiště Aeroklubu Šumperk** – spadá pod katastrální území obce. Letiště pořádá vyhlídkové lety v různých strojích, tandemové seskoky padákem nebo např. zážitkový balíček „Jeden den pilotem“.
- **Malínská rokle** - opuštěná štola zvaná Walihloch (Vlašský důl), pozůstatek po dolování hledači drahých a barevných kovů.

Obrázek 9 Nový Malín - brána venkovské usedlosti

Oskava

Obec získala svůj název podle říčky Oskavy, jejíž jméno se pojí k starogermánským označením jasanového lesa. Obec vznikala postupně. První zmínka o ní pochází z roku 1358. V 13. století, možná i v letech před tím - v době keltské a velkomoravské, se zde rýžovalo zlato a rozvíjelo železářství. V roce 1960 byly k obci připojeny obce Mostkov, Nemřlov, Bedřichov a Třemešek.

Zajímavosti obce:

- **Vodní nádrž Oskava** - oblíbený regionální cíl k rekreaci a odpočinku.
- **Zřícenina hradu Rabštejn** - zmínky o hradu pocházejí z roku 13. století. Opuštěn byl v 17. až 18. století a dnes je oblíbeným turistickým místem s krásnou vyhlídkou do okolí. Zachovalé jsou části hradeb, brány a zdiva, bašty s příkopem. Romantickou zříceninu vyhledávají jak turisté, tak cyklisté. Rabštejn je vyhledávaný i horolezci, které láká skalami různých náročností.
- **Pozůstatky rýžování zlata** – v údolí místního potoka.

Obrázek 10 Oskava - vodní nádrž, zřícenina Rabštejn

Petrov nad Desnou

Obec Petrov nad Desnou je v písemných pramenech poprvé připomínána již v roce 1354, tehdy ještě jako osada. Obec byla v minulosti součástí Rapotína, později Sobotína a osamostatnění se dočkala až v roce 2010. V roce 1519 zde byl vystavěn kostel, který však po úderu blesku v roce 1904 zcela vyhořel a již nebyl obnoven. Významným podnikem v obci se v minulosti stala firma Velamos na výrobu jízdních kol, založená v roce 1932. V obci se nacházela také cihelna, mlýny nebo pila.

Zajímavosti obce:

- **Kaple sv. Rocha** – sv. Roch chrání obec proti moru a je patronem obce. Je postavena v klasicistním stylu.

Rapotín

Obec Rapotín byla založena již ve 13. století a v jejím držení se postupně vystřídalo několik majitelů, například páni z Kunštátu, páni z Lipé, Tunklové a Žerotínové. Obec se v 17. století dotkly také známé čarodějnické procesy, kdy bylo obviněno a upáleno sedm rapotínských žen. Významnou událostí bylo také v roce 1829 založení skláren. Po II. světové válce byl Rapotín nakrátko připojen k Šumperku.

Zajímavosti obce:

- **Kostel Nanebevzetí Panny Marie** – kostel vystavěný v novogotickém stylu je dílem architekta E. Ettmaera z roku 1874. Na jižní vnější stěně kostela je umístěna pamětní deska připomínající oběti I. světové války.
- **Zemědělský skanzen** – součástí areálu skanzenu je zoopark a muzeum veteránu.

Obrázek 11 Rapotín - kostel

Rejchartice

První písemná zmínka o Rejcharticích pochází z roku 1350 a souvisí se zbudováním místního, patrně původně dřevěného, kostela. Rejchartice po dlouhá léta náležely k bludovskému panství a jejich vznik je tedy spjat se zakladatelem slavného rodu Žerotínů Bluda z Bludova.

Zajímavosti obce:

- **Bývalé lomy** – opuštěné lomy na amfibolit a erlán, v nichž se vyskytují minerály jako granát, diopsid, skapolit a titanit.

Sobotín

Sobotín je v písemných pramenech poprvé připomínán v roce 1351. Z hlediska historie je obec často spojována se započítím známých čarodějnických procesů na Šumpersku v 17. století. Sobotín byl však významný zejména v oblasti průmyslu a těžby železné rudy, kterou zde poprvé těžili již Žerotínové. Obec pak proslavila zejména průmyslnická rodina Kleinů,

kteřá zde dlouhá léta vlastnila a provozovala železářny.

Obrázek 12 Sobotín - mauzoleum rodiny Kleinů

Zajímavosti obce:

- **Mauzoleum rodiny Kleinů** – mauzoleum si nechala vystavit podnikatelská rodina Kleinů v roce 1881 v historizujícím stylu. Autorem mauzolea, stojícím v přírodním parku, je vídeňský architekt W. S. Baumheyer.
- **Památník počátků čarodějnických procesů** – kostel Sv. Vavřince je symbolem započetí inkvizičních procesů v kraji. Právě zde žebračka Maryna z Vernířovic vyňala po přijímání z úst hostií a dala tak jasný podnět k zahájení čarodějnických procesů v losinském panství.

Velké Losiny

Založení Velkých Losin se datuje do roku 1351. Historie obce je neodlučně spjata s rodem Žerotínů, za jehož vlastnictví se stala významným centrem oblasti a došlo k vybudování jejích největších dominant. Významným mezníkem byly pro Velké Losiny známé čarodějnické procesy, které si vyžádaly řadu obětí, z nichž nejvíce bylo upáleno právě ve Velkých Losinách. Dalším významným rodem v obci byli Lichtejnštejnové, kteří se taktéž zapsali do rozvoje obce, především v oblasti lesnictví. Velké Losiny jsou též známy díky jednomu z nejstarších lázní na Moravě.

Zajímavosti obce:

- **Zámek Velké Losiny** – renesanční třípatrový zámek s uzavřeným nádvořím je unikátní zejména arkádami, sgrafitovou výzdobou a původními žerotínskými sbírkami s cennými obrazy. V zámku při čarodějnických procesech zasedal inkviziční tribunál. K zámku přiléhá anglický park.
- **Ruční papírna** – ruční papírnu nechal ve Velkých Losinách zbudovat rod Žerotínů. Budovy papírny jsou pozdně barokní až klasicistní. Papírna je jedním z posledních podniků na výrobu ručního papíru tohoto druhu v celé Evropě. Součástí areálu ruční papírny je i muzeum.
- **Dřevěný kostel sv. Michaela v Maršíkově** – dřevěný kostelík je pozoruhodný nejen dřevěnými částmi stavby, ale i krásnými obrazy, kazetovým stropem, klenbou i zdobením stěn.
- **Termální lázně Velké Losiny** – lázně se sirnými prameny, jedny z nejstarších na Moravě.

Obrázek 13 Velké Losiny - zámek Velké Losiny, kostelík sv. Michaela v Maršíkově

Vernířovice

První zmínky o obci Vernířovice jsou z konce 16. století. Také Vernířovic se dotkly čarodějnické procesy, kdy první z obětí byly právě obyvatelky Vernířovic. Obec byla zejména v 19. století významným centrem lesnictví, neboť zde sídlil lesní úřad pro celé panství.

Zajímavosti obce:

- **Osada Švagrov** – středisko ekologické výchovy a volného času. Součástí osady je moderní informační centrum, lesní učebna nebo art-dílna.

Vikýřovice

V písemných pramenech se obec vyskytuje poprvé v roce 1391. Obec drželi postupně Žerotínové i Lichtenštejnové. Vikýřovice byly také v minulosti připojeny nejprve k Rapotínu, později k Šumperku. Velký rozmach přineslo obci období 1. republiky, kdy se v obci nacházela tkalcovna lnu, výroba likérů a továrna na výrobu cementářského zboží.

Obrázek 14 Vikýřovice - Zámek

Zajímavosti obce:

- **Muzeum silnic** – jediné svého druhu v České republice v gesci Správy silnic Olomouckého kraje.

- **Zámek** – dnešní objekt mateřské školy, tzv. Zámek je budova vystavěná v novorenesančním stylu v roce 1882. Dominantou stavby je velká nárožní věž. Budovu obklopuje park.

1.3.2. Historie a zkušenosti MAS

Vznik Místní akční skupiny Šumperský venkov se datuje k 27. 3. 2006, kdy bylo toto občanské sdružení v souladu se zákonem č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, v platném znění zaregistrováno na Ministerstvu vnitra ČR.

Počáteční platformu zastřešující spolupráci a společné řešení problémů, byť z převážné části pouze v rámci veřejného sektoru, představoval mikroregion Šumperský venkov, jenž jako samostatný právní subjekt vznikl v roce 2001. Postupem času však vyšlo najevo, že komunikace a projednávání otázek týkajících se rozvoje venkovského prostoru pouze na úrovni představitelů obcí je zcela nedostačující, a aby se region skutečně smysluplně rozvíjel a v nejvyšší možné míře naplňoval představy jeho ať už stávajících, či potenciálních obyvatel, je nevyhnutelné k diskusi přizvat i je samotné. Prvotní impuls pro založení sdružení tedy vzešel především od představitelů obcí šumperského okresu, jejichž záměr se setkal s podporou i ze strany podnikatelů, zemědělců i neziskových organizací působících na našem území.

Založení MAS předcházela neformální jednání za účasti jak představitelů členských obcí mikroregionu, tak za účasti přímo oslovených zástupců z řad veřejnosti reprezentujících různé zájmové skupiny obyvatelstva. Poté, co byly dohodnuty základní organizační principy fungování vznikajícího uskupení a zabezpečení jeho chodu po personální a ekonomické stránce, byly ze strany přípravného výboru předloženy na Ministerstvo vnitra ČR stanovy s návrhem na registraci občanského sdružení.

28. 3. 2006 proběhla v Libině ustavující Valná hromada MAS, kde proběhla volba členů základních orgánů MAS, tj. Valné hromady jako nejvyššího orgánu, programového výboru jako orgánu výkonného a výběrové komise. Rovněž byli zvoleni statutární zástupci MAS.

V dubnu 2006 MAS předložila záměr v rámci Operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství, opatření 2.1 Posílení přizpůsobivosti a rozvoje venkovských oblastí, podopatření 2.1.4 Rozvoj venkova, investiční záměr c) 2. skupina Osvojování

schopností. Na základě výběrového řízení byl tento záměr MAS nesoucí název „Nový směr pro Šumperský venkov“ podpořen a následně úspěšně zrealizován.

Pokud jde o počáteční způsob oslovování cílových subjektů a seznamování je s principy a cíly iniciativy Leader, dělo se tak jednak adresovaně konkrétním subjektům (tj. starostové, resp. jimi pověřenými zástupci, telefonicky anebo osobně k vybraným osobám, se kterými se předpokládalo, že by mohli projevit zájem o předmětnou problematiku a využít své zkušenosti a znalosti v této oblasti) a jednak byly informace předávány hromadně předem neurčenému okruhu zájemců, zejména prostřednictvím místních periodik, sdělováním informací na úředních deskách obcí, webových stránkách obcí apod. Regionu napomohla koncem minulého století elektrifikace železniční trati Šumperk – Olomouc.

2. ANALYTICKÁ ČÁST

2.1. Vymezení území

Území, na němž působí MAS Šumperský venkov, se nachází v Olomouckém kraji, okrese Šumperk a je vymezeno katastrálními územími celkem šestnácti obcí: Bludov, Dlouhomilov, Dolní Studénky, Hraběšice, Hrabšíň, Libina, Nový Malín, Oskava, Petrov nad Desnou, Sobotín, Rapotín, Loučná nad Desnou, Rejchartice, Velké Losiny, Vernířovice a Vikýřovice. Jedním ze společných jmenovatelů všech členských obcí MAS je těsné sousedství s okresním městem Šumperkem a blízkost pohoří Hrubý Jeseník. Obce Hraběšice, Sobotín, Loučná nad Desnou a místní část obce Velké Losiny Maršíkov tvoří hranici CHKO Jeseníky a částečně rovněž zasahují do chráněného parku Sovinecko. Celý Šumperský okres byl usnesením vlády č. 722/2003 definován jako „hospodářsky slabý region“.

Území MAS o velikosti 410,39 km² se rozprostírá z velké části v Šumperské kotlině, zasahuje do kopců Hraběšické hornatiny, podhůří Nízkého Jeseníku, Úsovské vrchoviny a po své západní hranici rovněž do Hanušovické vrchoviny. Nadpoloviční většinu rozlohy území zaujímají lesní porosty. Průměrná nadmořská výška daného území je 425 m. n. m., nejvyšším bodem je Mravenečník (1350 m. n. m.), na jehož vrcholu se nachází jedna z nejvýše položených větrných elektráren v Evropě. Průměrná teplota činí 7,3° C a průměrné srážky dosahují hodnoty 807 mm. Zkoumané území se řadí spíše mezi chladné oblasti. Mezi charakteristické rysy regionu, pokud jde o podnebí, se řadí vysoké hodnoty srážek s poměrně vydatnými dešti, vysokou sněhovou pokrývkou v zimních měsících a dlouhodobým táním, čímž se zvyšuje vodnost v regionu pramenících vodních toků. ⁴

Krásná příroda s jedinečným množstvím lesů v sobě skrývá vysoký potenciál v oblasti rozvíjení cestovního ruchu, což umocňuje mimo jiné skutečnost, že území je doslova protkáno množstvím turistických tras a cyklostezek vedoucích k mnoha historickým a přírodním skvostům tohoto kraje. Nezanedbatelný potenciál území lze spatřovat rovněž v rozvíjejícím se lázeňství v obcích Bludov a Velké Losiny, což činí region značně atraktivním a hojně navštěvovaným. K oblíbenosti turistů přispívá bezpochyby přítomnost unikátní Ruční papírny Velké Losiny, jež se, jak napovídá sám název, zabývá výrobou tradičního ručního papíru. Dle dostupných informací se jedná o poslední papírnu tohoto druhu v Evropě. Součástí uvedeného významného objektu je i jedinečné Muzeum ručního papíru. Mezi turisticky nejatraktivnější pamětihodnosti regionu dále patří Zámek Velké Losiny, smutně proslulý čarodějnickými procesy. Jak známo, v českých zemích docházelo k čarodějnickým procesům jen lokálně a Jesenicko, resp. Losinsko, bylo jednou z takových lokalit. Další celorepublikovou raritou je přečerpávací vodní elektrárna Dlouhé Stráně, z kulturních akcí nadregionálního významu jmenujme divadelní přehlídku

Losinské kulturní léto či mezinárodní hudební festival Hudba bez hranic každoročně pořádaný v Dolních Studénkách. Neméně důležitými turistickými atraktivitami jsou také lyžařské areály v obcích Loučná nad Desnou, Hraběšice či Vernířovice.

2.2. Vyhodnocení současného stavu, definování negativ a pozitiv

2.2.1. Socioekonomické charakteristiky

MAS Šumperský venkov je tvořena šestnácti obcemi o celkové rozloze více než 422 km², což je asi 32% šumperského okresu (1 313 km²), necelá desetina Olomouckého kraje (5 267 km²) a v rámci celé České republiky pak MAS zaujímá asi 0,5%. Největší obcí co do rozlohy je Loučná nad Desnou, jejíž rozloha čítá téměř 1 000 hektarů. Následuje obec Oskava, Velké Losiny, Vernířovice a Sobotín. Jedná se zejména o severní obce, které zasahují co CHKO Jeseníky. Nejmenší obcemi jsou naopak Dolní Studénky, Rejchartice a Hraběšice.

Většina obcí má mnohem větší zalesněnou plochu, než je celorepublikový průměr (30%). Pouze obce Bludov, Hrabšíň a Libina mají lesnatost nižší. Největší lesnatost, téměř 90% celého obecního území, má Loučná nad Desnou. Vysokou lesnatost, přes tři čtvrtiny území, mají také obce Hraběšice, Vernířovice a Oskava.

Průměrná rozloha zemědělské půdy v území je 42,5% rozlohy jednotlivých obcí. Při pohledu do tabulky na hodnoty zemědělské půdy je zřejmé, že málokterá z obcí by mohla být považována za zemědělsky zajímavou. Největší plochu zemědělské půdy má obec Velké Losiny (2 095 ha). V přepočtu na celou plochu obce mají nejvíce zemědělské půdy obce Libina a Bludov. Více než 50% zemědělské půdy mají dále obce Dlouhomilov, Dolní Studénky, Hrabšíň, Nový Malín a Rejchartice. Ve všech případech však většina zemědělské půdy slouží jako pastviny pro dobytek, což je logicky dáno charakteristikami podhorského klimatu, nadmořskou výškou a členitostí terénu většiny obcí.

obec	výměra (ha)	zemědělská půda (ha)	zem. půda (%)	lesy (ha)	lesy (%)	zastavěná plocha (ha)
Bludov	1 668	1 015	60,9	394	23,6	40
Dlouhomilov	1 043	552	52,9	430	41,2	10
Dolní Studénky	853	452	53,0	325	38,1	17
Hraběšice	823	185	22,5	593	72,1	4
Hrabšíň	1 384	942	68,1	316	22,8	16
Libina	2 726	1 916	70,3	485	17,8	48
Loučná nad Desnou	9 429	641	6,8	8 407	89,2	77
Nový Malín	2 732	1 481	54,2	967	35,4	37
Oskava	5 947	1 086	18,3	4 633	77,9	26
Petrov nad Desnou	1 209	516	42,7	579	47,9	21
Rapotín	1 404	696	49,6	480	34,2	41
Sobotín	3 191	859	26,9	2 098	65,7	20
Velké Losiny	4 650	2 095	45,1	2 100	45,2	44
Vernířovice	3 330	295	8,9	2 952	88,6	8
Vikýřovice	1 175	578	49,2	475	40,4	26
Rejchartice	681	346	50,8	296	43,5	4
celkem (průměr)	42 245	13 655	42,5 %	25 530	49,0 %	439

Největší zastavěnou plochu mají obecně obce s největším počtem obyvatel. Populačně největší obcí je v území obec Libina. Mezi obce s více než třemi tisíci obyvateli patří také Bludov, Nový Malín a Rapotín. Mezi málo početné bychom zařadili Dlouhomilov a

Hrabišín. Méně než dvě stě obyvatel pak mají obce Vernířovice (194), Rejchartice (188) a Hraběšice (143). Poslední jmenované obce jsou také nejodlehlejšími územími v celém území místní akční skupiny. Celkový počet obyvatel žijících v MAS je téměř 27 000, což je asi 22% obyvatel okresu Šumperk (123 558 obyvatel) a něco málo přes 4% obyvatel celého Olomouckého kraje (638 848 obyv.).

Z celkového počtu obyvatel jsou ženy rozmístěny celkem rovnoměrně, v Hraběšicích jich žije nejvíce (53,1%), nejméně ve Vernířovicích (47,9%). Zajímavým fenoménem je fakt, že na rozdíl od celé České republiky, ve které obyvatelstvo stárne a fakticky převažuje počet obyvatel ve věku nad 65 let nad celkovým počtem obyvatel ve věku do čtrnácti let, v MAS Šumperský venkov je tomu naopak. V celkovém přehledu žije ve věku do čtrnácti let v regionu 15,7% (4 141 obyv.) obyvatelstva a obyvatel starších 65 let žije 14,9% (3 957). Právě poměru mezi obyvatelstvem starším 65 let a mladším 15 let se v demografii říká index stárání. Pozitivní index stárání však nemají všechny obce. Obecně starší obyvatelstvo, tedy takové, kde je více lidí starších 65 let než mladších 15 let, je celkově v deseti obcích. Mezi „nejstarší“ obce patří Dlouhomilov, Loučná nad Desnou, Velké Losiny a Vernířovice. Naopak v obcích Nový Malín a Rejchartice obyvatelé starších 65 let tvoří ani desetinu celkové populace. V tomto srovnání tedy patří region MAS v rámci celé republiky rozhodně k pozitivním oblastem.

obec	počet obyvatel	ženy	ženy (%)	věk 0-14	věk 0-14 (%)	věk 65+	věk 65+ (%)
Bludov	3 127	1 582	50,6	456	14,6	491	15,7
Dlouhomilov	477	245	51,4	66	13,8	97	20,3
Dolní Studénky	1 296	636	49,1	188	14,5	221	17,1
Hraběšice	143	76	53,1	31	21,7	15	10,5
Hrabišín	861	421	48,9	128	14,9	107	12,4
Libina	3 475	1 756	50,5	538	15,5	550	15,8
Loučná nad Desnou	1 729	849	49,1	219	12,7	308	17,8
Nový Malín	3 293	1 601	48,6	651	19,8	291	8,8
Oskava	1 376	677	49,2	207	15,0	226	16,4
Petrov nad Desnou	1 186	593	50,0	177	14,9	186	15,7
Rapotín	3 236	1 644	50,8	527	16,3	423	13,1
Sobotín	1 225	619	50,5	181	14,8	191	15,6
Velké Losiny	2 724	1 374	50,4	347	12,7	473	17,4
Vernířovice	194	93	47,9	25	12,9	36	18,6
Vikýřovice	2 296	1 172	51,0	358	15,6	324	14,1
Rejchartice	188	91	48,4	42	22,3	18	9,6
celkem / průměr	26 826	13 429	50,0%	4 141	15,7%	3 957	14,9%

Celorepublikový průměr hustoty osídlení je 137 obyvatel na 1 km². Z pohledu na následující tabulku je zřejmé, že průměrné osídlení regionu území MAS Šumperský venkov je 88 obyvatel na 1 km² nižší. Hustota osídlení v regionu je celkově nižší než v celém Olomouckém kraji (121 km²) i než v samotném okrese Šumperk (94,1 km²). Je to samozřejmě spojeno s tím, že území MAS se nachází v podhůří Jeseníků a v Jeseníkách samotných, kde logicky žije méně lidí. Vyšší hodnotu osídlení než je průměr okresní i celorepublikový mají obce Rapotín, Bludov, Vikýřovice a Dolní Studénky. Je to způsobeno zřejmě tím, že leží v údolí a také tím, že jsou to satelitní obce okresního města, do kterých se stěhuje a staví zde původní městské obyvatelstvo. Nejnižší hustotu osídlení pak má

obec Vernířovice, dále Loučná nad Desnou či Hraběšice, což je způsobeno již zmiňovanou vysokou nadmořskou výškou těchto obcí a jejich podhorským až horským charakterem.

Dalším významným faktorem charakterizujícím území je průměrný věk obyvatelstva (40,7 let), který je nepatrně vyšší než je celorepublikový průměr (ČR – 40,6 let). Bohužel to pouze potvrzuje fenomén „stárnutí“ obyvatelstva v periferních a horských oblastech celé naší republiky. Průměrný věk obyvatelstva v jednotlivých obcích se pohybuje v rozmezí od 36,1 let (Nový Malín) po 44,2 let (Dlouhomilov). Průměrný věk obyvatel jednotlivých obcí, stejně jako hodnota indexu stárání, je samozřejmě ovlivněn i množstvím ubytovacích kapacit pro seniory, kteří si do těchto typů bydlení převádějí svá trvalá bydliště.

obec	hustota osídlení	průměrný věk
Bludov	187,5	41,6
Dlouhomilov	45,7	44,2
Dolní Studénky	151,9	42,0
Hraběšice	17,4	36,4
Hrabišín	62,2	39,2
Libina	127,5	41,1
Loučná nad Desnou	18,3	43,0
Nový Malín	120,5	36,1
Oskava	23,1	41,9
Petrov nad Desnou	98,1	41,5
Rapotín	230,5	39,6
Sobotín	38,4	41,6
Velké Losiny	58,6	43,1
Vernířovice	5,8	43,5
Vikýřovice	195,4	40,1
Rejchartice	27,6	37,0
průměr	88,0	40,7

obec	migrační saldo	přirozený přírůstek
Bludov	-24	-1
Dlouhomilov	6	-3
Dolní Studénky	16	-7
Hraběšice	10	2
Hrabišín	18	-14
Libina	4	-23
Loučná nad Desnou	-15	-9
Nový Malín	107	23
Oskava	-12	-4
Petrov nad Desnou	3	-2
Rapotín	37	8
Sobotín	-10	-19
Velké Losiny	-9	3
Vernířovice	8	-1
Vikýřovice	7	2
Rejchartice	-1	0
celkem	145	-45

Geografický ukazatel migračního salda udává rozdíl mezi imigrací a emigrací v regionu, tedy, zdali se více lidí z území vystěhuje, nebo do něj přistěhuje. Hodnota migračního salda pro celé území MAS Šumperský venkov za rok 2012 je pozitivní v celkovém počtu 145 přistěhovaných obyvatel. Rozhodně bychom toto číslo měli zařadit

za pozitivní ukaz regionu. V celém okrese Šumperk je hodnota tohoto ukazatele mínus 157 obyvatel za rok 2012. V rámci MAS jsou pak samozřejmě mezi jednotlivými obcemi významné rozdíly. Nejvíce nových obyvatel zaznamenává obec Nový Malín, kterou můžeme označit za současně nejpobulárnější obec, co se týče přistěhovalectví. Další obcí, které má významně pozitivní migrační saldo, je obec Rapotín, která stejně jako Nový Malín velmi úzce souvisí s okresním městem. Zároveň si s výše uvedené tabulky všimněme, že z celkového počtu šestnácti obcí MAS jich pouze šest vykazuje v tomto ohledu záporné hodnoty.

Mezi další demografické ukazatele patří přirozený přírůstek, tedy rozdíl mezi celkovým počtem živě narozených dětí a celkovým počtem zemřelých obyvatel v daném území za jeden rok. V tomto směru vykazuje území MAS negativní hodnotu (-45). Celý okres Šumperk má přirozený přírůstek -168. Celkově deset obcí vykazuje negativní přirozený přírůstek, v těchto obcích tedy více obyvatel zemřelo, než se narodilo. Zejména v obcích Libina, Sobotín a Hrabšíín je toto číslo významně záporné, naopak v obci Nový Malín je nově narozených dětí vůči zemřelým nejvíce (23).

	nezaměstnanost (%)	uchazeči celkem	uchazeči absolventi VŠ	uchazeči nad 12 měsíců
Bludov	9,8	167	8	70
Dlouhomilov	15,6	37	2	14
Dolní Studénky	12,9	87	3	37
Hraběšice	26,1	13	0	5
Hrabšíín	16,6	72	6	30
Libina	15,4	269	18	101
Loučná nad Desnou	10,8	109	4	33
Nový Malín	14,4	201	6	77
Oskava	17,1	128	3	58
Petrov nad Desnou	15,2	102	5	40
Rapotín	14,6	231	10	78
Sobotín	14,6	93	6	33
Velké Losiny	13,2	203	18	64
Vernířovice	27,9	23	3	7
Vikýřovice	12,0	127	7	44
Rejchartice	13,6	13	0	4
průměr	15,6	117,2	6,2	43,4

Významným ekonomickým ukazatelem dnešní doby, často připomínaným, je také nezaměstnanost obyvatel daného regionu. V časovém horizontu posledních let se nezaměstnanost celé České republiky obecně zvyšuje a během jara roku 2013 se pohybovala v hodnotě okolo osmi procent. Hodnota nezaměstnanosti Olomouckého kraje byla 9,8% a šumperského okresu 13,04%. Z tabulky uvedené nad textem je zřejmé, že oblast území MAS bohužel patří k území s průměrně vyšší nezaměstnaností, než je v celém Olomouckém kraji a také než v celém šumperském okrese. V území nalezneme jen málo obcí, ve kterých je nezaměstnanost obyvatel nižší, než je průměr v okrese. Jsou to především obce, které jsou přímo v sousedství okresního města (Bludov, Dolní Studénky, Vikýřovice), anebo obce, které patří k významným turisticky atraktivním centřům (Loučná nad Desnou, Velké Losiny). Pouze obec Bludov má stejně vysokou míru nezaměstnanosti jako průměr Olomouckého kraje a žádná obec území MAS nemá nižší hodnotu nezaměstnanosti, než je celorepublikový průměr. Je to významný fakt, který důrazně poukazuje na to, že celá oblast MAS se nachází v hospodářské periférii Olomouckého kraje a celé republiky a rozhodně je důležité na tuto situaci co nejvíce

upozorňovat a co nejefektivněji ji řešit. Právě zajištěním co možná největšího množství pracovních příležitostí pro obyvatele jednotlivých obcí můžeme zvýšit jejich snahu o zvelebování svého okolí, o chuť nových obyvatel se v tomto území usadit pro celý život, zatraktivnit území nejen pro cestovní ruch, ale také nové investory. Proces snižování nezaměstnanosti je důležitým aspektem k růstu životní úrovně a spokojenosti obyvatel, k růstu jejich sounáležitosti s regionem a celým smyslem života v podhůří Jeseníků.

I další ukazatele tabulky potvrzují celorepublikové statistiky. Celkový počet nezaměstnaných osob je logicky v obcích s největším počtem obyvatel. Zároveň platí, že nezaměstnanost se obecně zvyšuje se vzdáleností a dostupností do větších center regionu (Vernířovice, Hraběšice). Nejnižší počty uchazečů o zaměstnání pak vykazují absolventi vysokých škol.

2.2.2. Školství

Region se vyznačuje velmi silnou sítí základních a mateřských škol, uvedená školská zařízení absentují jen v obcích Dlouhomilov, Hraběšice a Rejchartice. Všechny školy v obcích regionu jsou perspektivní a je snaha o jejich uchování. S problémem nedostatku tříd z důvodu přibývajícího počtu dětí se potýká obec Nový Malín. V této souvislosti jistě stojí za zmínku jeden z projektových záměrů obce Nový Malín spočívající v rekonstrukci Základní školy v Mladoňově, odlehlé místní části obce. Právě kapacitní nedostatek školy v Novém Malíně na straně jedné a poměrně zachovalá, velice dobře dispozičně řešená budova bývalé školy v Mladoňově na straně druhé přivedla představitele obce na myšlenku tzv. „venkovské školy“ a navracení života do osady Mladoňov. Potenciál v podobě téměř netknutého životního prostředí, malebné krajiny a v neposlední řadě zmíněnému účelu zcela vyhovujícího stavebně technického uspořádání školní budovy záměr obce podporuje.

Významným výsledkem komunitní spolupráce obcí MAS v oblasti školství je založení tzv. „svazkové školy“ - Základní a Mateřské školy Údolí Desná. Myšlenka svazkového školství byla podnícena jednak snahou reorganizace školství v oblasti údolí Desné, ale také potřebou vyřešit problémy na jednotlivých školách. Mezi jednotlivými školskými zařízeními (ZŠ, MŠ, školní jídelny a vývařovny) v obcích Rapotín, Petrov nad Desnou a Sobotín byla uzavřena dohoda o spojení škol a školských zařízení ve prospěch vzniku svazkové školy. Pro dotčené obce byl stanoven společný školský obvod. ZŠ a MŠ Údolí Desná je školská právnická osoba, která vznikla transformací příspěvkových organizací, v rejstříku školských právnických osob je zapsána s účinností od 1. 1. 2008. Zřizovatelem tohoto subjektu se Svazek obcí údolí Desné a jeho přímým řízením je pověřena „kvalifikovaná valná hromada“ Svazku obcí údolí Desné. Školu navštěvují žáci z obcí Rapotín, Sobotín, Petrov nad Desnou, Rejchartice a Vernířovice.

Následující tabulka uvádí existenci, respektive neexistenci daného typu vzdělávacích institucí v jednotlivých obcích. V žádné z obcí MAS se nenachází vyšší typ vzdělávací instituce, než je základní škola.

obec	MŠ	1. stupeň ZŠ	2. stupeň ZŠ
Bludov	ano	ano	Ano
Dlouhomilov	ne	ne	Ne
Dolní Studénky	ano	ano	Ne
Hraběšice	ne	ne	Ne
Hrabišín	ano	ano	Ano
Libina	ano	ano	Ano
Loučná nad Desnou	ano	ano	Ano
Nový Malín	ano	ano	Ano
Oskava	ano	ano	Ne
Petrov nad Desnou	ano	ano	Ano
Rapotín	ne	ne	Ano
Sobotín	ne	ne	Ano
Velké Losiny	ano	ano	Ano
Vernířovice	ne	ne	Ne
Vikýřovice	ano	ano	Ano
Rejchartice	ne	ne	Ne

2.2.3. Dopravní situace

Nejdůležitější silniční komunikací v území MAS Šumperský venkov jsou silnice I. třídy č. 11 a č. 44. Obě silnice spojují jižní a severní část celého území. Silnice č. 11 míří z východních Čech – Hradce Králové, Žamberku a Červené Vody a přes obce Bludov, Šumperk, Vikýřovice, Rapotín, Petrov nad Desnou a Sobotín směřuje skrz horské sedlo Skřítek dále do Moravskoslezského kraje, do Rýmařova, Bruntálu a Ostravy. Druhá zmíněná komunikace je pokračovatelkou rychlostní komunikace R35 vedoucí z Vyškova přes Prostějov a Olomouce do Mohelnice. V Mohelnici rychlostní komunikace přechází ve dvě silnice I. třídy, jedna pokračuje do východních Čech a druhou je právě silnice č. 44 vedoucí přes Zábřeh a Postřelmov opět do Bludova, kde se spojuje s již zmiňovanou silnicí č. 11 až do Rapotína, kde se komunikace větví. Silnice č. 11 pokračuje do severního cípu území přes obce Velké Losiny a Loučná nad Desnou až na Červenohorské sedlo, kde území MAS opouští a míří přes Jeseník do polských Glucholaz. Území MAS nedisponuje žádnou rychlostní komunikací, nejbližší se nachází v úseku mezi Mohelnicí a Olomoucí.

Dalšími významnými silnicemi, které spojují jednotlivé obce MAS spolu s dalšími regionální centry je silnice II. třídy č. 446 směřující ze Šumperka přes Nový Malín, Hrabišín a Libinu dále přes Šumvald a Uničov do Olomouce a silnice č. 370 vedoucí z Hrabišína přes Dlouhomilov do Leštiny, kde na ni navazuje další podobná silnice do Zábřehu. Mezi obce, které nedisponují žádnými silnicemi II. a vyšší třídy patří Hraběšice, Vernířovice a Oskava. Specifické postavení má v tomto směru obec Dolní Studénky, jenž také žádnou silnicí vyšší třídy nedisponuje, ale ve velmi blízké dojezdové vzdálenosti se nacházejí již zmiňované silnice I. třídy.

Celková dopravní situace území vyplývá jednak z blízkosti okresního města a také z celkové polohy území. Díky městu Šumperk většinou obcí prochází silnice I. třídy a zároveň jsou vytvořeny dvě funkční spojnice jižní a severní části celého regionu. Palčivým problémem regionu však zůstává neexistence obchvatů, které by zrychlily a zefektivnily dopravu, a tudíž by mohly urychlit přínos nových zajímavých atraktivit do regionu, plynulostí dopravy snížit množství produkovaných emisí, a tak zvýšit atraktivitu celého regionu zlepšeným životním prostředím. Dalším negativem je fyzickogeografická překážka v podobě dvou horských sedel – Červenohorské a Skřítek, jež se musí v případě dopravního spojení do sousedních okresů překonávat. Dopravu zpomalují, v zimě znesnadňují a vyprodukovanými emisemi rozhodně zhoršují životní prostředí. Naopak jižní

části území mají díky své poloze v údolí dobré předpoklady k efektivnějšímu napojení na komunikace mezi dalšími regionálními i celorepublikovými centry (Olomouc, Hradec Králové), a to především vytvořením obchvatů obcí Dolní Studénky či Bludova. Neméně důležitým negativem je také již zmiňovaná neexistence komunikace vyšší třídy do některých obcí území.

Nejdůležitějším železničním uzlem celého okresu Šumperk je město Zábřeh ležící na železničním koridoru. Hlavní železniční uzel tedy leží dokonce i mimo samotné okresní město, z čehož vyplývá, že ani obce území MAS nebudou z hlediska železniční dopravy představovat významnou nadregionální roli. Nejvýznamnějším železničním uzlem území MAS je železniční stanice Bludov, ze které vede železnice do tří směrů – okresního města Šumperk, do Zábřehu a do Hanušovic. Tuto stanici však musíme brát v širším kontextu tím, že leží na elektrifikované trati č. 291 mezi Šumperkem a Zábřehem, který je nejvýznamnějším železničním uzlem celého šumperského, ale i jesenického okresu, jelikož leží na trati jednoho z železničních koridorů naší republiky. Stanice Bludov slouží především jako přestupní stanice pro cestující směrem do oblasti Hanušovic a Jeseníku. Její velkou nevýhodou je nevhodná poloha v rámci celé obce Bludov, nachází se na jejím samotném okraji.

Na železniční trati mezi Šumperkem a Olomoucí č. 290 (přes Uničov a Šternberk) leží obce Nový Malín, Hrabšíň a Libina. Po této trati v současné době jezdí pouze osobní a spěšné vlaky v celkovém počtu do čtrnácti spojů denně, většina ve spojení Šumperk - Olomouc. Pro srovnání: přes obec Bludov do Zábřehu jezdí také rychlíky (v Bludově však staví jen jeden), celkový počet spojů přes obec Bludov je více než 40 v jednom směru (nejvíce jich jezdí ve směru Šumperk – Zábřeh, menšina potom do Hanušovic) a přímým spojením je možné dojet nejen do Olomouce, ale i do Brna a jiných moravských měst.

Po tragických povodních v roce 1997 přešla do osobního vlastnictví železniční trať č. 293 mezi Šumperkem a Petrovem nad Desnou, kde se dále větví na kratší úsek do Sobotína a delší úsek vedoucí přes Velké Losiny až do Loučné nad Desnou v celkovém úseku 15 km. Vlastníkem této železniční trati je Svazek obcí Údolí Desné a provozovatelem železniční dopravy je firma Arriva Morava, a.s., Ostrava, která na těchto tratích vypravuje více než 15 spojů v jednom směru v pracovní den.

Arriva Morava, a.s., Ostrava zajišťuje také autobusovou přepravu po celém okrese, a tudíž i po území MAS Šumperský venkov a mezi jeho jednotlivými obcemi. Všechny obce jsou autobusy propojeny zejména ve směru do Šumperka.

2.2.5. Strategické plánování v území MAS Šumperský venkov

Na území MAS Šumperský venkov a města Šumperka je realizováno mnoho strategických dokumentů.

- Energetická koncepce města Šumperka a okolí
- Program obnovy obce Bludov
- Program obnovy obce Dolní Studénky
- Program obnovy obce Hrabšíň
- Program obnovy obce Libina
- Program obnovy vesnice Nový Malín
- Program obnovy obce Oskava
- Program obnovy obce Dlouhomilov
- Program obnovy obce Hraběšice
- Program obnovy obce Vikýřovice
- Program obnovy obce Rapotín
- Program obnovy obce Sobotín
- Program obnovy obce Petrov nad Desnou

- Program obnovy obce Velké Losiny
- Program obnovy obce Loučná nad Desnou
- Program obnovy obce Rejchartice
- Program obnovy obce Vernířovice
- Rozvoj kompetencí pro uplatnění na trhu práce zaměstnanců
- Strategie kriminality Šumperka pro léta 2012 až 2015
- Program pro zlepšení kvality ovzduší
- Strategický plán Leader 2007 – 2013
- Strategický plán města na léta 2006 – 2014
- Strategie rozvoje města Šumperka na léta 2014 – 2020
- Program ke zlepšení kvality ovzduší
- Program snižování emisí
- Místní partnerství zaměstnanosti

3. STRATEGICKÁ ČÁST

3.1 SWOT ANALÝZA

ZÁPORY

Zápory

málo pracovních příležitostí (zj. periferní obce)
odliv průmyslu - úbytek výrobních kapacit
nezájem obyvatel
chyby v budování vztahu k vlastní obci od dětského věku
nedostatečná úcta k lidem
nedostatečné předávání tradic
emigrace - odliv vzdělaného obyvatelstva (zj. mladých) - vykrádání mozků
špatná spolupráce jednotlivých segmentů
legislativní překážky pro drobné podnikání
nízké množství volnočasových aktivit
nedostatečná péče o seniory
málo peněz v regionu
složitá dopravní dostupnost
(ne)spolupráce celého regionu
vytrácení patriotismu
nedostatek služeb v perifériích (pošta, zásobování...)
nedostatečná finanční gramotnost
vztah, radost a hrdost k regionu
složitá dostupnost poradenské činnosti (finanční, právní...)
pesimismus - "blbá nálada" obyvatel
nízká prestiž a úroveň učňovských oborů
problém satelitních obcí
přehnaný individualismus, mizení komunitního myšlení
výměna obyvatelstva
nedostatek věřících
neefektivní komunální doprava
neflexibilita orgánů při rozvoji regionu
pasivní a konzervativní přístup k seniorům
sezónnost cestovního ruchu
periferie v Olomouckém kraji
nízké povědomí o životním prostředí
kvantita na úkor kvality
Maloměšťáctví
Počasí

KLADY

atraktivita regionu (historie, kultura, příroda, lázeňství...)
příroda a čistý vzduch
ochota a schopnost spolupráce vedení obcí a dalších organizací
relativní bezpečnost
funkčnost spolkového života
návštěvnícký potenciál
propagace regionu
potenciál přeshraniční spolupráce s Polskem
využívání různorodých aktivit (lázně, hory, kultura...)
poutní místa
bohatý kulturní život
nadstandardní spolupráce s centrem – Šumperkem
Počasí
snaha navázat na tradice
malé obce
mládež v akci
ochrana přírodních zdrojů (kanalizacemi, cyklostezkami...)
organizační struktury pro spolupráci
spolupráce neziskového sektoru napříč celým územím
existence dorostu

PŘÍLEŽITOSTI

aktivní expozice
oživení kulturních a společenských tradic
rozvoj služeb v cestovním ruchu
rozvoj drobného zemědělství a chovatelství
rozvoj tradičních řemesel
bioprodukce a lokální produkce
zviditelnění regionu
nabídka vhodné kombinace služeb
vzájemná spolupráce subjektů
koordinovaná propagace - weby, infocentra
Agroturistika
orientace na všechny cílové skupiny
přeshraniční spolupráce
spolupráce soukromého a veřejného sektoru
lesnictví a využití lesa
Zdravotnictví
myslivost a chov divoké zvěře
výjimečnost, identita, odlišnost
sudetoněmecký cestovní ruch
Geopark
gurmánské tradice

HROZBY

úbytek obyvatel trvale žijících v regionu
stárnutí obyvatelstva
odliv mozků a mladých obyvatel
vznik "skanzenu"
chátrání prostředí a infrastruktury
odliv finančních prostředků
zvyšování nezaměstnanosti
snižování životní úrovně obyvatel
zvyšování kriminality
sociální inženýrství
frustrace z nesplnitelných očekávání
Pasivita
Rezignovanost
ničení přírody; ekoterorismus
vznik satelitních obcí - dvojí obyvatelstvo
narušení - rozbití rodin
syndrom vyhoření
úbytek aktivních lidí
neochota investorů investovat
nepřipravenost subjektů na možné investice
neřešení dopravy
individualismus subjektů

3.2 OPERAČNÍ PROGRAMY ISÚ MAS ŠUMPERSKÝ VENKOV

„Komunitně vedený místní rozvoj (KVMR) je nástrojem pro zapojení občanů na místní úrovni pro nalezení odpovědí na sociální, environmentální a ekonomické výzvy, kterým dnes čelíme. KVMR je přístup, který vyžaduje čas a úsilí, ale relativně malé finanční investice, může mít podstatný vliv na životy lidí a vytváření nových myšlenek a společné zavádění těchto nápadů do praxe.“

V praxi pak komunitně vedený místní rozvoj spočívá ve veřejném zasedání, na kterých přicházejí na přetřes různá témata, jež obyvatele jednotlivých území a regionů trápí, se kterými si ví, nebo naopak neví rady. Vzájemně si mohou nabídnout řešení, zároveň vytvářet žebříček palčivějších témat, jsou schopni lépe formulovat a konkretizovat cíle, kterých by jejich obce a obecní organizace měly dosáhnout. KVMR je nástrojem, jak umožnit všem sociálním skupinám projevit svůj názor, který je pak zanesen do výsledků celého šetření. S těmito výsledky pracují následně utvořené pracovní skupiny tvořené jak z odborníků, tak z občanů zájímající se danou oblastí společného života.

Tento typ projednávání tedy umožňuje pracovat s reálnými problémy obyvatelstva, nikoliv teoreticky vykonstruovanými v kancelářích různých úřadů. Samozřejmostí je správné načasování celého procesu komunitně vedené strategie, možnost zapojení co nejširší společnosti, relevance získaných dat a především správné pochopení výpovědí a diskuze mezi občany celého regionu. Aby takto vytvořená strategie měla co nejreálnější základ, při její tvorbě jsme použili několik možností.

DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Pro občany regionu MS Šumperský venkov byl vytvořen dotazník. V níže uvedeném dotazníku jsou kladeny otázky týkající se obecního života, vztahu občanů k obci jako takové, ke kulturně společenským akcím. Lidé se mohli vyjadřovat k různým tématům, jako

například, které instituce jim v obcích nejvíce chybí, čeho si v obci váží, jaký je jejich vztah k životnímu prostředí, třídění odpadů či pracovním příležitostem. Dotazníkové šetření zjišťuje také informovanost obyvatel o místní akční skupině a její činnosti a v neposlední řadě se zajímá o to, jaké novinky by lidé rádi uvítali.

Dotazníky byly distribuovány na jednotlivé obecní úřady, v kanceláři MAS a v některých obecních novinách. Respondenti měli možnost odpovídat také elektronickou cestou.

Dobrý den,

dovolujeme si Vás požádat o vyplnění následujícího dotazníku, který je anonymní a jeho smyslem je zjistit, **co byste ve Vaší obci rádi změnili, upravili, co je naopak v pořádku, jaké je povědomí o fungování Místní akční skupiny Šumperský venkov a o možnostech jejího dalšího směřování v rámci připravované Integrované strategie území MAS Šumperský venkov pro roky 2014 – 2020.**

Vyplnění by Vám nemělo zabrat více než 10 minut. Prosíme o uvedení pravdivých informací. **Vyplněný dotazník prosím odevzdejte na obecním úřadě Vaší obce do 14 dní od jeho doručení do domu** nebo si ho můžete stáhnout na adrese www.sumperskyvenkov.cz, vyplnit elektronicky a zaslat na adresu podatelna.sumperskyvenkov@seznam.cz. Za Vaše odpovědi předem děkujeme.

Pokud není uvedeno jinak, (kroužkujte) (podtrhněte) nebo označte křížkem ☐ jen jeden výběr odpovědi, který je Vám nejbližší. Své další názory prosím dopisujte do volných kolonek.

1. Pohlaví:	► muž	► žena	věk: ►	obec: ►	
2. Zajímám se o dění v mé obci:			► ČASTO	► OBČAS	► NEZAJÍMÁM
3. Zapojuji se do organizací akcí, které jsou v mé obci pořádány:			► ČASTO	► OBČAS	► NE

4. Jak hodnotíte následující oblasti v obci? ► Prosíme, udělte známku jako ve škole (1–5).	
Práce obecního/městského úřadu ► ☐	Zapojování občanů do rozhodování ► ☐
Podpora zájmových organizací ► ☐	Dostatek pracovních příležitostí ► ☐
Péče o památky ► ☐	Úroveň místních komunikací včetně chodníků ► ☐
Zimní údržba ► ☐	Nakládání s odpady, třídění a recyklace ► ☐
Celkový vzhled obce ► ☐	Bezpečnost v obci ► ☐
Množství a kvalita obecní zeleně ► ☐	Dopravní spoje do okolí ► ☐
Bezbariérovost obce ► ☐	Dostupnost zdravotní péče ► ☐
Kvalita zdravotní péče ► ☐	Služby pro seniory ► ☐
Možnosti nakupování ► ☐	Možnosti podnikání ► ☐
Možnosti pro výstavbu nových rodinných domů ► ☐	Dostupnost bydlení ► ☐
Kvalita vzdělávání v ZŠ ► ☐	Kvalita vzdělávání v MŠ ► ☐
Úroveň kulturního vyžití ► ☐	Úroveň sportovního vyžití ► ☐
Příležitosti pro podnikání v obci ► ☐	Mezilidské a sousedské vztahy ► ☐
Cestovní ruch ► ☐	Podpora využívání obnovitelných zdrojů přírody ► ☐
Ochrana řek a zdrojů vody před znečištěním ► ☐	Vytvořená protipovodňová opatření ► ☐
Ochrana zeleně, přírody a volně žijících živočichů v obci ► ☐	
Jiné: ►	

5. Co je pro Váš život v obci nejdůležitější? ► Křížkem označte maximálně 5 odpovědí.		
Hezké prostředí obce ► ☐	Dostupné nebo příjemné bydlení ► ☐	Zdravotní péče ► ☐
Možnosti dopravního spojení ► ☐	Možnost pracovního uplatnění ► ☐	Možnost podnikání ► ☐
Možnost rekreace v okolí obce ► ☐	Sportovní vyžití ► ☐	Bezpečnost v obci ► ☐
Kulturní vyžití ► ☐	Možnost vzdělávání ► ☐	
Dobré nákupní možnosti ► ☐	Kontakty se sousedy a dalšími obyvateli ► ☐	

6. Jaká zařízení pro volný čas Vám v obci chybí? ▶ Křížkem označte maximálně 5 odpovědí.			
Dětská hřiště, místa pro hraní dětí	▶ ☐	Cyklostezky, případně jejich propojení	▶ ☐
Veřejná prostranství pro setkávání lidí	▶ ☐	Zájmové činnosti (klubovna, zájmové kroužky, ...)	▶ ☐
Možnosti dalšího vzdělávání (kurzy, ...)	▶ ☐	Turistické trasy v okolí obce	▶ ☐
Informační centrum	▶ ☐	Občanské iniciativy (spolky, kluby, sdružení, ...)	▶ ☐
Naučné stezky nebo jiné formy průvodců	▶ ☐	Hřiště pro organizované sporty (fotbal, volejbal, ...)	▶ ☐
Parkovací plochy	▶ ☐	Volně přístupné víceúčelová hřiště pro různé druhy sportů	▶ ☐
Prostory s vybavením pro netradiční sporty (minigolf, petanque, lezecká stěna, dráhy pro in-line brusle, skateboard)		▶ ☐	
Jiné ▶			

7. Která z aktivit sociální služby Vám v obci chybí? ▶ Křížkem označte maximálně 1 odpověď.	
Denní stacionáře pro seniory	▶ ☐
Krátkodobé zapůjčení zdravotnických pomůcek a zařízení (polohovací lůžko, berle, ...)	▶ ☐
Placená služba sociální pomoci (odvoz k lékaři, pomoc v domácnosti, nákup apod.)	▶ ☐
Zajištění rozvozu obědů ze školní jídelny pro seniory	▶ ☐
Domov pro seniory	▶ ☐
Jiné ▶	

8. Víím, co znamená zkratka MAS:	▶ ANO	▶ TUŠÍM	▶ NEVÍM
---	-------	---------	---------

9. Víím, jaký je hlavní smysl místních akčních skupin:	▶ ANO	▶ TUŠÍM	▶ NEVÍM
---	-------	---------	---------

10. Setkal jste se s tím, že spoluorganizátorem akce ve Vaší obci byla Místní akční skupina Šumperský venkov:	▶ ANO	▶ NEVÍM	▶ NE
Pokud ano, o jakou akci se jednalo:			

11. Vííte o nějakém projektu, který byl v posledních letech realizován za finanční podpory Místní akční skupiny Šumperský venkov?	▶ ANO	▶ NE
Pokud ano, o jaký projekt se jednalo:		

12. Vííte, jakým způsobem jsou financovány projekty podpořené Místní akční skupinou Šumperský venkov?	▶ ANO	▶ NE
--	-------	------

13. Jak hodnotíte kvalitu (stav) životního prostředí v obci a jejím okolí?	▶ DOBŘE	▶ SPÍŠE DOBŘE	▶ SPÍŠE ŠPATNĚ	▶ ŠPATNĚ
---	---------	---------------	----------------	----------

14. Třídíte odpad?	▶ ANO	▶ NE	
V případě, že ano, který odpad? (vyberte i více možností)			
Plasty ▶ ☐	Papír ▶ ☐	BIO odpad ▶ ☐	Železo ▶ ☐
Barevné kovy ▶ ☐	Sklo ▶ ☐	Nebezpečný odpad ▶ ☐	Drobná elektrozařízení ▶ ☐
Jiný který: ▶			
V případě, že netřídíte, proč? ▶			
Které sběrné místo pro tříděný odpad nemáte v dostatečném dosahu (použijte nabídku výše): ▶			

15. Nabídka pracovních příležitostí v regionu:			
Je dostatečná, kdo chce, tak si práci najde	▶ ☐	Není velká, musí se umět hledat	▶ ☐
Je nízká, musím si vážit každé nabídky	▶ ☐	Je naprosto nedostatečná	▶ ☐

16. Vzdálenost místa pracoviště od mého domova je:

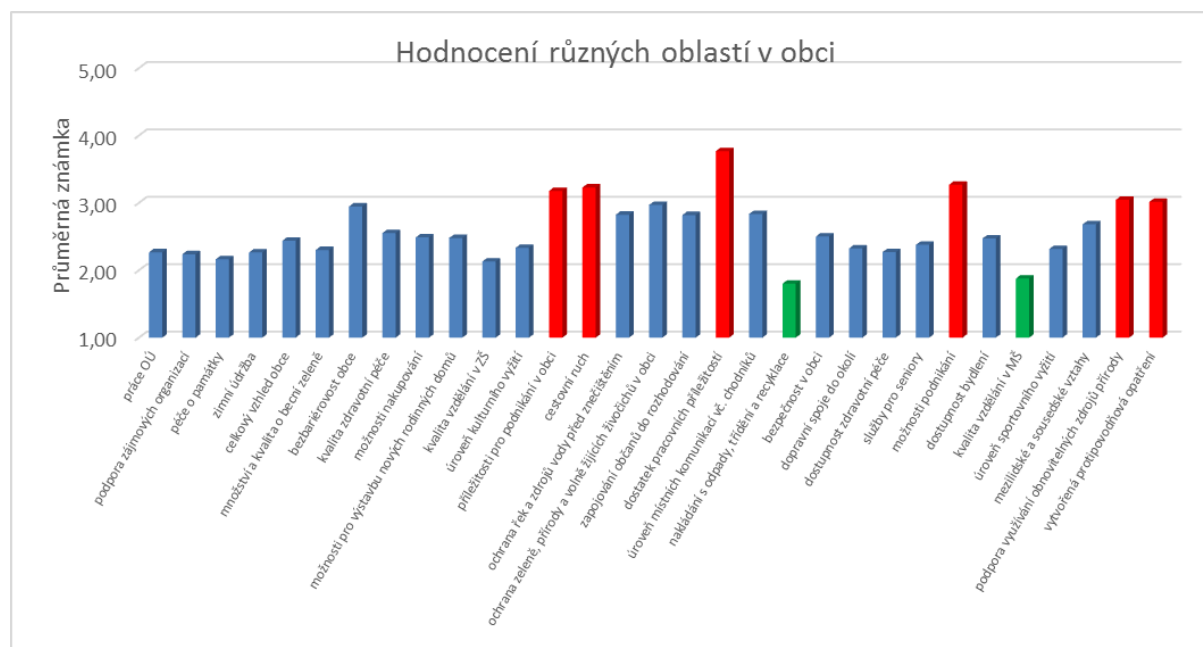
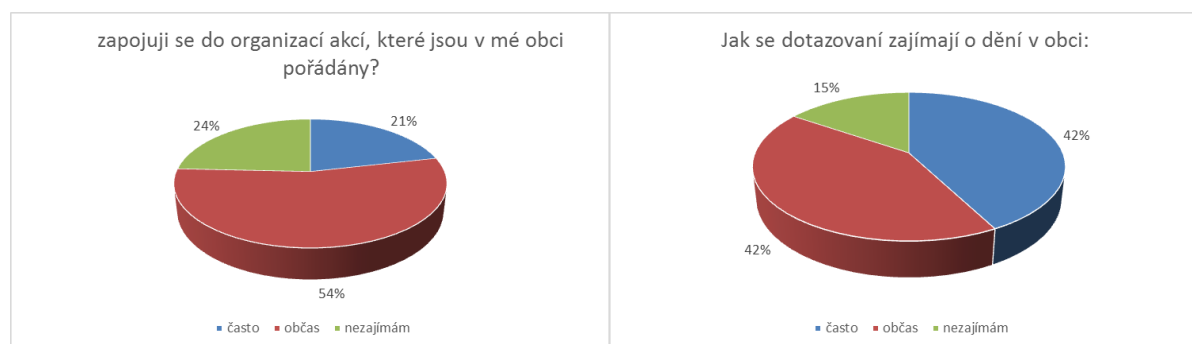
Do 1 km	☐	Do 10 km	☐	Do 25 km	☐	Více než 25 km	☐
Více než 25 km, ale mám možnost ubytování v místě zaměstnání				☐	Jiné		

17. V nynějším zaměstnání jsem již:

Do 1 roku	☐	1–5 let	☐	5–7 let	☐	Více než 7 let	☐	Nepracuji	☐
-----------	--------------------------	---------	--------------------------	---------	--------------------------	----------------	--------------------------	-----------	--------------------------

Analýza dotazníkového šetření

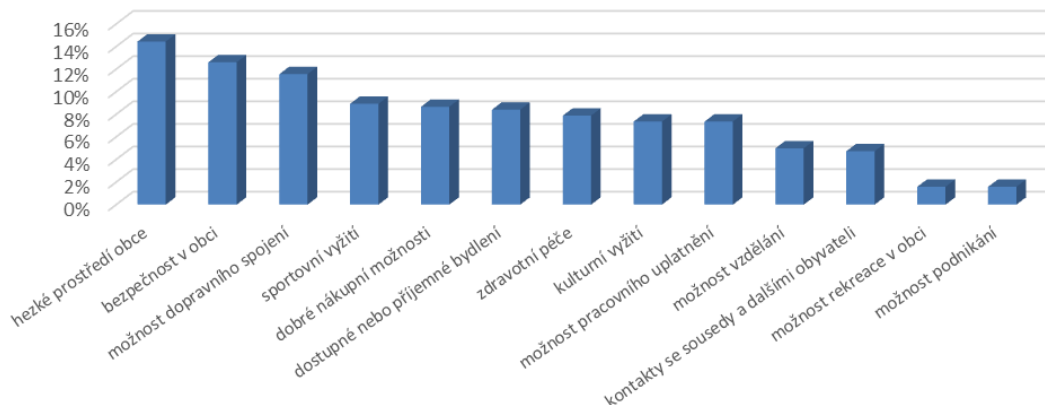
Níže uvedené grafy charakterizují odpovědi na jednotlivé okruhy témat. Z prvních vyplývá, že polovina obyvatel se v obcích pravidelně zapojuje do organizace kulturních akcí dění v obci je zajímavá.

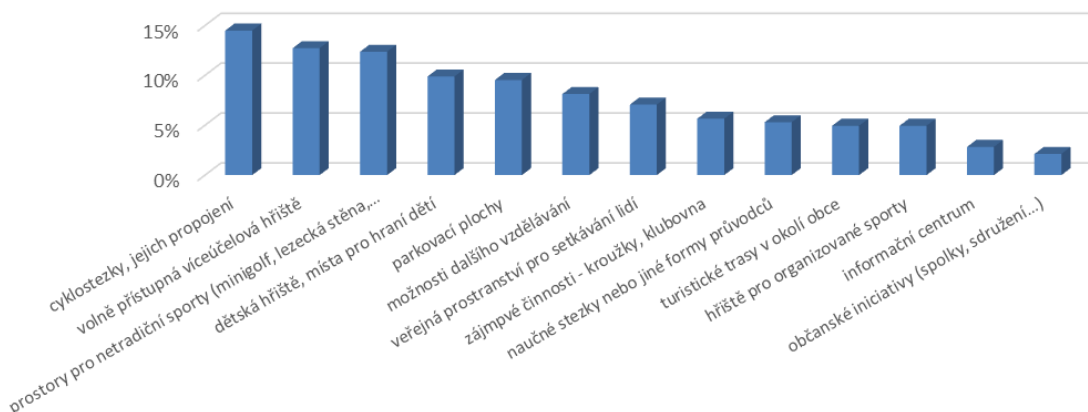
Výše uvedený graf poukazuje na to, jak lidé hodnotí vybavenost obcí různými prostředky, aktivitami a tím, co obec svým občanům nabízí. Respondenti svá stanoviska vyjadřovali známkami jako ve škole. Nejpozitivněji byla hodnocena kvalita vzdělání v mateřských, respektive základních školách, a nakládání s odpady. Nejhorší naopak skončila možnost uplatnění se na trhu práce. Dle respondentů chybí jak pracovní místa, tak příležitosti pro podnikání. Mezi horší hodnocené ukazatele patří také cestovní ruch, vytvořená protipovodňová ochrana a podpora využívání obnovitelných zdrojů přírody.

Následující oblast monitoruje důležitost obecních aspektů pro jejich občany. Respondenti mohli vždy zakroužkovat maximálně pět možností, co je pro ně v obci nejdůležitější a co jim v obci nejvíce chybí pro trávení volného času. Mezi nejdůležitější aspekty občané zařadili hezké prostředí obce, osobní bezpečnost a dopravní spojení s jinými vesnicemi a městy. Nejvíce jim pak pro volný čas chybí cyklostezky a jejich vzájemné propojení, volně přístupná víceúčelová hřiště nebo prostory pro netradiční sporty, jakými jsou například minigolf, lezecké stěny, dráhy pro in-line brusle a další.

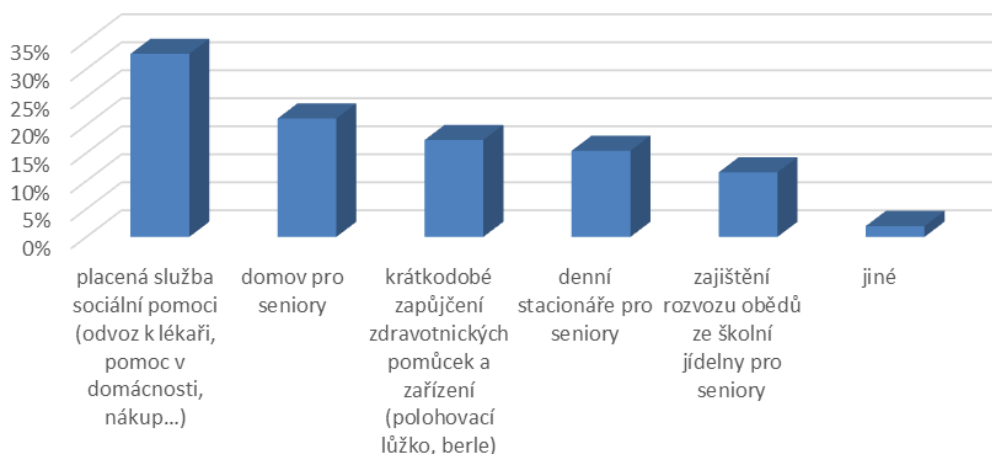
Co je pro občany v obci nejdůležitější

Jaká zařízení pro volný čas občanům v obci chybí?

Která z aktivit sociální služby Vám v obci chybí

Dalším okruhem byla otázka týkající se množstvím poskytovaných sociálních služeb. Respondenti mohli zakroužkovat nejdůležitější variantu sociální služby, která jim v obci schází. Z grafu nad textem je zřejmé, že nejvíce by občané uvítali placenou službu sociální pomoci, jakou je například odvoz nemocného k lékaři, pomoc v domácnosti či s nákupem. Následuje poptávka po domovech pro seniory nebo zapůjčování zdravotnických pomůcek.

VEŘEJNÁ PROJEDNÁVÁNÍ

Dalším typem komunitně vedeného místního rozvoje pro tvorbu „Integrované strategie“ se stala veřejná projednávání s občany území. Tři veřejná sezení proběhla během půl roku.

Prvního projednávání se na začátku roku 2013 sešlo několik zástupců veřejného i soukromého sektoru. Setkání mělo především informativní charakter. Účastníci byli seznámeni s přípravou celého dokumentu „Integrované strategie“ území MAS Šumperský venkov a byli vyzváni k šíření této skutečnosti dál. Byly nastíněny další postupy v projednávacím procesu, byli vybráni a následně individuálně osloveni lidé z různých sfér, kteří by mohli do procesu vnést mnoho cenných rad a skutečností.

Další projednávání se uskutečnilo v měsíci dubnu a byli na něj prostřednictvím obecních vývěsek a internetových odkazů pozváni všichni obyvatelé jednotlivých obcí MAS Šumperský venkov. Jednání se zúčastnilo více než 25 osob různého společenského postavení, smýšlení a názorů. Pro méně zainteresované nejdříve došlo k prezentaci samotné místní akční skupiny, následovalo představení se jednotlivých účastníků a toho, co se od integrované strategie a její komunitně vedené tvorby očekává a v čem komunitně vedená tvorba spočívá.

Po úvodním slově každého nastal brainstorming nápadů a návrhů na dva typy jednoduchých otázek. „Co je dobře?“ „Co je špatně?“ Názory všech se postupně zapisovaly na přiložené flipcharty tak, aby byly neustále k dispozici. Smysluplná diskuze nad jednotlivými tématy trvala více než dvě hodiny. Na závěr projednávacího procesu byli všichni přítomní dotázáni, kdo by ještě mohl být na další jednání přizván.

Třetí jednání se uskutečnilo asi tři týdny po zasedání druhém. Neslo se v duchu doplnění původních otázek a hlubším projednání jednotlivých tezí. Některé teze byly spojeny, jiné více rozmělněny dle vzájemných dialogů autorů těchto informací. Následovalo demokratické hlasování, kdy každý zúčastněný dostal příležitost celkově vždy pěti hlasy označit ty dobré a špatné charakteristiky našeho regionu. Výsledek posloužil při tvorbě SWOT analýzy a jejím projednávání. V poslední části byli účastníci vyzváni k vlastní prezenci příležitostí a hrozeb našeho regionu. Informace také posloužily k přípravě SWOT analýzy.

ZASEDÁNÍ PRACOVNÍCH SKUPIN

Na základě vytvořeného souhrnu pozitivních, negativních stránek regionu, místních hrozeb a příležitostí bylo sezváno během měsíce června několik pracovních skupin ke společnému jednání nad konkrétními problematikami. Pracovní skupiny byly vytvořeny jednak odbornými dobrovolníky z řad účastníků původních setkání, dále byli osloveni odborníci z oblastí mimo regionu Šumperského venkova, a také další kvalifikovaně zainteresovaní spoluobčané.

Náplně pracovních skupin kopírovaly požadavky státních i evropských legislativních norem v tvorbě ISÚ. Došlo k syntéze několika pracovních skupin dohromady, neboť vybraná témata spolu úzce souvisela.

3.2.1 DOPRAVA, PODNIKÁNÍ, KONKURENCESCHOPNOST

Doprava je jednou z nejvýznamnějších charakteristik ovlivňujících příliv investic, kapitálu, turistů a dalších ekonomických příležitostí každého regionu. Oblast s nevytvořenou nebo málo hustou infrastrukturou nemůže být nikdy dostatečně úspěšná ve svém ekonomickém a sociálním rozvoji. Pro investiční uchazeče a turisty bývají tyto lokality bezvýznamné, neboť dostupnost je velmi náročná, nákladná a představa vrácení původního kapitálu značně složitá. Z tohoto pohledu by se dopravní situací měl zabývat každý region a využít veškerý potenciál v realizaci dostatečné infrastruktury.

S dopravou úzce souvisí podnikatelská aktivita. Bez dostatečně vytvořené silniční a železniční infrastruktury mohou podnikatelé jen těžko zvládat své plány, vytvářet budoucí rozvoje svých podniků a firem a komunikace s jejich partnery je mnohem složitější. Je zřejmé, že spolupráce v budování silnic či železnic v našem regionu by mělo jít ruku v ruce s podnikatelskými záměry. Priority v těchto oblastech by se měly prolínat, a právě proto bylo zasedání operačního programu „Doprava a podnikání“ spojeno ve společná jednání. V následujícím textu uvádíme nejpalčivější potíže šumperského regionu, na kterých se odborníci shodli.

Efektivita dopravních spojů

Region šumperského venkova spadá pod horskou oblast Jeseníků, z čehož vyplývá několik dopravních specifik. Jedním z nich je postavení a dostupnost do obcí umístěných v údolí řek Desná a Merta. Po celé délce údolí obou řek je postavena železnice, která byla obnovena po ničivých povodních na konci minulého století a od té doby je jejím vlastníkem Svazek obcí údolí Desné. Duplicitně s železniční dopravou je však provozována doprava autobusová a pro co největší pokrytí a využití dopravních spojů je důležité vytvoření co nejefektivnějšího systému kombinace železniční a silniční osobní přepravy. Na to je navazujícím problémem skutečnost hůře dostupných obcí v kopcích nad údolím obou řek, které jsou od páteřní komunikace vzdáleny někdy více kilometrů, trvalé osídlení je nízké, ale zároveň potřeby obyvatel využívat hromadnou osobní přepravu jsou standardní jako ve větších obcích s více strategickým umístěním.

Pro co nejvyšší efektivitu dopravní přepravy, vysokou ochranu životního prostředí a zároveň spokojenost místních obyvatel je třeba najít dostatečný kompromis mezi železniční a silniční přepravou v jednotlivých částech regionu, dostatečně zvážit realizaci elektrifikace železniční trati mezi Šumperkem a Kouty nad Desnou a Petrovem nad Desnou a Sobotínem, která s sebou sice dle odborníků přinese snížení množství emisí z vlakových souprav, ale nutí si nákup nového vozového parku a dalších provozních změn, což samozřejmě přináší nemalé finanční investice. Významným vlivem elektrifikace by pak samozřejmě byla možnost prodloužení vybraných vlakových spojů z koridoru Ostrava – Praha do jesenického podhůří, což by zajistě přilákalo další množství turistů do nově otevřených lyžařských středisek a zároveň by byla významnější i dostavba celé železniční trati do centra obce Loučná nad Desnou.

Je třeba si uvědomit také negativní dopady, kterým může být například vzhled krajinného rázu přetvořený elektrickým vedením, sloupy a další infrastrukturou, jež bude nutné vybudovat. Je třeba důkladného prošetření současného pohledu obyvatel tamějších obcí, zdali s elektrifikací trati souhlasí, či nikoliv.

Kultura cestování, zkulturování zastávek

Významným vlivem pro zpříjemnění cestování je zkvalitňování přepravních služeb, které začínají již na vlakových a autobusových zastávkách. Vzhled zastávkových ostrůvků, možnost schování se před nepříznivým počasím, možnost přečíst si na zastávce informace o obci, obecních spolcích či další informace rozhodně umožní komfortnější způsob přepravy. Pro kvalitnější přepravu je důležitá i pokračující inovace vozového parku umožňující komfortnější přepravu jak zdravých spoluobčanů, tak těch s tělesným postižením, pro které je veřejná doprava někdy jedinou možností, jak se dostat na jiná místa v okolí. Zanesení nízkopodlažních spojů i do jízdních řádů by vytvořilo větší přehled o pravidelných pohybech takovýchto vybraných spojů veřejné přepravy.

Pro efektivnější využití všech autobusů je dalším významným úkolem vybudování dostatečného množství otočišť ve vybraných obcích, jakými jsou například Nový Malín či Maršíkov, kde by se autobusy mohly otáčet na oficiálních místech a nemusely tak zajiždět a prodlužovat svou trasu.

Silniční překážky

Významnou součástí efektivní, pohodlné a rychlé přepravy je stav silničních vozovek. Je logické, že všechny opravy komunikací musejí být plánovány tak, aby znesnadňovaly pohyb pro co nejmenší množství dopravních prostředků a obyvatel. Je třeba vyhledávat nejvhodnější roční období, aby rekonstrukce trvaly přiměřenou dobu, stály přiměřené množství financí a životnost oprav byla co nejdelší. K rekonstrukcím silnic patří i vhodnost umístění silničních nerovností, jakými jsou otvory kanálů, retardéry, odvodňovací stoky. Kromě nutnosti jejich vybudování je třeba zohlednit právě jejich umístění, aby nebránily plynulé dopravě.

Nabídky ucelených služeb po celý rok

Hlavní turistické sezóny v oblasti jesenického podhůří jsou léto a zima. Důležitým ekonomickým ukazatelem je však efektivní využití služeb po celý rok. Pro všechny podnikatele, jejich zaměstnance i spolupracovníky je důležitým aspektem vytvoření co nejširší celoroční nabídky kvalitních služeb, které by přilákaly turisty všech věkových kategorií a různého sportovního, kulturního či přírodního zaměření.

Dle turistických poptávek má velký smysl spolupráce mezi jednotlivými poskytovateli služeb, kteří společně nabízejí balíčky obsahující ubytování, stravu a vybrané služby po okolí, a to vše dle domluvy samotných majitelů a požadavků turistů. Je důležité potenciální turisty nalákat na co nejširší nabídku různých služeb a zážitků, nabídnout jim webový přehled toho, na co se v našem regionu mohou zaměřit, jaké jsou naše přednosti a že náš region stojí za jeho navštívení. Všechny tyto aplikace se dají v dnešní době vytvořit na internetových stránkách, jež mohou být vzájemně propojeny. Důležitý je dobrý nápad a vzájemná důvěra majitelů a poskytovatelů služeb, jež zákonitě povedou k vyšší informovanosti široké veřejnosti, efektivnějšímu předávání zkušeností mezi samotnými podnikateli a tím pádem ke zvýšení zájmu o celé zájmové území.

Postupným propojováním jednotlivých služeb dojde snáze k nápadům, jak efektivně využít i období jara či podzimu, které jsou z hlediska cestovního ruchu mimosezónním obdobím. Tím by došlo k poptávce po ubytovacích, stravovacích a jiných službách i v jarním a podzimním období.

Cyklobusy, turistbusy

Na výše uvedený bod samozřejmě navazuje i spolupráce mezi osobními přepravci. Velmi oblíbenými turistickými spoji bývají sezónní autobusy sloužící pro přepravu jízdních kol a samotných turistů do nejčastěji navštěvovaných destinací, jakými jsou například Červenohorské sedlo, Ovčárna či Skřítek. Problém těchto spojů je často jejich využití pouze v jednom směru, čímž se snižuje jeho efektivita. Pro její zvýšení je důležitá spolupráce mezi samotnými přepravci, přepravci a obcemi a podnikatelskými subjekty, protože všichni ti by měli mít o turisty zájem a měli by jim cestu do svých regionů a obcí usnadňovat co nejvíce.

Spolupráce a propagace

Jak už bylo psáno v předchozích bodech, důležitým aspektem efektivního využití všech turistických atraktivit je především spolupráce všech poskytovatelů různých služeb v celém regionu. V nabídce služeb turistům z našeho okolí i celé republiky je třeba nabídnout kvalitní kombinaci služeb, do které se mohou zapojit jak osobní přepravci, tak poskytovatelé ubytovacích, stravovacích i jiných služeb. Je třeba potlačit nezdravou konkurenci, která v sobě skrývá „házení klacků pod nohy“ mezi jednotlivými podnikateli, ale je třeba uskutečnit společné nápady, kterými se atraktivita regionu zvýší, zvýší se tím i všeobecná informovanost o jednotlivých službách.

Internetové stránky o jesenickém podhůří již samozřejmě existují, je třeba, aby se k nim zapojilo větší množství podnikatelů, aby si byli schopni předávat dobré i špatné zkušenosti s praxí s turisty, nápady pro zkvalitňování služeb. Na takovýchto zasedáních pak může dojít ke vzájemné pomoci v těchto aktivitách a celý systém konkurenceschopnosti se může zvyšovat.

3.2.2 VĚDA, VÝZKUM, VZDĚLÁNÍ

Velmi významnou součástí tvorby „Integrované strategie území“ jsou partikulární jednání pracovních skupin, tzv. „kulatých stolů,“ na která jsou postupně přizváni odborníci ve svých oborech. Pracovní skupiny ve svém jednání vycházejí z potřeb běžného obyvatelstva, obcí a jednotlivých organizací. Odborníci byli vždy předem seznámeni s vytvořenou SWOT analýzou, kterou více zpracovávali, upozorňovali na konkrétní problémy a snažili se hledat jejich vhodná řešení. Jen zviditelněním těchto palčivých problémů může dojít k jejich správné nápravě. Právě díky práci jednotlivých občanů a odborníků můžeme připravované projekty směřovat k co nejefektivnějšímu řešení dílčích potíží, jež obce a občané MAS zatěžují.

Pracovní skupina Výzkum, vývoj, vzdělání

Zástupci tohoto sektoru se již na začátku shodli o nutnosti co nejvyšší podpory vzdělání budoucí generace. Právě na ní závisí budoucí osud našeho regionu a celé republiky. Našemu nemocnému školství, které se většinou orientuje pouze na kvantitu vzdělávaných, chybí tak významná kvalita vzdělání. Celostátní školská politika do jisté

míry znevýhodňuje ty studenty a žáky, kteří prioritně nemají zájem o studium humanitních oborů, do kterých bychom zařadili například více cizích jazyků. Naopak se vytrácí snaha podporovat tradiční řemeslné práce, praktičnost. Díky tomu se ze základních škol vytrácí tradiční předměty, jakými byly dílny, vaření či šití. To samozřejmě vede k postupnému snižování zájmu o tradiční řemesla, jež jsou nahrazována moderními informačně technologickými kompetencemi.

V systému regionálního školství chybí systematizace návaznosti jednotlivých řádů školství. O tradiční řemesla, jakými jsou instalatér, prodavač, kadeřnice či zedník, přestává být zájem, logicky na úkor oborů zakončených maturitou. Snahou všech typů škol je získat pro své vzdělávání co největší počet uchazečů, aniž by se zohledňovalo jejich budoucí reálné uplatnění na pracovním trhu.

Je logické, že oblast výzkumu a školství v rámci regionu MAS musí být nutně propojena s okresním a regionálním centrem, Šumperkem. I proto se jednání účastnili také ředitelé středních a základních škol města Šumperka a výše zmíněné trendy potvrzovali.

Na druhou stranu je třeba zmínit, že za poslední roky byly školy vybaveny moderními informačními technologiemi. Běžný občan si může všimnout, že na velkém počtu škol došlo k vymalování interiérů, zateplení školních budov a zkvalitnění celkového vzhledu.

Pracovní skupiny zdůraznily nejvýznamnější potřeby regionálního školství na území MAS.

Nefunkčnost tradičních řemeslných dílen

V posledních letech zcela vymizely předměty tradičních odvětví – školy jsou nuceny orientovat předměty pracovně vzdělávacího charakteru komunikačně technologickým směrem na úkor eliminace předmětů typu pracovních dílen, vaření, domácích prací apod. Stejně tak jsou i pedagogové nuceni adaptovat se zejména na technologický směr. Pokud nejsou žáci k tradičním řemeslům vedeni již v začátcích svého studia, je velká pravděpodobnost, že se k těmto aktivitám ani v dalších letech vracet nebudou. To samozřejmě vede k převaze jednoho typu školních kompetencí a žákům s vyššími řemeslnými kompetencemi se reálně snižuje možnost profilace a zdokonalování svého budoucího povolání.

Spolupráce školních zařízení a jednotlivých aktivit

Logickým střediskem škol je v celém regionu MAS Šumperský venkov město Šumperk. Sídlí v něm všechny typy středních škol, na něž žáci po úspěšném dokončení základní školy míří (menšina navštěvuje střední a odborné školy v Zábřeze, Mohelnici či jiném městě mimo území MAS) a zároveň i šumperské základní školy úspěšně lákají některé žáky již během devítileté povinné docházky. Právě tato skutečnost má za následek snižování počtu dětí na některých vesnických školách a budí dojem přehnané konkurence mezi vesnickými a městskými školami. Postupně vznikají struktury spolupráce mezi jednotlivými školami. Bylo by dobré, aby se vzájemná kooperace podporovala mezi školami vesnickými a městskými, aby se spolupráce zvyšovala mezi školami základními a středními. Vše povede k rozvoji větší zainteresovanosti pedagogických pracovníků, kteří budou hlouběji seznámeni s problematikou jednotlivých studijních oborů, bude se zvyšovat jejich pedagogický rozhled a tím budou schopni lépe připravovat své žáky na budoucí studia či povolání. Stejně tak budou žáci lépe seznámeni s jednotlivými typy studií, lépe se budou rozhodovat, který typ zvolit. Díky sbližování jednotlivých škol mezi sebou bude docházet k předávání zkušeností mezi vedením škol, jejich pedagogy i samotnými žáky a studenty. Vytvoří se prostor pro rozumnou konkurenci na poli různých soutěží a může se podnítit zájem mladých obyvatel o dění v jednotlivých školách a obcích, který může vést

k inspiraci přípravy a realizaci akcí, které na jiných školách a v jiných obcích fungují. Takovými aktivitami mohou být školní kluby, zájmové útvary a kroužky, sportovní kluby a další. Takovéto kluby mohou fungovat v rámci školy, ale také celé obce nebo jako mezi více obcemi dohromady.

Velkou výzvou jsou jistě čím dál tím více se rozvíjející komunitní školy pracující ve smyslu spojení školních a mimoškolních aktivit fungujících na principu toho, že škola během dopoledne funguje jako vzdělávací instituce pro své žáky a v odpoledních a večerních hodinách, aby se využil potenciál vytopené budovy, funguje jako vzdělávací instituce pro širokou veřejnost v oblastech výuky cizích jazyků, sportovních činností, univerzit třetího věku, oblastech informačně-technologických, rukodělných a mnoho dalších. Komunitní školy samozřejmě nemusejí využívat jen prostory školy, ale také jiné obecní budovy, jakými mohou být například obecní úřady, knihovny či obecní tělocvičny. Díky tomu se na tyto typy komunit mohou orientovat i menší školy, jež si jinak nemohou, díky absenci dostatečné prostorové kapacity, rozvoj komunitních škol dovolit.

Systém funkčnosti škol

Původní rozdělení toho, že každý typ školy se soustředí pouze na vybrané obory, se vlastně stalo minulostí. Stejně nebo velmi podobné obory se dají studovat na různých školách, čímž se budoucímu uchazeči přece jen zhoršuje přehled o jednotlivých školských zařízeních. Významnými rozdíly jsou pak také rozdílná hodnocení podobných oborů, což opět jednotlivým uchazečům nepřidá ve vhodnosti absolvování konkrétního zařízení. Dodejme i snahu přilákat co nejvyšší počet uchazečů

Efektivnějšímu podporování jedinečnosti a funkčnosti různých školských zařízení by mohlo pomoci zařazení se do systému evropského hodnocení školství fungujících ne na systému srovnávání škol mezi sebou, nýbrž zaměření se na obecné silné a slabší stránky jejich fungování, zvýrazňování jejich jedinečností a autoevaluačních procesů žáků, pedagogů i vedení těchto škol.

Vytvořením systému hodnocení, kterým se dosáhne podpory regionálního školství – základního i středoškolského vzdělávání, dává možnost pozitivnímu rozvíjení všech typů škol, umožní jim zviditelnit se ve svých tradičních oblastech, sdělovat své kvalitní výsledky dalším školám i laické veřejnosti či inspirovat jiná zařízení k smysluplné činnosti. Součástí je samozřejmě i nutné předávání nabytých informací a zkušeností pro budoucí zaměstnance, studenty i jejich rodiče.

Vznik nových mateřských škol

Počet dětí předškolního věku jednotlivých obcí Šumperského venkova v současné době stoupá, což ukazují nejen demografické charakteristiky silných ročníků současných rodiček, stěhování mladých párů na vesnice, ale i reálná zvýšená poptávka o umístění předškoláků do mateřských škol. Nedostatečné kapacitní prostory pro mateřské školy by měly být jedním z nejvýznamnějších řešených problémů obecních úřadů. Přispět by v tom mohly také prostory škol, které nebývají plně využívány. Ostatně dobré příklady spolupráce mezi základní a mateřskou školou v území MAS bychom našli již nyní. Za všechny například svazková MŠ a ZŠ Údolí Desné nebo MŠ a ZŠ Dolní Studénky.

Další možností, jak umožnit předání kvalitního vzdělání dětí předškolního věku, u kterých z různých důvodů není možné zajistit absolvování mateřské školy, je vytvoření dostatečných kapacit center pro rodiče s dětmi. Jedná se o pracoviště, která se starají o vzdělávací aktivity zejména maminek s malými dětmi, které nejsou z pracovních, finančních, materiálních či jiných důvodů schopni zajistit svým dětem nástup do mateřské školy. Rozšířením těchto služeb se může zvýšit i spolupráce rodičů dětí s organizačními

strukturami těchto institucí, a tak umožnit realizaci různých společenských aktivit nejen pro nejmenší, což opět vede ke zvýšení atraktivity obcí jako takových.

Prostory mateřských školek, center pro maminky s dětmi, ale i další vzdělávací instituce jsou jako stvořené pro přípravu různých typů besed a setkávání různých skupin občanů. Jejich cílem může být předávání životních zkušeností, poznatků z dílčích odvětví laické vědy či zážitků z cest po celém světě. Pravidelná setkání typů „Zeměpisných čtvrtek“, „Úterků pro nové maminky“, Pondělky pro seniory“ apod. by měly rozhodně pozitivní vliv na vytváření příjemnějšího klimatu obcí, jejich obyvatel a prohlubování vzájemné sounáležitosti mezi občany a obcí a spoluobčany mezi sebou.

Vzdělání třetího věku

Trend stárnutí populace můžeme pozorovat i v území Šumperského venkova. Velmi úspěšná nabídka vzdělávání a ještě větší spokojenost absolventů tohoto vzdělávání nejen v naší republice, ale i celé Evropě otevírá širokou škálu možností využití tohoto typu vzdělávání i v našem regionu. Vzdělání populačně starších obyvatel nemusí nutně obstarávat jen vysoké školy. Zajímavým podnětem jistě bude, když se o další vzdělání a rekvalifikaci seniorů postarají pracovníci a samotní žáci středních a základních škol. Touto zvolenou vzdělávací strategií ke zvýšení zájmu obou kategorií, předávání zkušeností mezi staršími a mladšími. Žáci a studenti předáváním informací starším, sami si opakují již nabyté vědomosti, učí se předávat informace jiným a zároveň naslouchat zkušeným. Senioři, uživatelé univerzit třetího věku se naopak učí novým dovednostem, procvičují si svou paměť a tím pádem dochází k prevenci před degenerativními změnami lidského těla.

Velmi důležitou součástí tohoto vzdělávacího procesu je také nutnost komunikace mezi mladými a staršími spoluobčany obcí. Komunikace, která se v dnešní době stává velmi složitou, nerespektovanou, kdy mladí lidé často nestojí o cenné rady starších, neuznávají jejich prožitou minulost, bývají k nim neuctiví až arogantní a může u nich docházet ke sklonům zločinného úmyslu okrást či jinak ublížit fyzicky slabšímu. Z druhého pohledu se starší spoluobčané učí naslouchat méně zkušeným a mladším. Zjišťují, že jejich dřívější absolutní pravda získaná životními zkušenostmi nemusí v dnešním světě ovlivněném globalizací být pravdou jedinou a všeobecně stále uznávanou. Učí se chápat, že tradiční a konzervativní nemusí být vždy jediným možným a že dnešní styl oblékání, poslechu hudby, vzorce chování, vystupování a jednání nutně nesouvisí s hodnotou psychosomatických vlastností, sociálního postavení a dalších mimovolních vlastností mladého jedince. Hodnota vzájemné spolupráce se díky tomuto vztahu tvoří právě na základě individuálních vlastností všech zainteresovaných účastníků tohoto vzdělávacího procesu, tedy jak seniorů – účastníků vzdělání, tak studentů – učitelů vzdělání. Důležitý je pak i přesah celého typu vzdělání, neboť tyto lidé se pak v běžném životě setkávají na veřejnosti v obchodech, úřadech, zastávkách veřejné dopravy, kulturních, sportovních a dalších společenských akcích a právě zde se mohou jejich vzájemným vztahem, který upevňují školní setkávání, inspirovat další spoluobčané. V důsledku toho může docházet k přípravě a realizaci dalších akcí pořádaných napříč všemi věkovými skupinami obyvatel různých obcí, a tak i zvyšování morálního kreditu a zájmu o dění v obci.

Asistenti pedagogických pracovníků

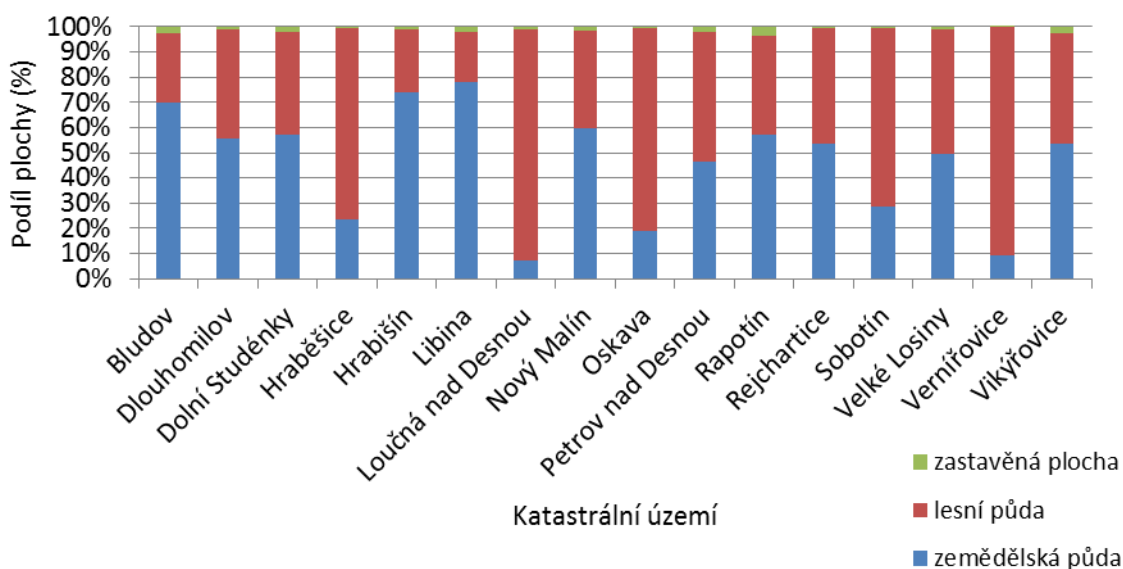
Z hlediska počtu žáků jasně dominují městské školy. Čím více žáků, tím větší je možná diferenciací škol dle rozdílného zaměření. Z toho plyne, že vesnické školy se snaží býti institucemi zaměřenými na všechny dílčí obory základního vzdělávání. Dle Gaussovy křivky je zřejmé, že většinová populace vykazuje průměrné hodnoty všech měřitelných údajů. Nejinak tomu bude i co do složení žactva jednotlivých typů škol. Pokud ale existuje přirozený výběr, je možné, že jistá část populace, v jistém smyslu extrémně nadaná nebo

naopak limitovaná, se může soustředit do prostředí, ve kterém se budou nacházet žáci s podobnými vlastnostmi, a tudíž i tempo práce jim může být mnohem lépe přizpůsobeno. Z důvodu obecně nižších počtů žáků na vesnických školách si toto takové instituce nemohou dovolit. Možností, jak pomoci žákům s psychosomatickými poruchami, ať žáky diagnostikovány s poruchami nebo naopak enormně nadanými, je využití systému asistentů pedagogických pracovníků.

Pedagogičtí asistenti bývají nápomocni učitelům jednotlivých předmětů buď větší skupince žáků, kterým se snaží s učivem pomoci, nebo jim naopak učivo zpestřit, a to takovým způsobem, aby se vyučující mohl věnovat většině standardní třídy. Druhou možností je potom starání se o konkrétního žáka, který se integruje do určité třídy. Tímto způsobem umožňujeme žákům zůstat v obecní škole, eliminujeme nutnost cestovat do větších měst a zvyšujeme tak sounáležitost s vlastní obcí a zároveň učíme všechny žáky porozumění mezi sebou a učení se, že individuální odlišnosti nemají nic společného s plnohodnotným fungováním a životem.

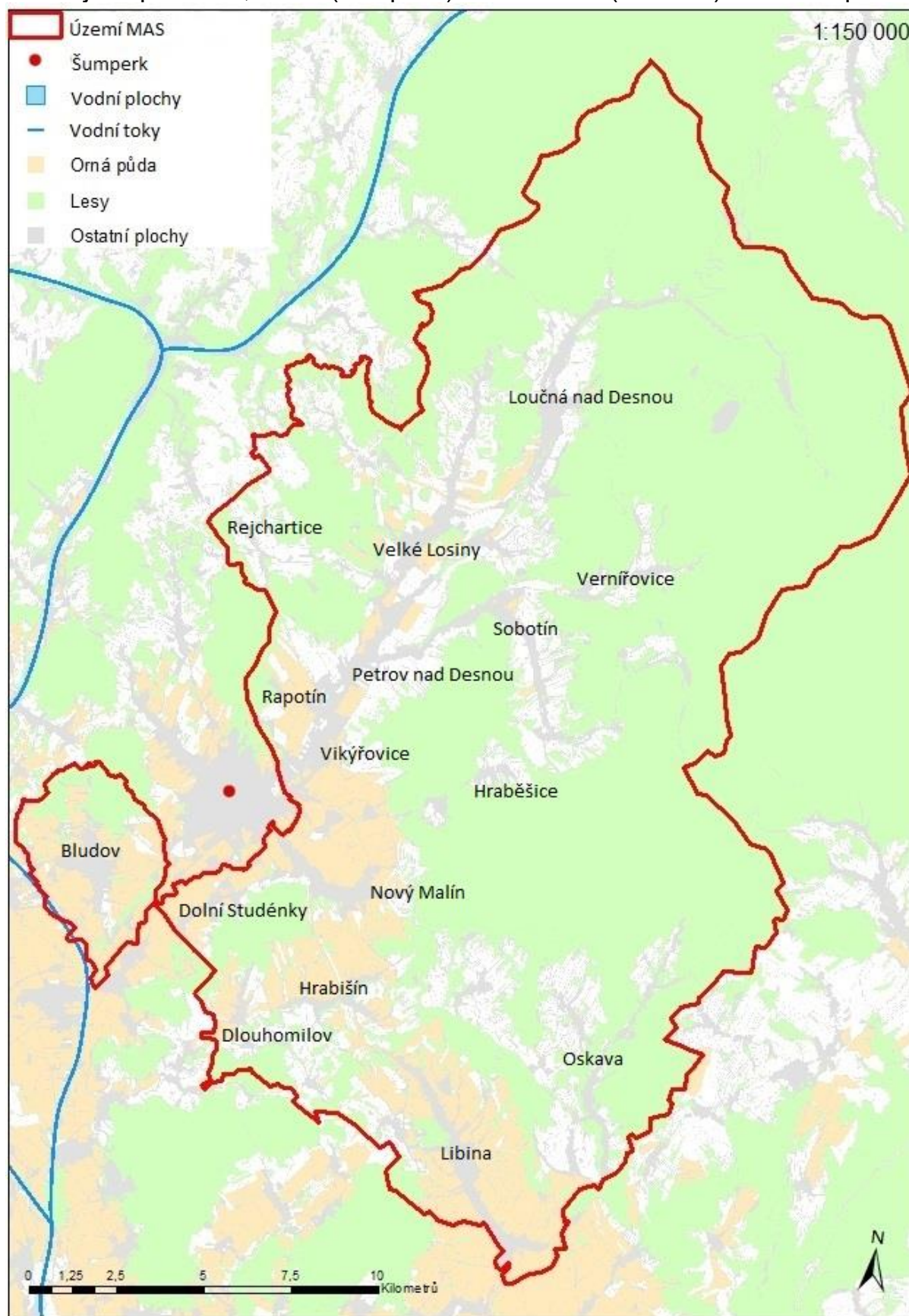
3.2.3 Zemědělství, lesnictví

Na HDP České republiky se zemědělství (1,32 %) a lesnictví (0,73 %), včetně potravinářského průmyslu a rybolovu, podílí 4,4 % a tato hodnota má dlouhodobě klesající charakter. Nicméně představuje prvořadou složku života na venkově a je s ním i historicky svázána. Díky zeměpisné lokalizaci území Šumperského venkova je 60 % rozlohy pokryto lesní půdou a cca 32 % tvoří půda zemědělská. Potenciál zemědělského a lesnického využití má tedy min. 90 % rozlohy zájmového území, a proto je třeba této kapitole věnovat maximální pozornost. Obsáhlost kapitoly je navíc dána elementárním postavením oboru hospodářské činnosti, jež sehrává důležitou roli v rámci dalších lidských aktivit, které z využívání krajiny a její estetické hodnoty vychází (odvětvový průmysl, kultura, ochrana přírody, cestovní ruch apod.). Na níže uvedených konkrétnějších tématech se spolupodílela řada odborníků ze zemědělské i lesnické praxe, myslivosti, dřevozpracujícího průmyslu, výzkumných ústavů, univerzit, ale i fyzických a právnických osob, jež se v dané problematice pohybují a orientují. V neposlední řadě byla konzultována s vlastníky půdy jako osobami přímo dotčenými zmiňovanými tématy.

Plošný podíl polí, lesů a zastavěných území

Zemědělství a lesnictví jsou činnosti časově i ekonomicky náročné, pracné, vysoce závislé na vnějším prostředí, státní (evropské) zemědělské (lesnické) a dotační politice.

Využití půdy na území MAS Šumpecký venkov

3.2.3.1 Lesy a pole jako dominanty našeho prostředí

Lesnictví a zemědělství má v rámci zájmového území zcela dominantní postavení, co se záboru půdy týče. Za několik posledních let jsme se stali svědky úbytku množství chovaných hospodářských zvířat (zejm. skotu a prasat) v živočišné výrobě, snížení produkce rostlinné výroby (žito, brambor, cukrovky), přeměny orné půdy na trvalé travní porosty a nárůstu podílu plodin pro výrobu bionafty a energie (řepky, kukuřice apod.). Za jev „obecně prospěšný“ je možné označit rozvoj ekologického zemědělství, jehož produkce se stává součástí moderního životního stylu – skrze konzumaci místních biopotravin a využívání přírodě šetrných výrobních technologií. MAS Šumperský venkov považuje za jednu z hlavních priorit právě rozvoj zemědělské činnosti, která kromě produkční oblasti významně ovlivňuje také oblast demografickou a sociální, a ekologickou a krajinnou. Průměrná lesnatost katastrálních území obcí Šumperského venkova je 49 %, což je o 15 % více než celorepublikový průměr. Zcela převažují lesy hospodářského charakteru s dominantním zastoupením smrku ztepilého a buku lesního. S ohledem na celorepublikové statistiky za rok 2012 lze konstatovat, že se rozloha lesů neustále zvyšuje a stejně tak roste i porostní zásoba, takže i přes zdánlivě vysoké hodnoty těžby v řádném případě nelze hovořit o devastaci lesů. V současné době dochází i k maximalizaci přirozené obnovy podrostními a násečnými způsoby, takže skrze upozadování holosečného způsobu nedochází k přerušení plnění mimoprodukčních funkcí lesa. Mezi ty lze zařadit skupinu funkcí ekologických: stabilizační, vodohospodářská, půdoochranná, klimatická; a sociálních: rekreační, zdravotní, kulturně-naučná a obranná. Nabízí se i řešení v podobě přírodě blízkého obhospodařování lesů s aplikací výběrných obnovních prvků. S ohledem na šetrné obhospodařování lesů a zajištění jejich maximální ekologické i ekonomické stability je důležitá jejich dostupnost a dostatečné zpřístupnění porostního nitra. Lesní dopravní síť musí být pravidelně udržována (svodnice, příkopy, propustky) a obnovována, což představuje ekonomicky nákladnou investici. Je důležitá jejich celoroční sjízdnost a také kvalita musí odpovídat technologickým požadavkům odvozních cest, na řadě míst i cyklistickému vyžití. Při zpřístupňování lesních komplexů je třeba mít na zřeteli také využití těžkou těžební a pěstební technikou v případě kalamit, protipožární či záchrannou technikou, servisem produktovodů, dopravou osob, materiálu apod. Na hranici mezi lesy a poli se nachází řada významných dřevinných formací, které lze charakterizovat jako remízky, aleje či břehové porosty. Plní také řadu významných mimoprodukčních funkcí (např. protideflační, půdoochranná, infiltrační, estetická, bio-ekologická), a proto je na místě jejich zakládání a řádné opečovávání. Z dlouhodobého hlediska je nejrozsáhlejší řešení v podobě výkupu pozemků a při péči o stanoviště využít spolupráci se základními a středními školami v rámci environmentální výchovy či občanskými sdruženími (např. myslivci, hasiči, včelaři). V turisticky atraktivních místech nelze opomenout tvorbu vyhlídek, stavbu studánek, odpočinkových míst, zabezpečených ohnišť a pohyb vozidel usměrňovat pomocí závor či značek „zákaz vjezdu“.

Důležité body:

- rozvoj ekologického zemědělství
- podpora živočišné výroby,
- maximalizace přirozené obnovy lesa,
- přechody na přírodě blízké způsoby obhospodařování lesů,
- výstavba a oprava lesní dopravní sítě,
- výsadba dřevin a péče o remízky, meze, břehové porosty, větrolamy, prvky ÚSES,
- podpora včelařství.

Jesenická smrková společenstva v zářiovém odpoledni

3.2.3.2 Usměrnování přírodních živlů

Jeseníky a jejich podhůří vynikají malebnou krajinou s řadou úchvatných scénérií, nicméně i s nimi si příroda dokáže zahrávat. Historicky známými negativními událostmi přírodního charakteru jsou například povodně (rok 1997), sesuvy půdy (u Vřesové studánky v roce 1921) a větrné kalamity (Kyrill v roce 2007).

V případě běžného úhrnu srážek je většina ihned infiltrována lesními porosty a v rámci desukce transpirována zpět do atmosféry. Při lesním obhospodařování je tedy třeba minimalizovat holé seče, využívat spíše podrostních způsobů hospodaření, udržovat druhovou pestrost dřevin, dbát o zdraví a funkčnost lesních ekosystémů, aplikovat zpevňovací seče a realizovat hrazení bystřin. U dlouhotrvajících a přívalových dešťů se však současná krajina nedokáže vypořádat s takovým množstvím vody a může dojít k povodním, jejichž ničivé účinky lze eliminovat rekultivací vodních toků, budováním vodních nádrží, protipovodňových hrází, suchých a polosuchých poldrů. Na polích lze infiltraci zvýšit zatravněním příkrých svahů (či technickými řešeními: geomříže, gabiony, garnisáž, klejonáž apod.), čímž mj. dojde k jejich stabilizaci a ochraně před sesuvem a odnosem. Zcela by se v podobných lokalitách mělo vyloučit pěstování kukuřice, brambor apod. Význam má také obnova mezí s dřevinou vegetací či zakládání sadů zaměřených převážně na místní a historické odrůdy ovocných dřevin.

K akumulaci vod dochází také na antropických stanovištích s povrchovým zpevněním (např. parkoviště, střechy budov, náměstí). Tyto lokality je třeba rekultivovat a zvýšit absorpční a retenční schopnosti půdního povrchu, např. pomístním osázením ploch zahradními rostlinami.

Na jedné straně je problémem přebytek vody, na straně druhé – už dnes se hovoří o nutnosti ochrany vodních zdrojů a maximálním zadržení vody v krajině. Řešení se nabízí v již zmiňovaných opatřeních: rekultivace vodních toků, hrazení bystřin, budování vodních nádrží a jezírek, výsadba břehových porostů a větrolamů, zalesňování obnažených horských partií, zvyšování obsahu organických látek v zemědělské půdě, rozdělování zemědělských polí mezemi na menší bloky atd.

S ohledem na poslední sušší roky dochází obecně k chřadnutí smrkových porostů, které se sníženou obranyschopností podléhají útokům lýkožrouta smrkového (mladší porosty – lýkožrouta lesklého) a nově s k nám ze severu rozšířil lýkožrout severský, proti kterému je současná ochrana lesa nedostatečná. Náprava se tedy nabízí v úpravě druhové skladby ve prospěch listnatých dřevin (v našich podmínkách zejm. buku) a celkovém zlepšení zdravotního stavu lesů. S ohledem na globální klimatickou změnu a vědecké predikce vývoje klimatu se jedná o výhodnou investici do budoucna.

Důležité body:

- hrazení lesních bystřin a potoků,
- rekultivace vodních toků a zpevněných antropogenních ploch,
- zakládání sadů a péče,
- stavby malých vodních nádrží,
- výsadba listnatých dřevin a jejich ochrana proti zvěři.

3.2.3.3 Eliminace odpadů ze zemědělských podniků

Zemědělská výroba je historicky vnímána jako bezodpadové hospodářství, kde veškeré meziprodukty a odpady z výroby jsou využívány ke hnojení zpět do půdy. Je však zcela nepřipustné, aby se tyto látky dostaly nekontrolovaně do volné přírody či vodních toků. Zejména živočišná výroba (kravíny, vepřiny, stáje, slepičárny atd.) se neobejde bez hnojišť, skladů kejdy, kompostovišť, sběrných jímek na močůvku, hnojůvku a silážní šťávy. Tato zařízení musí být budována jako nepropustná a včetně kontrolních zařízení proti úniku. Je také vhodné upravovat a zabezpečovat pohyby odpadů ve stájích a chlévech, což představuje poměrně nákladná opatření. V porovnání s náklady na likvidaci případných ekologických škod se však jedná o částky nepatrné. Ekologicky šetrný přístup se také nabízí v rámci anaerobní fermentace organických odpadů a produkce bioplynu, jež lze dále využívat (např. k vytápění chlévů, stájí či administrativních budov).

Důležité body:

- budování skladů kejdy, kompostovišť, sběrných jímek, dopravních zařízení na odpady apod.,
- nákup kontrolních a zabezpečovacích zařízení k ochraně ŽP,
- výroba bioplynu a jeho využití v provozu.

3.2.3.4 Zemědělství jako rekreační prvek

Krajinného a hospodářského rázu Šumperského venkova lze využít k nabídce požitku z prostého venkovského života v pradávnmém rytmu střídajících se ročních období a maximálního soužití s přírodou, tzn. k agroturistice. Jde o příležitost pro rodinné farmy, ale i zemědělské podniky, které mohou návštěvníkům nabídnout „ochutnání“ tradičního venkovského života zemědělců. Pro hospodařící subjekt se může jednat o získání pracovní síly, vedlejšího příjmu, reklamu, obhajobu čistoty venkovského života či rozšíření portfolia stálých zákazníků a partnerů. Na druhou stranu mohou návštěvníci utéci před klasickým shonem moderního městského života a rekreovat se při aktivitách v souladu s přírodou, hospodářskými zvířaty a zemědělskou krajinou. Zemědělský subjekt však musí návštěvníkům nabídnout kvalitní zázemí a příjemné prostředí k rekreačním účelům, protože na ně nelze pohlížet jako na levnou pracovní sílu, nýbrž jako na zákazníky. Praktická forma nabídky může zahrnout jak prosté návštěvy a prohlídky farem, projížďky na koních, podílení se na kosení luk, až po balíčky komplexních služeb pro náročné návštěvníky. Podhorská oblast Šumperského venkova je také vhodná pro rozvoj jezdecké turistiky (hippoturistiky), která využívá projížďky na koních spojené s kocháním se krajinou a různými přírodními scenériemi.

Důležité body:

- podpora agroturistiky a hippoturistiky.

Listopadová kulturní krajina pod Kamenným vrchem

3.2.3.5 Primární sektor a zaměstnanost

Zemědělství a lesnictví vykazuje 3–4% podíl na zaměstnanosti, což je v porovnání s ostatními zeměmi EU (5–6 %) hodnota nízká. Příčinou může být pracnost těchto odvětví, ale spíše i nepříznivý vývoj státní zemědělské a lesnické politiky ČR. Je třeba vzkřísit tradiční, k přírodě šetrné využívání přírodních zdrojů a vytvořit tak v oblasti s vyšší mírou nezaměstnanosti nová pracovní místa. Nutností je podpora drobných zemědělských podnikatelů, začínajících rolníků či poskytování finanční příspěvků na vytvoření pracovních míst. Potenciál se nalézá také v ekologickém zemědělství či přírodě blízkých způsobech obhospodařování lesů, obnovení chovu hospodářských zvířat apod. Naše oblast je mj. historicky svázána s dřevozpracujícím průmyslem, který v minulosti představoval výrobní článek v produkci dříví a jeho exportu či přímém zpracování v dalších místních průmyslových sektorech. Většina manipulačních a expedičních skladů ztratila na významu a došlo k jejich zániku, z důvodu přesunu transportu dříví z kolejí na silnice. Železniční doprava je však vhodnější s ohledem na přepravu na větší vzdálenosti, je energeticky méně náročná a ekologicky příznivější. Došlo by tak k využití poměrně husté železniční sítě s jejím napojením na manipulačně-expediční sklady dříví, vytvoření nových pracovních míst a odlehčení zátěže pozemních komunikací. Zvýšení nízkého platového ohodnocení zaměstnanců a dělníků v lesním hospodářství by přispělo k růstu zaměstnanosti i kvalitě odvedené práce, čímž by se navýšila kvalita a stabilita lesních ekosystémů s celou řadou již zmiňovaných mimoprodukčních i produkčních funkcí.

Důležité body:

- tvorba nových pracovních míst,
- podpora ekologického zemědělství a chovu hospodářských zvířat,
- rozvoj dřevozpracujícího průmyslu,
- maximální využití železniční dopravní sítě,
- finanční ohodnocení v primárním sektoru.

3.2.3.6 Osvěta a racionální přístup

Důležité postavení polí, lesů a krajiny obecně bylo zmiňováno již několikrát, je však třeba zajistit jejich trvale udržitelné obhospodařování, racionální přístup vyplývající z praktických znalostí, ze zkušeností, vědeckého výzkumu a vývoje, z optimalizace poměru „náklady a výnosy“ a tvorby ideálního výsledku hospodaření. Toho lze docílit pravidelným školením hospodářů a pracovníků v dotčených výrobních oblastech, pořádáním pracovních setkání a demonstrací praktických opatření v terénu, zintenzivněním kontaktu mezi dodavatelem a odběratelem, spoluprací výroby s vědecko-výzkumnými institucemi, občanskými sdruženími i vzdělávacími organizacemi. S ohledem na optimalizaci hospodaření je vhodné, aby všichni znali své povinnosti ale i práva a aby byly jasné

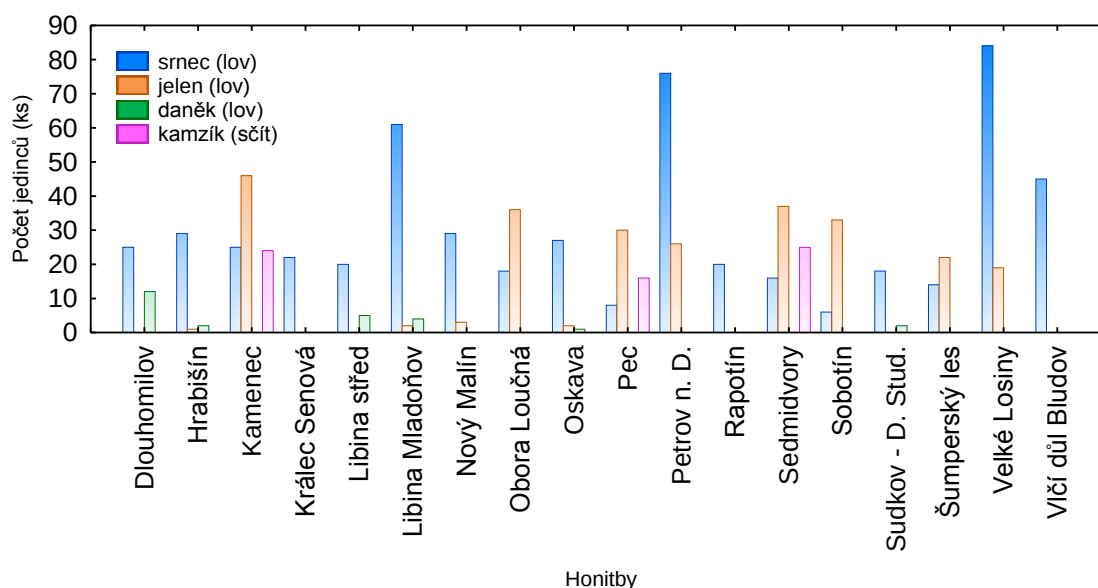
vymezeny kompetence zúčastněných stran (tzn. vlastníci půdy, zemědělští hospodáři, agronomové, zootechnici, kontrolori, lesníci, lesní dělníci, držitelé a uživatelé honiteb, občanská sdružení apod.). Nelze žít v uzavřené bublině „Šumperského venkova“, ale plně vnímat moderní trendy a přístupy v zemědělství a lesnictví v širším měřítku (např. přírodně blízké způsoby obhospodařování lesů výběrným způsobem) a maximálně je aplikovat v našich podmínkách. Současný vývoj je směřován ekologicky šetrnými přístupy trvale udržitelného hospodaření, které jsou místy ve střetu s ekonomickými požadavky výroby, nicméně právě praktické ověřování poznatků musí vyústit v optimalizaci výroby se zachováním ekologické stability a biodiverzity přírodních kulturních společenstev (stabilita a odolnost lesních porostů, infiltrační schopnost luk a polí, udržování vody v krajině, eliminace povodňových vln, zpomalování rychlosti větru, ochrana ohrožených druhů atd.). Do této podkapitoly lze zahrnout i dobrovolné občanské aktivity venkovského života, mezi něž patří skupiny myslivců, včelařů, zahrádkářů, holubářů, ochránců přírody ale i sportovní kluby a hasiči. Tito všichni se více, či méně, podílejí na kvalitě prostředí a účastní se zemědělské či lesnické výroby (např. brigády na sběr kamení, zalesňovací a pěstební práce v obecních lesích), a proto je lze zahrnout do osvěty či propagace tradičního venkovského života v kombinaci s moderními poznatky. Tyto jejich aktivity je třeba podporovat a rozvíjet s nimi spolupráci, protože ta je základem každého fungujícího systému.

Důležité body:

- další vzdělávání, školení, semináře a pracovní setkávání pro zájemce a podnikatele v rámci území Šumperského venkova i mimo něj,
- optimalizace výrobních procesů,
- podpora a spolupráce v rámci dobrovolných občanských aktivit a spolků.

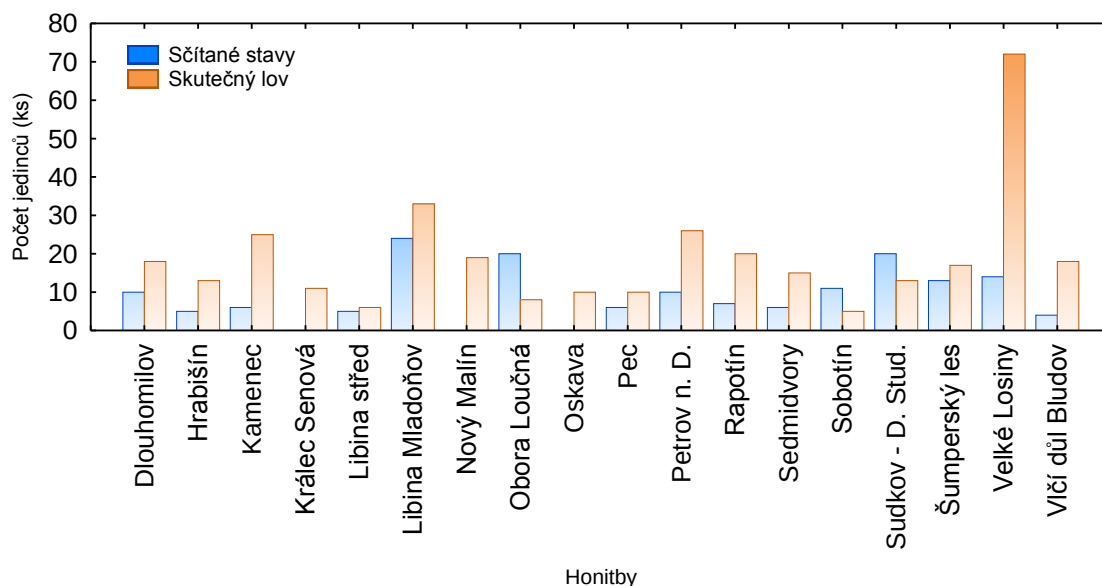
3.2.3.7 Management volně žijících zvířat a myslivost

Nedílnou součástí našeho životního prostředí jsou populace volně žijících živočichů, zejména zvěře. V oblasti Šumperského venkova se můžeme setkat s celou řadou významných druhů: srncem obecným, jelenem lesním, daňkem skvrnitým, prasetem divokým, kamzíkem horským, ale také zajícem, kachnami, bažanty, liškami, jezevci apod. Vybrané údaje o odlovu zvěře za rok 2012 naleznete na níže uvedeném obr. 5.

Výše lovu srnce, jelena daňka a sčítané stavy v roce 2012 (MAS Šumperský venkov)

Myslivost, jako soubor činností prováděných v přírodě ve vztahu k volně žijící zvěři jako součástí ekosystému, se nachází na hranici mezi zemědělskou a lesní výrobou, ochranou přírody, potravinářstvím, kulturou, střelectvím atd. Jde tedy o širokospektrální komplex činností, jehož středobodem je zvěř. Multidisciplinarita myslivosti představuje právě její obrovský potenciál využití v různých směrech lidských aktivit na venkově. Myslivost je v rámci Šumperského venkova vykonávána převážně uživateli mysliveckých honiteb, kterými jsou myslivecká sdružení – dobrovolné spolky zapálených myslivců z místních obcí. Je tedy běžnou součástí života mnoha rodin. Držiteli honiteb jsou zase vlastníci honebních pozemků, převážně zemědělci a fyzické osoby z řad občanů příslušné obce. Na území MAS se nachází 18 honiteb, jejichž myslivci mají za úkol chovat zvěř v takových stavech, aby byla běžnou součástí naší krajiny a představovala její „živý náboj“, ale aby nepůsobila nadměrné škody na polních plodinách a lesních porostech (okus, ohryz, loupání...). Je pravdou, že v některých částech Evropy i republiky se v posledních letech mluví o přemnožení divokých prasat, která způsobují vysoké škody na zemědělských kulturách, nicméně jde o fenomén lokální a v oblasti Šumperského venkova nejsou škody až tak markantní (viz obr. 6).

Sčítané stavy a lov prasete divokého v roce 2012 (MAS Šumperský venkov)

Aby bylo docíleno kvalitního managementu, je zapotřebí spolupráce zejména zemědělských subjektů a příslušných mysliveckých sdružení. Je třeba zvěř v době nouze dostatečně přikrmovat, vytvářet průseky v kukuřičných a řepkových lánech, atraktivní pozemky chránit repelenty, oplocením, zradidly, ohradníky apod., zkrátka zajistit ochranu zvěře a umožnit myslivcům selektivní odlov, aby byla zachována či zvyšována kvalita zvířecích populací. V první řadě je třeba zlepšovat klidové, krytové a potravní možnosti honiteb (políčka pro zvěř, okusová políčka, výsadba dřevin na meze, tvorba malých vodních zdrojů, vytvářet prvky ÚSES, dostatečně chránit významné krajinné prvky, podporovat biopásy a rozdělování polí, stavět dostatek příkrmovacích zařízení, zajišťovat krmivo na období nouze, v případě nutnosti předkládat medikovaná krmiva, vhodně realizovat práce na polích, omezovat používání herbicidů a insekticidů...), na druhé dostatečně razantně redukovat vysoké stavy zvěře, aby nevznikaly nadměrné škody na lesních a zemědělských porostech (oplocení, pletiva, ohradníky, zradidla, repelenty, intenzivní odstřel, odváděcí přikrmování...). Je vhodné také provést osvětu mezi vlastníky půdy (příp. členy honebních společenstev), aby dostatečně využívali svých zákonných práv k ochraně svého vlastnictví a na managementu se zvěří s myslivci spolupracovali. Je nutné eliminovat množství dopravních kolizí se zvěří, které představují ohrožení života a

zdraví účastníků silničního provozu a zvěři mohou způsobit bolestivá zranění či úhyn. Efektivita dopravního značení „pozor zvěř!“ se míjí účinkem, lze tedy využít i dalších technických možností jako např. retardéry, oplocování kritických úseků, budování přechodů a podchodů pro zvěř, výsadby živých plotů, umísťování svodidel, zavádění a údržba pachových, zvukových a optických zradidel.

Myslivost kromě péče o zvěř zahrnuje i spolkovou činnost obyvatel našich obcí a pořádání různých společenských akcí (plesy, myslivecká odpoledne, přednášky ve školách, semináře, střelecké závody, kynologické akce apod.), které jsou organizačně i finančně náročné, nicméně mají význam pro zachování nehmotného kulturního dědictví a součásti života na venkově. Těchto akcí lze využít pro propagaci venkova a zemědělských či lesnických aktivit, protože se na ně sjíždí řada zájemců z města, zejména pak za kvalitními pokrmy ze zvěřiny. Jistý příjem finančního kapitálu do našich honiteb je možné získat skrze poplatkové odstřely trofejové zvěře a pořádání poplatkových společných lovů. Potenciál rozšíření lovecké turistiky pak nese převážně severní část Šumperského venkova, kde se nachází ojedinělé populace kamzíka horského a říjiště jelení zvěře. Druhy nepůvodní zvěře (psík mývalovitý, norek americký, mýval severní, nutrie říční) maximálně redukovat a ve spolupráci s orgány ochrany přírody činit nutná opatření při managementu s bobrem evropským či vydrou říční.

Lze sem zahrnout i podporu včelařů či rybářů, a jejich aktivit.

Důležité body:

- redukce lokálně-vysokých stavů spárkaté zvěře (např. odchyťová zařízení) a jimi způsobených škod,
- edukace vlastníků honebních pozemků o jejich právech a povinnostech,
- podpora ochrany zvěře a péče o její prostředí (klid, kryt a potrava),
- obnova mezí a volně rostoucích dřevin, vodních zdrojů a mokřadů, prvků ÚSES,
- budování oplocení a pachových ohradníků podél komunikací,
- podpora zájmové, kulturní i spolkové činnosti myslivců, rybářů, včelařů a holubářů.

Letecký snímek území MAS Šumperský venkov

3.2.4 ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Životní prostředí představuje veškerý prostor kolem našich sídel, obcí i nás samotných. Evolučně je přírodního charakteru a s rozvojem lidské společnosti byl přetvářen v kulturní krajinu až do dnešní podoby. Životní prostředí nám poskytuje veškeré nezbytné životní zdroje k uspokojování našich potřeb, a proto je třeba jej chránit a pečovat o něj. V posledních 200 letech jsme se přesvědčili, že dokážeme prostředí natolik zdegradovat a zlikvidovat, že není vhodné k životu byť těch nejprimitivnějších organismů. Lidská populace se zvětšuje a životního prostoru ubývá, nelze se tedy k přírodě chovat macešsky, nýbrž ji maximálně podporovat. Stále totiž oplývá schopnostmi, vůči kterým je naše společnost slabá a bezmocná. Ochranu životního prostředí implementujeme do výrobních procesů, technologických přístupů, metodik vzdělávání a výchovy i obecného trvale-udržitelného hospodaření.

3.2.4.1 CHKO Jeseníky

Šumperský venkov se nachází v těsném sousedství CHKO Jeseníky a také do ní zasahuje. Ochrana přírody tedy provází veškeré naše aktivity a je třeba význam ochrany přírody vtisknout našim obyvatelům i turistům do podvědomí, aby ji nejen respektovali, ale i chápali a hájili. Posláním CHKO Jeseníky je předat krajinu a přírodní dědictví v co nejzachovalejším stavu dalším generacím. Toto poslání však nespočívá v konzervaci současného stavu, ale v udržování systému v dynamice a chodu skrze lesní hospodářství a cestovní ruch. Měl by být brán více zřetel na požadavky a názory veřejnosti, ne však laické, ale veřejnosti poučené a znalé. Občané budou snáze dodržovat pravidla, která budou jejich vlastním dílem a nebudou jimi pouze omezováni. Je čas na spolupráci ochrany přírody (CHKO Jeseníky) a moderní venkovské společnosti 21. století. Mezi palčivá aktuální témata patří vyjmutí území intravilánů obcí z CHKO, což by usnadnilo výstavbu budov i infrastruktury a ulehčilo rozvoj obcí.

Určitým novým prvkem v ochraně přírody jsou geoparky. Jak název napovídá, jde o geologicky cenná území, kde jsou ve spolupráci s místními obyvateli a organizacemi (státními, neziskovými i soukromými) rozvíjeny aktivity na podporu rozvoje oblasti, návštěvnosti a vzdělanosti. Prioritou jsou cenné geologické prvky, ale také kulturní a ekologické fenomény, archeologické a historické památky. Jde o prvek v přírodě, který zastřešuje současné aktivity a umožňuje jejich další rozvoj.

Důležité body:

- podpora participace veřejnosti, státní správy a správy CHKO na ochraně přírody, rozvoj geoparků.

3.2.4.2 Cestovní ruch a sport

Jeseníky jsou vyhledávanou turistickou destinací s dostatkem rekreačních center pro mladou i starší generaci. Pěší turistika je provozována v rozsáhlé síti turistických chodníků a tras, přístupné jsou také lesní komunikace a prostory mimo I. zónu a přírodní rezervace. Je zde také množství naučných stezek. Nelze opomenout vhodné podmínky pro cykloturistiku, běh na lyžích (Skřítek, hřebeny, příměstské trasy), horolezecké aktivity (Rabštejn) či zmiňovanou hippoturistiku. Sjezdové lyžování (Loučná nad Desnou, Klepáčov, Hraběšice) patří mezi sporty s největším negativním dopadem na horské lesní porosty, který se snižuje usměrňováním pohybu lyžařů a vhodným načasováním použití techniky či zahájení a ukončení sezóny. Při zachování požadavků na ochranu přírody je

však nutné nabídnout zájemcům o sporty co nejširší paletu turistických a sportovních aktivit (služeb), které budou kráčet ve šlépějích moderních trendů a požadavků náročných návštěvníků. Nelze opomenout i zážitkové poznávání Jeseníků, lanovky, vodní elektrárny apod. Při investicích do cestovního ruchu musí být vše realizováno šetrným způsobem k přírodě CHKO Jeseník. Vše důsledně zváženo a prokalkulováno, aby se nejednalo o zbytečné náklady s negativním dopadem na ŽP. Především nesmí dojít k narušení koloritu a estetiky horské a podhorské krajiny, jako tomu bývalo v dřívějších dobách (např. vysílač na Pradědu, přečerpávací elektrárna Dlouhé Stráně, větrné elektrárny na svazích Mravenečníku), i když dnes jsou tyto stavby jedinečnými díly a oplývají značným turistickým zájmem.

Jeseníky a oblast Šumperského venkova mohou nabídnout neopakovatelný vjem podhorské krajiny s dominantou jesenických hřebenů, čehož můžeme využívat tím déle, čím více se dobré životní prostředí bude udržovat. Náklady na skloubení požadavků ochrany ŽP a rozvoj cestovního ruchu jsou především dlouhodobou „nejen ekonomickou“ investicí, kterou by si měli všichni uvědomovat a k jejich realizaci i přistupovat. Smyslem všech výše uvedených opatření je zajištění přítoku financí do našeho regionu, které se budou znovu vkládat do ochrany ŽP a bude tak zajištěna jeho trvalost a vyrovnanost.

Jedinečná estetika masívu Dlouhých Strání a Mravenečníku

Průvodci a autory projektů rozvoje cestovního ruchu by měli být místní občané, dobře znalí zdejších podmínek, zajímavostí a zvláštností, ochotní se na péči o návštěvníky podílet. Moderní trendem je tzv. georanger, tedy člověk který se vyzná v okolí, je adaptabilní, flexibilní a dokáže se přizpůsobit i požadavkům a přáním náročných turistů. Zároveň působí jako ochránce přírody, skrze přímé působení na obyvatelstvo. Nejvhodnějšími lidmi pro tuto činnost jsou „patrioté“, kteří externisty zasvěť i do historických souvislostí a navodí jim pocit momentálního srdečného soužití s místním venkovem.

Důležité body:

- regulace pohybu turistů a podpora turistického značení,
- usměrňování turistického ruchu v rámci trvale udržitelného rozvoje.

3.2.4.3 Obec jako součást domova

Naše životní prostředí nezahrnuje jen prostor za plotem našich zahrad, ale i území, které se nachází v intravilánech obcí. Je tedy důležitá péče o veřejná prostranství, zejména jejich ozeleňování, výsadba dřevin, keřů a okrasných rostlin, udržování trávníků, minimalizace zpevněných povrchů ke zlepšení infiltrační schopnosti půdy, udržování břehů a staveb na vodních tocích. V rizikových obcích a jejich částech je také nutné eliminovat hluk z dopravy.

Povinnou součástí každé obce by měla být dostatečně dimenzovaná kanalizační síť, napojená na čistírny odpadních vod. Je třeba zřetelně odlišovat komunální a průmyslovou odpadní vodu od vody dešťové, která do systému stok nepatří. Je bezpodmínečně nutné ji v krajině nejn zadržovat, ale i využívat. Průměrná spotřeba vody je 110 l na obyvatele a přitom by k polovině spotřeby postačovala voda užitková (dešťová). Trh nabízí řadu různých systémů k zajištění sběru, filtrace a skladování těchto vod (filtrační šachty, vsakovací boxy a jímky, čerpací systémy), jež lze dále využít při zalévání zahrad, praní prádla, splachování, úklidu a mnoho dalších.

S ohledem na kvalitu životního prostředí, udržování trvalých hodnot, ale převážně zvýšení finančního kapitálu je vhodné přistupovat k šetření energií. Realizace se provádí skrze snižování energetické náročnosti spotřebičů, zvyšování účinnosti využití použité energie (např. tepelné izolace), využívání nových technologií (rekuperace tepla, kondenzační kotle) a využívání obnovitelných zdrojů energie (solární a větrné elektrárny, stroje zpracovávající biomasu, geotermální energie). Toto jsou možnosti aplikovatelné v každodenním životě a lze na ně pohlížet jako na možné alternativy, jejichž význam bude s ohledem na ceny energií narůstat. Prvořadé je zajištění snížení spotřeby energií ve veřejných budovách (státní správa a samospráva, školy atd.), čímž dojde k úspoře veřejných financí.

Současná společnost klade stále větší důraz na potřebu třídění odpadů a jeho recyklaci. Podpora maximálního množství separovaného odpadu skrze dostatek nádob je prioritou každé obce a je zcela na místě tuto aktivitu občanům osvětlit a zdůrazňovat její význam nejen s ohledem na šetrnost k přírodě, ale i vliv na tvorbu finální ceny recyklovaných výrobků. Problémem jsou i staré ekologické zátěže, tzv. černé skládky. Jejich plošná likvidace a rekultivace je neodkladná.

Lokalizace Šumperského venkova podél řeky Desné a na ní napojené vodní toky představují určité ohrožení majetku, zdraví i života v podobě povodní. Za největší místní povodeň je možné považovat tu, která nás postihla v červenci 1997. S ohledem na ochranu obyvatel a majetku bylo od té doby vystavěno mnoho protipovodňových prvků a ty jsou budovány a realizovány stále (viz usměrňování přírodních živlů). Stále však nedošlo ke koncepční ochraně obcí Rapotín, Vikýřovice, Petrov nad Desnou, Sobotín apod., přitom návrh projektu na 3 revitalizační a 1 odlehčovací rameno řeky Desné, ochranné zídky, hráze a poldry byl již v řešení. Je bezpodmínečně nutné projekt v této či upravené podobě uskutečnit. Riziko na našem území také představuje řeka Merta a Rudoltický potok. Větší masa vody mohou přijít jak při přívalových deštích, tak i na jaře při tání sněhu v Jeseníkách. Poldry by se zkrátka měly stát běžnou součástí naší krajiny.

Důležité body:

- péče o obecní zeleň, parky a příslušný inventář,
- podpora nezbytné kanalizační sítě s ČOV,
- sběr, skladování a spotřeba užitkové vody,
- šetření energií a maximalizace energeticky nenáročných technologií a stavebních prvků,
- podpora technického a technologického zajištění sběru a třídění odpadů,

- rekultivace černých skládek,
- budování poldrů a dalších protipovodňových zařízení.

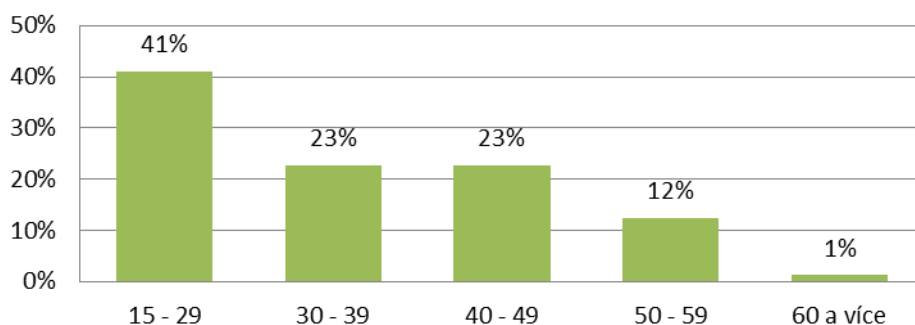
3.2.5 CESTOVNÍ RUCH

3.2.5.1 Cestovní ruch v regionu

Cestovní ruch je nejen pro region, stejně jako pro celou ČR důležitou součástí hospodářství. Jde o oblast, kde se generují nemalé peníze (v ČR tvoří 2 – 3 % HDP). Podobné platí pro zaměstnanost (podíl cestovního ruchu na celorepublikové zaměstnanosti se pohybuje mezi 4 - 5 %). Přímou i nepřímou ovlivňuje další odvětví regionu. Společným cílem regionu by tedy mělo být dosažení co možná nejvyšší návštěvnosti a maximalizovat tak efekty, které s sebou cestovní ruch přináší.

Na Šumpersku je v oblasti pohostinství a ubytování ekonomicky aktivních více než 2 tis. obyvatel (3 % z celkového počtu ekonomicky aktivních v okrese). 61 % z toho přitom tvoří ženy. Co se týče věkové struktury těchto lidí nejvíce (41 %) ekonomicky aktivních obyvatel patří do věkové skupiny 15 – 29 let.

Ekonomická aktivita v pohostinství a ubytování podle věkových skupin na Šumpersku

Zdroj: czso.cz

3.2.5.2 Východiska cestovního ruchu

Cestovní ruch je jednou z hlavních priorit regionu. Potenciál rozvoje cestovního ruchu však ještě stále není plně využíván.

Za posledních několik let dochází dle subjektů, působících v cestovním ruchu k poklesu návštěvnosti a cestovního ruchu obecně. Lidé méně utrácejí, zvyšují se náklady na živobytí i podnikání, tím se dále snižují reálné mzdy. Zhoršující se životní úroveň je charakteristikou, kterou jsme mohli zaznamenat i na celonárodní úrovni. Situaci nezlepšuje ani odliv mladých lidí z regionu do větších měst, kde hledají lepší pracovní příležitosti, než ty, které jim dokáže nabídnout region a jeho bezprostřední okolí. Přestože je nezaměstnanost vysoká, podnikatelé se paradoxně setkávají s tím, že nemohou sehnat místní pracovní sílu, kdy důvodem je neochota pracovat spojená se sociálním systémem v naší republice. Problémem je také sehnat vhodného zaměstnance, kterého by práce bavila a který by vydržel pracovat delší dobu.

3.2.5.3 Obce a atraktivita prostředí

Svůj význam pro úroveň cestovního ruchu má kvalita služeb a atraktivita prostředí, v němž je cestovní ruch sledován. S tím souvisí péče o obce a jejich upravenost. V obcích by také nemělo chybět vyžití pro děti, ať už jde o hřiště, atrakce zábavního nebo vzdělávacího

charakteru. V regionu by se měly i nadále rozvíjet doprovodné služby a infrastruktura typu hřiště a vyžití pro děti, parkoviště, bazény apod.

3.2.5.4 Klíčové pilíře území z hlediska cestovního ruchu

- množství přírodních a historických atraktivit
- široké možnosti pro trávení volného času a vyžití v regionu ve všech ročních obdobích
- letní sporty – zejména turistika a cykloturistika
- zimní sporty – zejména lyžování
- lázeňství v obcích Velké Losiny a Bludov

3.2.5.5 Nabídka a služby cestovního ruchu

Pro rozvoj turistického ruchu, který s sebou přináší především cykloturistika, jsou v regionu vytvořené relativně příznivé podmínky. V regionu vzniká množství cyklostezek a turistických tras propojující historicky a přírodně významné atraktivity území. Stále je však co vylepšovat, především v možnostech ubytování a souvisejících službách - stravování a občerstvení, kulturní a sportovní vyžití. Obyvatelstvo v celé oblasti Jeseníků, tedy i území MAS Šumperský venkov, je na turistickém ruchu do jisté míry závislé. Potýká se totiž s vysokou nezaměstnaností a cestovní ruch a služby s ním spojené tak dávají možnost využití lidského potenciálu, které se na tomto území nachází. V posledních letech je zaznamenáno rozšiřování ubytovacích služby „střední kategorie“ – ubytování v domech a bytech, malých penzionech, dokonce nejvíce z celého Olomouckého kraje. Především cyklisté je tento typ ubytovacích služeb vyhledávají, protože většinou nabízejí dobré služby za přijatelnou cenu.

Nabídka ubytovacích služeb je různorodá – od chat pro několik málo osob až po 3 a 4 hvězdičkový hotel s kapacitou pro víc jak 100 lidí. Region návštěvníkům může nabídnout místní speciality v podobě regionálních produktů. Kvalitu nejen místních produktů, ale i gastronomických služeb ztvrdí regionální značky. Rozvoji některých obcí brání nepřízeň místní samosprávy, slabinou je vysoká sezonnost - s tím souvisí i typy CR - letní rekreace u vody, a v horách, venkovský cestovní ruch, hory v zimě.

Cestovní ruch a propagace

Podnikatelé, kteří v cestovním ruchu působí, se shodují v tom, že by celý region potřeboval větší propagaci, a to jak Jeseníků, tak samotného regionu území MAS Šumperský venkov.

Doporučení:

- větší propagace regionu
- podpora a rozvoj produktů, jež budou motivovat k delším pobytům -- ubytovací
- podpora růstu zaměstnanosti v cestovním ruchu
- odstranit bariéry začínajícího podnikání

- motivace lidí k práci
- doprovodná infrastruktura v obcích – parkoviště, bazény,...
- vyžití pro děti- hřiště, atrakce,...
- zatraktivňování prostředí obcí, péče o obce

3.2.5.6 Klíčové formy cestovního ruchu v regionu

Sportovně turistický cestovní ruch

a) Cykloturistika

K nejvýznamnějším volnočasovým aktivitám Šumperského venkova patří cykloturistika. Šumpersko díky své poloze nabízí možnosti všem typům cyklistů. Zajímavá je tato oblast jak pro úplné začátečníky, tak pro zdatnější cyklisty a milovníky adrenalinu. Rozvoji cykloturistiky v regionu nahrává fakt, že se lidé stále více zajímají o své zdraví a životní styl.

Pro rozvoj turistického a cestovního ruchu, který s sebou přináší cykloturistika, jsou již v kraji částečně vytvořeny podmínky. Díky dostatečnému pokrytí cyklotrasami (viz kapitola Cyklotrasy a cyklostezky), ubytovacích a stravovacích služeb, případně jiného kulturní a sportovní vyžití je cykloturistika v regionu na solidní úrovni. A neustále se rozvíjí. Cyklotrasy, zvláště pak cyklistické stezky, mají navíc možnost dvojího využití: v letním období k jízdě na kole a v zimním období k běžeckému lyžování. Pro rozvoj turistického ruchu je nezbytný dobrý stav komunikací a kvalitní dopravní spojení. Zde je i nadále co zlepšovat, aby bylo dosaženo evropského standardu. Stále totiž platí, že sebelepší služby nebudou využity, pokud se k nim návštěvník nedostane.

Dle místního šetření počet cyklistů v regionu s vybudováním střediska v Koutech nad Desnou vzrostl. Podobný trend se očekává ve spojení s otevřením termálního aquaparku ve Velkých Losínách.

Horší cyklisté, které láká „něco ostřejšího“ by neměli vynechat návštěvu **Bike parku ve středisku Kouty nad Desnou**. Připraveny jsou (tři) trasy, rozdělené dle obtížnosti podle barev jako sjezdovky - modrá, červená a černá - pro silniční a trekkingová kola, pro horská kola a náročnější trasy pro celoodpružená kola, freeride a sjezdové speciály. Lanovkou se mohou nechat vyvézt až pod Dlouhé Stráně.

Poměrně novou záležitostí jsou **elektrokola**. Tato lehčí forma cykloturistiky umožňuje cílit na další skupiny, jako například seniory (50+) nebo méně sportovně založené jedince. V regionu už několik poskytovatelů služeb rozšířilo svou nabídku o e-kola. Slabou stránkou je prozatím nedostatečná infrastruktura (vhodné cyklotrasy, dostatečný počet kol k půjčení, různé nabíječky, značení tras, nebo třeba možnost vrácení kola v místě jiném, než si jej turista půjčil apod.). Vhodné by v tomto směru bylo vybudovat síť e-kol, kdy by v kooperaci jednotlivých subjektů vznikaly nové cyklotrasy vyhovující e-kolům, na nichž by se těmto cyklistům dostávalo potřebných doprovodných služeb. Aby bylo možné e-kola vracet na jiných místech, než si je návštěvník půjčil, bylo by třeba shodnout se na jednotných kolech v celém regionu, nebo alespoň kolech se stejnou nabíječkou. Osvětu o e-kolech si vzalo na bedra i samo sdružení MAS Šumperský venkov, které tento sport propaguje a dává možnost lidem vyzkoušet.

Bike park v Koutech nad Desnou

b) **Pěší turistika**

Mikroregion Šumperský venkov je územím s mnoha přírodními, historickými i technickými poklady. V létě je k dispozici několik desítek dobře značených tras pro pěší turistiku a nordic walking. Toto české značení turistických tras nám závidí i jinde v Evropě. Ty návštěvníky zavedou do krásných přírodních scenérií i k unikátním muzejním expozicím a architektonickým památkám regionu. Několik tras pro ty, kteří si libují v chůzi s hůlkami, je připraveno v areálu Kouty nad Desnou. Trasy začínají po výjezdu 6 sedačkovou lanovkou do horní stanice lanovky, odkud si turista může vybrat trasu dle požadované náročnosti.

Pro děti i dospělé je v regionu připraveno hned několik naučných stezek s různou tematikou. Ve Velkých Losinách jsou připraveny 2 okruhy pro vozíčkáře. Obojí by bylo dobré do budoucna rozvíjet.

c) **Zimní sportovní aktivity**

Strategická poloha regionu přináší každoročně dobré podmínky pro zimní sporty (běžky, snowboard, sjezdové lyže). Lyžařská střediska tak mohou nabídnout návštěvníkům dostatek sněhu v průběhu celé zimy. Na území regionu se nachází lyžařská střediska národního až mezinárodního významu. Oblíbená jsou především zahraničními turisty z Polska či Rakouska.

Lyžování a snowboarding

Skiareál Kouty nad Desnou - největší skiareál na Moravě s první 6sedačkovou lanovkou v ČR s možností nočního lyžování. V provozu je od prosince 2010. K dispozici jsou lyžařům 4 sjezdovky o celkové délce 11,5 km. Součástí střediska je dětský park, pojízdný pás, snowpark, běžecké trasy, restaurace, prodejna, půjčovna, servis, test centrum lyží a snowboardů nebo třeba lyžařská škola. Do skiareálu pravidelně jezdí skibus z Ostravy. Vybudování tohoto střediska v zimních měsících přináší do regionu až 50 % nárůst návštěvníků.

Lyžařské středisko Červenohorské sedlo – druhé největší lyžařské středisko Jeseníků. Lyžaři mohou okusit všech 10 sjezdovek, které jsou zde k dispozici. Červenohorské sedlo je vybaveno širokou nabídkou ubytovacích a stravovacích služeb. Zárukou dobrého lyžování od začátku prosince do konce března je nadmořská výška sjezdovek v rozmezí od 862 do 1164 m. n. m, která zaručuje dostatečnou sněhovou pokrývku. Celková délka sjezdovek je 4,64 km. Přepravní kapacita vleků je 6000 osob/hod.

Skiareál Přemyslov – oblíbené středisko vybavené 4sedačkovou lanovkou o kapacitě 2400 osob/hod. a se čtyřmi sjezdovkami o celkové délce 2,4 km.

Vleký menšího charakteru v regionu:

Název	Počet sjezdovek	Celková délka sjezdovek (v m)	Území obce MAS Šumperský venkov
Lyžařský areál Hraběšice	4	1830	Hraběšice
Lyžařský areál Klepáčov	4	1190	Sobotín
Skiareál Kareš	4	800	Loučná nad Desnou
Lyžařský areál Vernířovice	1	500	Vernířovice
Skiareál Kocián	1	320	Loučná nad Desnou
Skiareál Penzion Oáza	1	320	Loučná nad Desnou
Skiareál Šindelná	1	300	Loučná nad Desnou
Lyžařský areál Brněnka	1	300	Vernířovice

Zdroj: <http://www.udoli-desne.cz/cestovni-ruch/zimni-vyziti>

Menší lyžařská střediska jsou již po generaci dějištěm školních výcviků. Ty však mají v posledních letech díky rostoucí finanční náročnosti klesající tendenci co do počtu účastníků. Děti tak méně sportují, mnohé z nich se naučí lyžovat až v dospělosti, nebo se nenaučí lyžovat vůbec. Sami podnikatelé v této oblasti jsou názoru, že zvýšení návštěvnosti lyžařských středisek v regionu by pomohla podpora výchovy dětí k lyžování. Do budoucna je třeba vychovávat vlastní místní lyžaře, kteří tato střediska budou navštěvovat.

Menší sjezdovky nabízejí dobré podmínky pro rodiny s dětmi a začátečníky, obvykle jsou zde mírnější kopce vhodné k učení, lepší povětrnostní podmínky, levnější vstupné. Přesto především menším vlekařům od vybudování střediska v Koutech nad Desnou významně ubylo klientely.

Diskutovanou záležitostí je jednotný odbavovací systém lyžařských středisek tak, jak jej známe z Rakouska. Jeho realizace však není jednoduchá, ať už kvůli disproporcím ve vybavení jednotlivých skiareálů, nebo ochotě spojit se a investovat do nového vybavení.

Menším lyžařským areálům často nedostačuje nebo chybí infrastruktura, co se týče parkovišť, toalet, nebo stárí vybavení. Náročné je pro menší vlekaře také údržba kvality sněhu, kdy by byly třeba sněžné rolby a další potřebná technika. Aby byly velkým střediskům konkurenceschopné, potřebovaly by rozšířit a modernizovat.

Potenciálem by v tomto směru mohla být spolupráce mezi menšími areály při organizování sportovních akcí spojených s lyžováním a závodů.

Běžecké lyžování

Ve vyšších nadmořských výškách jsou k dispozici upravované běžecké stopy pro lyžaře na běžkách.

Oblíbené běžecké trasy:

- **horské sedlo Skřítek** – poblíž Klepáčova se nachází sedlo Skřítek, kde na běžkaře čekají upravené běžecké okruhy „Bud' fit“ různých náročností.
- Šumperk – Nový Malín – Hraběšice
- další běžecké trasy v rámci lyžařských středisek

Ve spolupráci s informačními centry (IC) by mělo dojít k vyšší informovanosti o stavu běžeckých stop a kvalitě sněhu. Podle veřejného mínění by turismu prospělo propojení obcí ve vyšších nadmořských výškách běžeckými trasami. Potenciál by mohla mít trasa od Sobotína – Vernířovice – napojení na běžeckou trasu na Skřítek nebo dál podél Švagrova.

V posledních letech zaznamenáváme převážně teplejší zimy s malým množstvím sněhové pokrývky. To znemožňuje provoz a údržbu dříve oblíbených běžeckých stop. Při své poloze by bylo možné realizovat stopu od Šumperka až do lokalit podhůří Jeseníků. Sníh je zde však jen několik týdnů do roka a údržba takových tras by byla pro jejich provozovatele finančně náročná. Provozovatelé údržby tras se také potýkají s absencí potřebného vybavení. Napojení běžeckých tras na Šumperk se aktuálně věnuje J-SCR, přičemž je nutné brát v potaz klimatické podmínky a fungující systém údržby lyžařských běžeckých tras, kterou financuje Olomoucký kraj.

d) Letní volnočasové aktivity a rekreace

Sportovní a rekreační areály

- **Sportovně rekreační areál Kociánov v Loučné nad Desnou** - součástí areálu je minigolf; multifunkční hřiště s umělým povrchem, ideální pro malou kopanou; Paintball KMsport; Skatepark; dětské hřiště s velkým hradem a lanovkou; Rybářská bašta s rybníkem Kocián; lyžařský areál Kocián.
- **Areál zdraví ve Velkých Losínách** – víceúčelová sportovní hala s kapacitou až 400 míst k sezení, dějiště kulturních a sportovních událostí.

In-line trasy

Území regionu naopak nenabízí příliš možností, kam se vydat na in-line bruslích, přestože je o ně v posledních letech velký zájem. Díky špatné úrovni dopravních komunikací a nedostatečné infrastruktury určené pro tuto cílovou skupinu tak bruslaři musí dojíždět za svým oblíbeným sportem až několik kilometrů do vedlejších regionů.

Nejnavštěvovanější in-line trasy regionu:

- **Horní nádrž Dlouhých Strání - 2,5 km** - nejvýše položený okruh pro in-line bruslaře v nadmořské výšce 1350 m, s překrásným výhledem na celé Jeseníky. Na okruh bruslaře z Koutů vyveze 6 sedačková lanovka.
- **Šumperk - Vikýřovice - Rapotín (koupaliště)** - trasa o délce 7 km, je vhodná pro zkušenější bruslaře, které nezaskočí místy nepříznivý povrch.

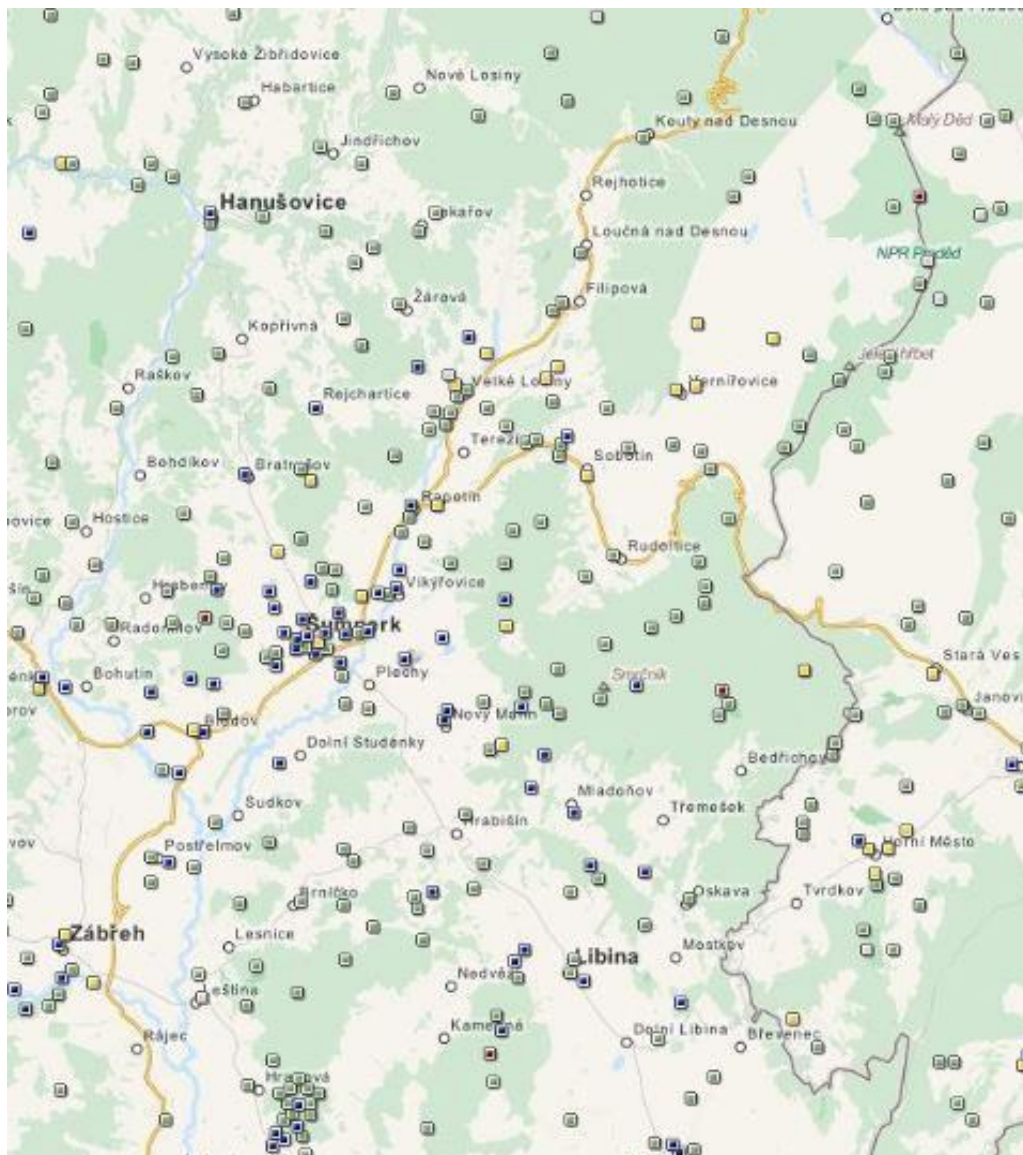
In- line stezka na Dlouhých Stráních

Geocaching

Geocaching - hra založená na principu ukrytování a hledání pokladů na zajímavých místech pohltila hráče celého světa napříč věkovým spektrem. Pomocí GPS signálu se snaží najít ukryté krabičky - poklady. Své zážitky z odlovu kešky poté sdílejí s ostatními na internetu.

Geocaching je jednoznačně spojen s cestováním. Hráči rádi prozkoumávají místa blízka, ale i vzdálená. Dá se navíc jednoduše kombinovat s cestováním, cyklistikou, turistikou, vodáctvím, ale i jakoukoliv jinou aktivitou. Dodává tak běžným volnočasovým aktivitám zcela nový rozměr. Jenom v Česku hraje tuto dobrodružnou hru víc jak 100 tisíc lidí (celosvětově 6 milionů), na českém území se nachází víc než 45 tisíc kešek a řadíme se tak k zemím s nejvyšší aktivitou v této hře na světě. Z pohledu cestovního ruchu jde tedy o zajímavý segment, na který mohou obce a regiony cílit. Konkrétně na území MAS je ukryto kolem 150 kešek. A není divu. Zajímavých míst, atraktivit a nezapomenutelných výhledů je na území mikroregionu spousta.

Dnes už má navíc internet a navigaci každý na chytrých telefonech a hra je tak lidem stále dostupnější. Proč toho tedy nevyužít a nezkusit zapracovat na tom, aby region hráčům ukázal maximum z toho, co nabízí?

Obrázek 15 Geocaching v mikroregionu MAS Šumperský venkov 2014

Koupání

- **Vodní nádrž Krásné** - původně sloužila jako zdroj zavlažování pro zemědělce. Dnes je oblíbenou lokalitou ke koupání, odpočinku, ale i rybolovu. Občerstvení v horkých letních dnech nabízí místní restaurace.
- **Koupaliště Vlčí důl** - přírodní koupaliště se skluzavkou na okraji obce Bludov
- **Termální koupaliště Velké Losiny** - jedinečné venkovní termální koupaliště s léčivými účinky. Pozitivně působí na nervové a pohybové ústrojí, oběhové a kožní onemocnění. Koupaliště je součástí lázeňského areálu, koncem roku 2014 by na jeho místě měl stát v ČR unikátní termální aquapark.

Horolezectví

Horolezecká oblast Rabštejn - oblast se dělí na Přední a Zadní skály. Přední skály se nalézají na jihozápad od horské chaty Rabštejn. Tvoří ji devět věží a skalních svahů. Jejich výška je do 20 metrů. Mezi nejvyhledávanější patří Druhá věž, Třetí věž a Květina. Tyto jsou také nejvyšší. Zde se nacházejí převážně lehčí cesty, takže si přijdou na své hlavně začínající lezci.

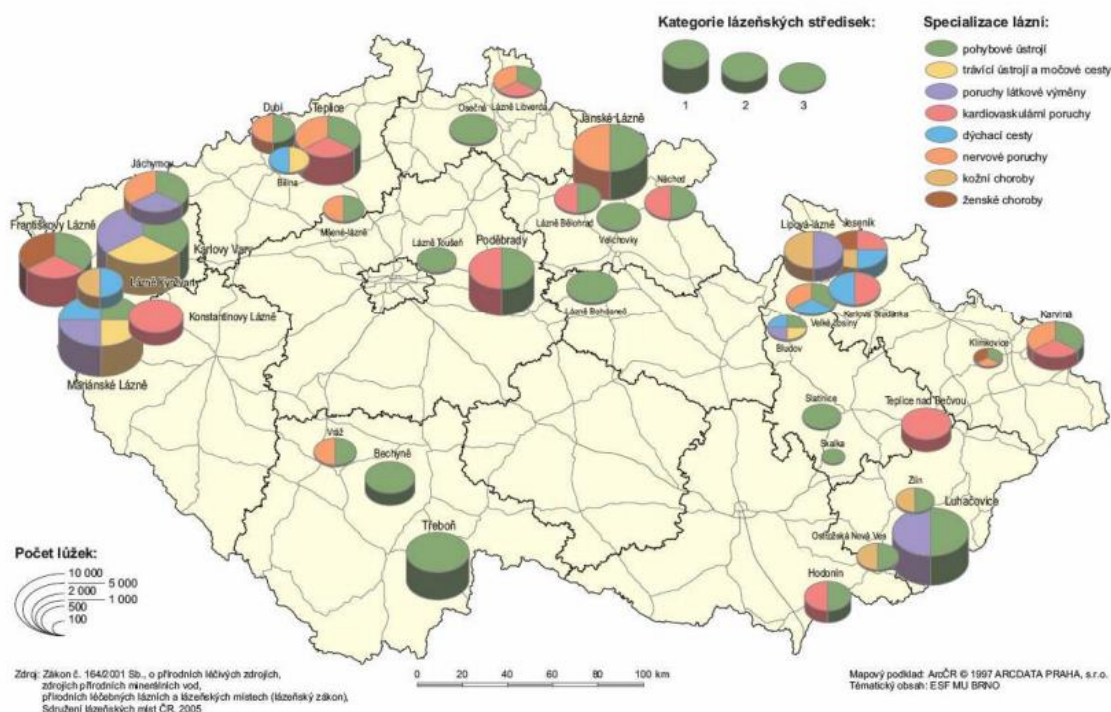
Další volnočasové aktivity

- **Diskgolf v Loučné nad Desnou** - hru podobnou golfu s frisbee talíři. Hráč se trefuje do kovových košů, které jsou rozmístěny ve svahu u horní stanice lanovky areálu v Koutech. Na svahu je celkem 9 jamek s celkovým parem 29.
- **Sportovní letiště Šumperk** – tandemový seskok, program „jeden den pilotem“
- **Horské minikáry a koloběžky** - v Koutech nad Desnou si turisté z řad dětí i dospělých mohou půjčit koloběžky nebo projížďku na horských minikárách a obdivovat krásy Jeseníků. **Paintball KMSport** - součást sportovně-rekreačního areálu v Loučné nad Desnou.

3.2.5.8 Léčebný a lázeňský cestovní ruch

Významnou roli v cestovním ruchu regionu MAS Šumperský venkov hraje lázeňský cestovní ruch. Na jeho území se nachází hned dvojice lázně – Lázně Bludov a Lázně Velké Losiny (celkově je v ČR 28 lázeňských zařízení).

LÁZEŇSTVÍ

Mapka českých lázní

Termální lázně Velké Losiny

Lázně ve Velkých Losinách patří k nejstarším a nejznámějším moravským lázním (z roku 1562). Významné jsou nejen pro svou dlouholetou tradici, ale i léčebné výsledky a jedinečné sirné termální prameny. Rozvoj lázní je spojen s rodem Žerotínů, kteří ve své době losinské panství vlastnili. Na území Velkých Losin vyvěrají léčivé termální sirné prameny, které mají blahodárné účinky na pohybový aparát, nervovou soustavu a kožní nemoci (lupénka, ekzém). Od roku 1950 se zde léčí také následky neuroinfekcí, zejména dětské obrny. Místa areálu losinských lázní jsou oblíbenou lokalitou pro pořádání kulturních a hudebních akcí (např. tradiční Losinský jazzový festival).

V roce 2014 je plánovaná dostavba termálního aquaparku, které má vyrůst na místě stávajícího termálního koupaliště. Realizace tohoto projektu, který je spolufinancován z fondů EU slibuje příliv turistů do celého regionu.

Lázně Bludov

Lázně v Bludově byly založeny v roce 1929, kdy vznikly jako radioaktivní a sirné lázně. Dnes jsou známé hlavně díky profesionální lázeňské péči založené na nejnovějších lékařských poznatcích v oborech balneologie, obezitologie a léčebné rehabilitace. V posledních desetiletích se lázně dostaly do povědomí díky léčbě obezity u dětí, kde je dosahováno výborných výsledků.

Přírodním léčivým zdrojem je minerální termální voda, sírano-chlorido-sodného typu, pramenící přímo v lázeňském areálu. Kromě obezity se zde léčí onemocnění pohybového ústrojí, páteře, pooperační stavy, nemoci ledvin a močových cest. Součástí nabídky lázní jsou také relaxační, rehabilitační, detoxikační a wellness programy.

Lázně Velké Losiny (vlevo), Lázně Bludov (vpravo)

Z lázeňství nejvíce čerpají obce údolí Desné (Velké Losiny, Rapotín, Loučná nad Desnou), které tvoří zároveň nejprogresivnější oblast celého regionu. Pro region jako celek by bylo prospěšné propagovat se jako lázeňská oblast, což by umožnilo čerpat z lázeňství i dalším blízkým obcím (Vernířovice, Sobotín apod.).

Kulturně poznávací cestovní ruch

Území MAS má co nabídnout i v kulturní oblasti. Jednotlivé obce jsou pravidelným dějištěm regionálních akcí. Za zmínku stojí i akce nadregionálního až mezinárodního významu jako jsou například hudební festival Hudba bez hranic, který tradičně v Dolních Studénkách sdružuje několik národností, nebo divadelní přehlídka Losinské kulturní léto v krásném prostředí areálu zámku Velké Losiny.

Pozadu nezůstávají ani sportovní události regionálního a nadregionálního významu. Region nabízí vhodné podmínky pro konání sportovních akcí – například Mistrovství ČR ve sjezdovém i klasickém lyžování, Mistrovství ČR v motokrosu a Mistrovství ČR čtyřkolek (v obci Rapotín), Mistrovství Evropy družstev horské služby a záchranářů (v oblasti Červenohorské sedlo), Mistrovství ČR ve sjezdu na horských kolech (v Koutech nad Desnou), mezinárodní cyklistický Závod míru (etapa výjezdu na Dlouhé Stráně) apod. Díky podobným akcím každoročně do regionu zavítají tisíce zahraničních turistů.

Krajina je svým rázem příznivě nakloněna jak zimním, tak letním sportům. K těm nejvyhledávanějším a z pohledu cestovního ruchu nejvýznamnějším patří – cykloturistika, turistika a lyžování. Velký příliv turistů přinesl regionu vybudování střediska v Koutech nad Desnou.

Doporučení

- podpora cykloturistiky a pěší turistiky – rekultivace tras, tvorba propagačních materiálů a map
- podpora a rozvoj sportovních a kulturních akcí nadregionálního charakteru (festivaly, závody)

- podpora rozvoje a modernizace středisek zimních sportů včetně podpory rozvoje doprovodné infrastruktury lyžařských středisek a areálů - parkoviště, toalety, rolby, případně jiného vybavení a techniky
- zvýšit kvalitu poskytovaných služeb v území, především ve stravování a ubytovacích zařízeních
- propojení volnočasových aktivit trávení aktivní dovolené s propojením na služby týkající se lázeňství, wellness služeb a dalších služeb, které se týkají kulturního vyžití
- zdokonalení spolupráce destinačních managementů turistických center (především Velké Losiny, Kouty nad Desnou) s dalšími službami na území MAS Šumperský venkov, ale i mimo něj (Šumperk a dále) a podpořit podmínky pro řízení cestovního ruchu v destinaci
- podpora vytváření konkurenceschopné produkty cestovního ruchu, které budou region diferencovat v porovnání s jinými
- větší využívání již zavedených produktů a služeb, namísto vytváření nových
- podpora spolupráce mezi menšími lyžařskými středisky
- podpora učení sportu, vzdělání v oblasti sportu pro školy – lyžařské výcviky, motivace dětí ke sportu, podpora v pohybu. S propojením s IC při lákání turistů cílit na děti
- rozvoje in-line stezek a doprovodné infrastruktury
- vzdělávání dětí – naučné stezky, atrakce spojené s poznáním přírody a regionu
- centralizace informací o kulturních akcích ve spolupráci s IC
- podpora regionu a jeho atraktivit nevšední formou (geocaching, hry...) ve spolupráci s IC
- podpora a rozvoj regionálních divadel
- propagace regionu nebo skupiny blízkých obcí jako „lázeňské oblasti“
- zacílení produktů na turisty z Polska a Rakouska

3.2.5.9 Atraktivita regionu

Historie

Oblast regionu Šumperský venkov je oblastí s pestrou historií, o níž dává vědět velkým množstvím historických pamětihodností. S historií územím jsou úzce spojeny významné české a moravské **šlechtické rody Žerotínů, Langerů nebo Tunklů a podnikatelská rodina Kleinů**. Ti zde měli své panství a za své doby se výrazně podíleli na rozvoji území. K území regionu se pojí také několik historicky významných příběhů, které prosluly spíše svým smutným koncem. O jedinečnosti regionu z tohoto pohledu svědčí spojitost s tragickými **čarodějnickými procesy z 16. století**. Ty se z největší části odehrávaly na losinském panství, především pak na zámku ve Velkých Losinách. Tehdy zámek plnil funkci inkvizičního tribunálu, na který byl pozván Jindřich Boblig ze Šumperka, který odstartoval tzv. „hon na čarodějnice“. O nechvalně známých čarodějnických procesech pojednává kniha, o něco později i natočený film „Kladivo na čarodějnice“ z prostředí losinského zámku. Dodnes je možné při prohlídce Zámku Velké Losiny zhlédnout dechberoucí rekvizitu z filmu v podobě mučícího křesla poseté hřebíky, které však vzniklo jen pro účely tohoto filmu. Čarodějnické procesy dodnes připomíná několik křížů a památníků alokovaných především ve Vernířovicích, Velkých Losinách a Sobotíně, které byly centrem těchto nechvalně známých procesů.

Filmově zpracovaný byl ještě jeden smutný příběh mikroregionu z válečného období (1938 až 1945). Ten se týkal obce Bludov, tehdejších severomoravských Sudet, v níž žil německý **mlynář Hubert Habermann**, který byl po osvobození území zavražděn.

Příběhem se inspirovali tvůrci filmu „Habermannův mlýn“. Film se však natáčel jinde, skutečná budova mlýna a Habermannova vila se nacházejí na okraji obce Bludov.

Kulturně historické atraktivity

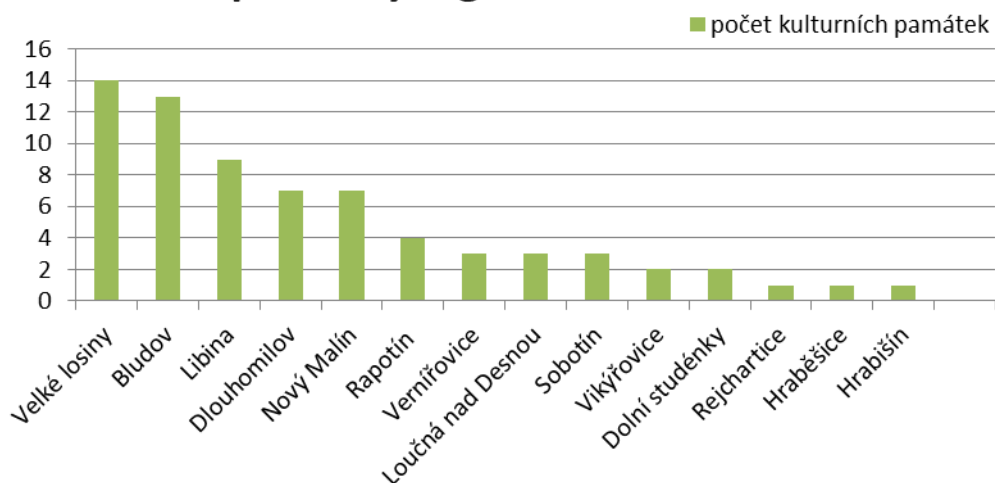
a) Chráněné památky regionu

Památková zóna: Vesnická památková zóna Dlouhomilov.

Národní kulturní památka: v regionu celkem 2, Velké Losiny - zámek, ruční papírna.

Kulturní památky chráněné Ministerstvem kultury ČR: v regionu celkem 70.

Kulturní památky regionu

Zdroj: <http://monumnet.npu.cz/pamfond/hledani.php>

Na seznamu ohrožených památek je možné najít **dům č. 204 v Libině** nebo **Mauzoleum rodu Kleinů v Sobotíně**.

b) Další kulturně historické atraktivity

Lidová architektura

- **stavby lidové architektury v Dlouhomilově** – stavení v horní části obce jsou vesnickou památkovou zónou.
- **stavby lidové architektury v Bludově**
- **empírová architektura v Libině** z roku 1827

Bludov

- **Žerotínská hrobka** – postavena v roce 1838 v dobách, kdy byl Bludov sídlem rodu Žerotínů, součást východní části kostela sv. Jiří. V 19. století sem byly přeneseny ostatky min. 13 Žerotínů tzv. „Brandýské“ větve.
- **Bludovský zámek z 16. století a zámecký park** s mnoha druhy vzácných dřevin a rostlin
- **Bludovské zvony** z let 1598 a 1599.

Loučná nad Desnou

- **zámek Loučná nad Desnou** - v minulosti lovecký zámek s dochovanými renesančními klenbami, založený rodem Žerotínů v 15. století. Zámek je obklopen rozlehlým anglickým parkem se sochami a ohradní zdí. Kvůli špatnému technickému stavu nebyl léta veřejnosti přístupný, v současnosti se však pracuje na jeho rekonstrukci.

Oskava

- **zřícenina hradu Rabštejn** - zmínky o hradu pocházejí z roku 13. století. Opuštěn byl v 17. až 18. století a dnes je oblíbeným turistickým místem s krásnou vyhlídkou do okolí. Zachovalé jsou části hradeb, brány a zdiva, bašty s příkopem.

Rapotín

- **kostel Nanebevzetí Panny Marie** - novogotická stavba, jejíž zmínky se datují k roku 1873, kdy byl postaven jako náhrada tehdejšího stejnojmenného dřevěného kostelíku z 16. Století. Ve věži kostela jsou umístěny dva zvony o váze 900 a 450 kg z poválečného období. Chloubou místních jsou i velké mechanické varhany s elektrickým pohonem.

Sobotín

- **zámek Sobotín s přilehlým parkem a rybníkem** - vznikl přestavbou bývalé zbrojovky v 19. století, je vystavěn v romantizujícím historickém pojetí. V současnosti slouží jak rekreační středisko a hotel. V zámeckém parku je k vidění řada exotických dřevin a rostlin.

Velké Losiny

- **bývalá žerotínská sýpka** - monumentální barokní hospodářská stavba z poloviny 18. století s barokní sochou sv. Floriána, která sýpku chrání před požárem, dnes se zde prodává archivní víno a ovoce.
- **Lázně Velké Losiny a lázeňský park** - v parku se nachází léčebný pramen Karel a termální bazén se sirnými prameny, na jehož místě se buduje unikátní termální aquapark.
- **Losinský zámek se zámeckým areálem** - krásný renesanční zámek je chloubou Velkých Losin i celého regionu. Turisty lákají trojpodlažní arkády, sgrafitová výzdoba rytířský sál a cenné obrazy, nechal jej vybudovat Jan ml. ze Žerotína v roce 1589. Nechvalně proslulý je také zámecký soudní sál, v němž při čarodějnických procesech zasedal inkviziční tribunál.
- **Ruční papírna a muzeum ručního papíru** - ruční papírna je stále funkční, v Evropě je skutečným unikátem. Založena byla v roce 1596 Janem ml. ze Žerotína. Dodnes je zde zachována tradiční ruční výroba papíru.

Velké Losiny - zámek, ruční papírna a muzeum ručního papíru, dřevěný kostelík

c) Náboženské a poutní atraktivity

- **dřevěný kostel sv. Michaela v Maršíkově** - malebný dřevěný kostelík z počátku 17. století. Pozoruhodné jsou nejen roubené části stavby, ale i krásné obrazy, které jsou v něm umístěny. Zachované jsou kazetový strop, klenba a potiskové zdobení stěn a zvon.
- **dřevěný kostelík** z roku 1611 v části Žárová, zasvěcený sv. Martinovi.
- **kostel Nanebevzetí Panny Marie v Rapotíně** - novogotická stavba, jejíž zmínky se datují k roku 1873, kdy byl postaven jako náhrada tehdejšího stejnojmenného

dřevěného kostelíku z 16. Století. Ve věži kostela jsou umístěny dva zvony o váze 900 a 450 kg z poválečného období. Chloubou místních jsou i velké mechanické varhany s elektrickým pohonem.

- **kostel sv. Vavřince v Sobotíně** - renesanční stavba z roku 1605, s ohradní zdí z konce 18 století, se třemi vestavěnými edikulami a klasicistní kostnicí a márnicí.
- **farní kostel sv. Jana Křtitele ve Velkých Losinách** – z roku 1600-1603, pozdně renesanční stavba s pozdně gotickou věží. V roce 1725 k němu byla přistavěna barokní kaple Žerotínů. Uvnitř kostela je k vidění cenná křížová cesta od F. A. Sebastiho z období kolem roku 1784.

Technické atraktivity

- **Muzeum silnic ve Vikýřovicích** - jediné svého druhu v České republice v gesci Správy silnic Olomouckého kraje.
- **Přečerpávací elektrárna Dlouhé Stráně** - unikátní elektrárna, která patří k nejzajímavějším místům v ČR. Každoročně se stává cílem tisíce turistů. Komplex tvoří Horní (1348 m. n. m.) a Dolní nádrž (822 m. n. m.), které jsou propojeny šachtou s podzemní elektrárnou. Přečerpávací elektrárna je označována jako **největší technický div České republiky** a pyšní se hned několika prvenstvími. Má největší reverzní vodní turbínu v Evropě, největší spád a instalovaný výkon ve vodní elektrárně. Hlavním úkolem elektrárny je vyrábět elektřinu z obnovitelných zdrojů energie. Princip elektrárny je založen na přečerpávání vody z dolní nádrže do horní v období přebytku a naopak. Pro turisty jsou připraveny zajímavé exkurze, které ročně navštíví tisíce návštěvníků.
- **Letiště Aeroklubu Šumperk** (k. ú. obce Nový Malín) - Pro zájemce letiště pořádá vyhlídkové lety v různých strojích nebo zážitkový balíček „Jeden den pilotem“.
- **Zemědělský skanzen v Rapotíně** - součástí areálu skanzenu je zoopark a muzeum veteránů. Zoopark se snaží zachovat ráz venkova, fauny a flory podhůří Jeseníků včetně kulturních tradic pro budoucí generace. Muzeum veteránů nabízí k vidění rukodělné výrobky, malotraktory či sovětský tank od konce 16. století až po období socializace. Všechny vystavené kousky jsou funkční a je možné si je zapůjčit.

Český unikát Přečerpávací elektrárna Dlouhé Stráně v zimě

Přírodní atraktivita

d) Chráněná příroda

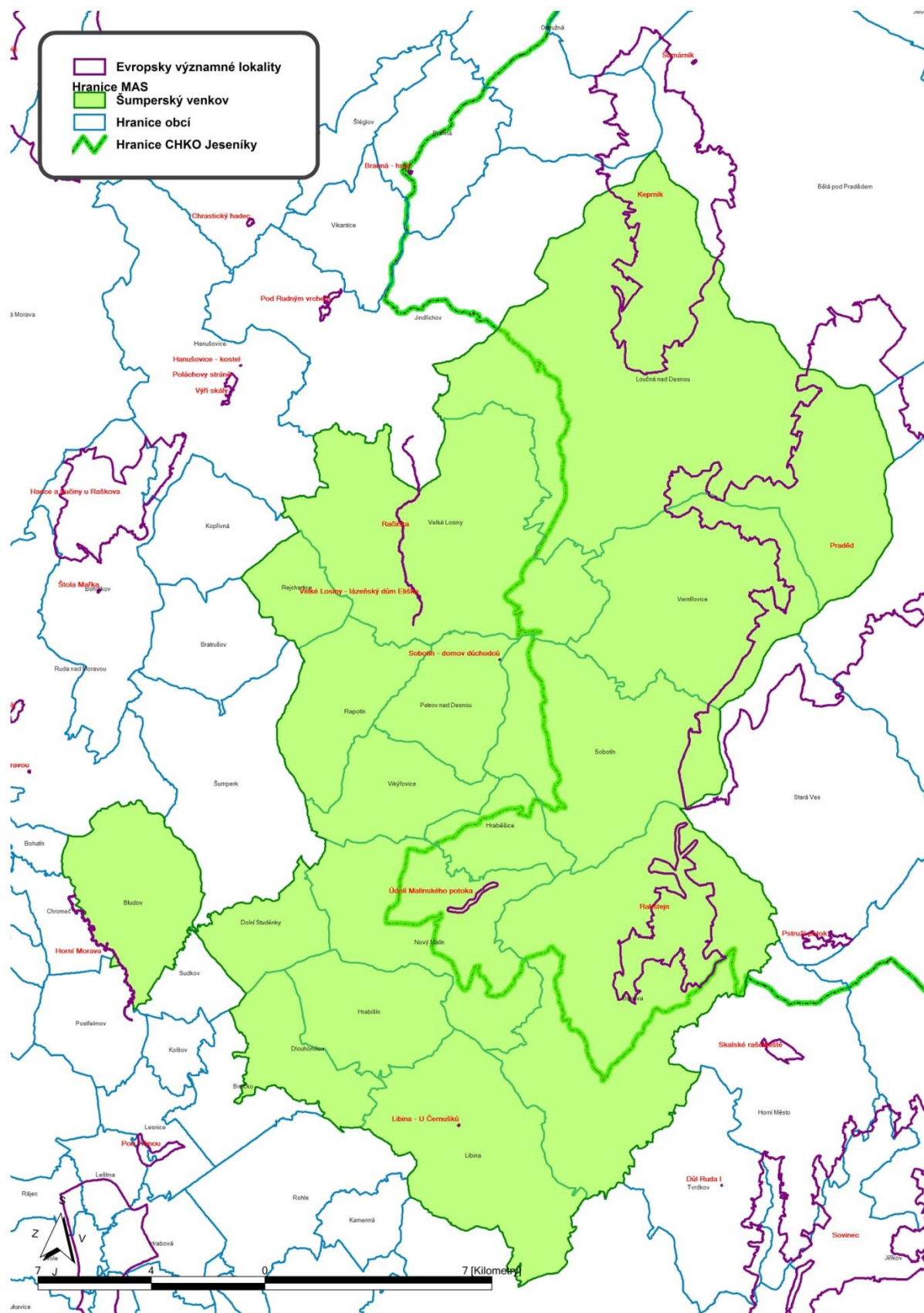
K přednostem regionu patří bezpochyby přírodní atraktivita a unikáty. Územím regionu prochází chráněná krajinná oblast (CHKO) Jeseníky. Chráněná je však zdejší příroda i na úrovni národní památkové rezervace (NPR), přírodní rezervace (PR) a přírodní památky (PP).

Maloplošné zvláště chráněné území MAS Šumperský venkov

Chráněné území	Katastrální území obcí MAS
NPR Praděd – část	Loučná nad Desnou
NPR Rašeliniště Skřítek – část	Sobotín
PR Břidličná – část	Vernířovice, Loučná nad Desnou
PR Bučina pod Františkovou myslivnou	Loučná nad Desnou
PR Rabštejn	Oskava
PP Smrčina	Sobotín
PP Zadní Hutisko	Vernířovice

Zdroj:

Krajina a příroda těchto území je chráněna zákonem (Zákon o ochraně přírody a krajiny č. 114/92 Sb.). To s sebou ze střednědobého hlediska do jisté míry nese omezení pro další rozvoj cestovního ruchu. Existence této bariéry však nemá jednoznačně negativní dopad na cestovní ruch. Čistá krajina a nezníčená příroda je atraktivní z hlediska volnočasových aktivit.

Obrázek CHKO Jeseníky zasahující do území regionu MAS Šumperský venkov

e) Další přírodní atraktivity:

Okolí Nového Malína

- **Hradisko** - archeologická oblast s nálezy z doby lužické a slovanské kultury.
- **Malínská rokle** - opuštěná štola zvaná Walihloch (Vlašský důl), pozůstatek po dolování hledači drahých a barevných kovů.

- **zajímavé skalní útvary** - na vrchu Volyně. Příjemné místo k procházkám a turistice jsou například skalní útvary U Dobré nálady, Kamenný vrch, Bílé kameny, Smrčník nebo Mrtvý muž z fylitu, křemenců a kvarcitů.
- **vodní přehrada Krásno** - ideální místo ke koupání či rybolovu. K dispozici jsou návštěvníkům šlapadla a restaurace. Přehrada je vyhledávaná výletníky ze Šumperka a okolí, pravidelně se zde konají akce a grilování.

Okolí Vernířovic

- **přírodní rezervace Bučina** - pralesní porost buku, jedinečná lokalita mravenců.
- **Zadní Hutisko** - přírodní památka v těsné blízkosti obce v údolí říčky Merty. Nachází se zde druhé největší krupíkové těleso v ČR.

Okolí Dolních Studének

- **Třemešské rybníky** – poslední zachované rybníky velkého severomoravského komplexu, který patří k soustavě tunklovských rybníků z 15. století. Třemešské rybníky jsou výskytem mnoha živočišných a rostlinných druhů. Dřeviny na hrázích rybníků spolu se stromořadími v blízkosti zámků v Třemešku a v Bludově patří mezi nejstarší a nejmohutnější stromy na Šumpersku vůbec.

Okolí Loučné nad Desnou

- **vodopády na Borovém potoce** - pod romantickými skalami Medvědí hory se nachází nejvyšší vodopád okresu Šumperk o výšce 14 m, nejvyšší stupeň dosahuje téměř 8,5 metru. Borový potok pramení v sedle mezi Dlouhými Stráněmi a Mravenečnickem 1280 m.n.m.

Na území MAS Šumperský venkov se nachází významná naleziště nerostů (kamenolom v Hraběšicích, bývalé lomy v Rejcharticích apod.)

f) Rozhledny a vyhlídky

- **Rozhledna Háj na okraji Bludova** – vznikla v meziválečném období na nejvýraznějším kopci obce a nabízí okouzlující výhled na celý mikroregion i jeho sousedství.
- **Bradlo u Libiny** – nejvyšší hora Úsovské vrchoviny a zároveň státní přírodní rezervace s mohutnou soustavou skal a skalek. Patří k nejkrásnějším svého druhu na Moravě. Na hřbetu Bradla je vyhlídka, která nabízí s překrásným výhledem do okolí.
- **Rabštejn u Oskavy** – oblíbený turistický cíl s vyhlídkou. Oblíbili si jej nejen pěší a cyklisté ale i horolezci, které láká nejen na romantický výhled po okolní krajině.

Kulturní a sportovní události

V regionu se každoročně pořádá nespočet regionálních kulturních a sportovních akcí. Strategická poloha regionu dává příležitost k pořádání nejrůznějších sportovních akcí - jak v období letních, tak zimních měsíců.

Z pohledu turismu jsou nejvýznamnější akce a události nadregionálního významu, které se těší vysoké návštěvnosti. Za zmínku stojí například:

- **divadelní, hudební a filmový festival Losinské kulturní léto** – jedna z nejvýznamnějších kulturních akcí Olomouckého kraje. Každoročně ho navštíví víc jak 40 tisíc návštěvníků
- **mezinárodní hudební festival Hudba bez hranic** pořádaná obcí Dolní Studénky – akce mezinárodního významu, které se ročně účastní stovky zahraničních účastníků.

Další zajímavé akce:

- **Čarodějnická Noc na Rabštejně** – oblíbená akce, která tradičně připadá na 30. dubna
- **Festival mažoretok** pořádaný v obci Libina
- **Pekařovská pouť** ve Velkých Losinách
- a jiné pestré hudební a kulturní akce.

Neméně důležité jsou pro region sportovní akce nadregionálního významu, např.:

- **oblastní kolo Trampské porty** – pořádané v obci Bludov
- **Šumperský pohár horských kol** – tvořený sérií cyklistických závodů. Některé z nich vedou územím MAS – Mrtvý muž, O cenu Rapotína, Rábl bike cup, Petrovské studánky.
- **plachtařské závody Jarní pohár Jeseníků**
- a jiné sportovní akce a události.

Přestože region nabízí místním i návštěvníkům bohatý program, převažuje velká roztržitost informací o těchto událostech. Mnoho akcí se z toho důvodu kryje, podnikatelé nemají přehled o událostech v okolí a nemohou je tak nabídnout svým klientům. V tomto směru by mělo dojít ve spolupráci s obcemi a informačními centry k centralizaci těchto informací.

Doporučení:

- péče o historické památky
- podpora záchrany ohrožených památek
- zaměření se na významné rodáky a osobnosti regionu
- péče o krajinu a přírodu
- rozvoj naučných stezek a geoparků
- podpora místních tradic a zvyků
- podpora kulturních a sportovních akcí, zejména nadregionálního charakteru (závody, festivaly)
- podpora rozvoje rozhleden a vyhlídek
- podpora volnočasových aktivit

3.2.5.10 Infrastruktura a služby cestovního ruchu

Kupní síla, zkušenosti s cestováním, změny preferencí účastníků cestovního ruchu tlačí na růst kvality služeb, inovaci produktů a růst úrovně infrastruktury. Právě na ně musí region reagovat. Cestovní ruch na území regionu se soustředí největší mírou v okolí Velkých Losin a Loučné nad Desnou. V těchto obcích a jejich těsné blízkosti se nachází převážná část ubytovacích a stravovacích kapacit regionu.

Stravovací služby

Na území MAS se nachází více než 30 restaurací. Čtyři z nich jsou držitelem certifikátu Ochutnejte Jeseníky. Jedno z těchto restauračních zařízení je držitelem označení Jeseníky originální produkt (motorest Permoník).

Nejvíce restauračních zařízení se koncentruje v obcích Loučná nad Desnou, Velké Losiny a Rapotín (celkově 60 %), což přibližně odpovídá i rozvinutosti cestovního ruchu v těchto obcích. Pokrytí regionu stravovacími zařízeními je dostatečné.

Ubytovací služby

V regionu se dle ČSÚ nachází 74 hromadných ubytovacích zařízení. V turisticky známých oblastech se nachází také množství ubytovacích kapacit soukromého charakteru. Tento

typ ubytování je obtížněji dohadatelný, je možné na ně narazit na zmiňovaných databázích chalup a chat. Mnoho z nich nemá své webové stránky. Nejvíce (60 %) z nich se koncentrují v turisticky známých oblastech (Velké Losiny, Loučná nad Desnou).

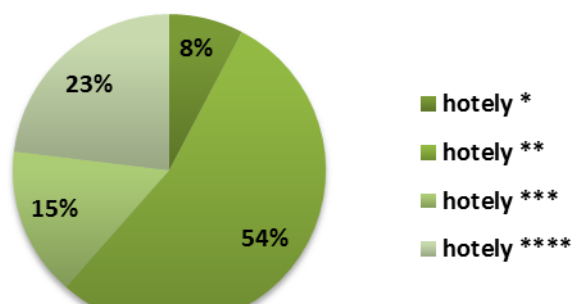
Ubytovací kapacity dle statistik ČSÚ (2014)

Obec MAS Šumperský venkov	Počet hromadných ubytovacích zařízení	Obec MAS Šumperský venkov	Počet hromadných ubytovacích zařízení
Loučná nad Desnou	30	Vernířovice	4
Velké Losiny	14	Hraběšice	3
Sobotín	6	Vikýřovice	3
Bludov	4	Nový Malín	1
Oskava	4	Petrov nad Desnou	1
Rapotín	4	Libina	-

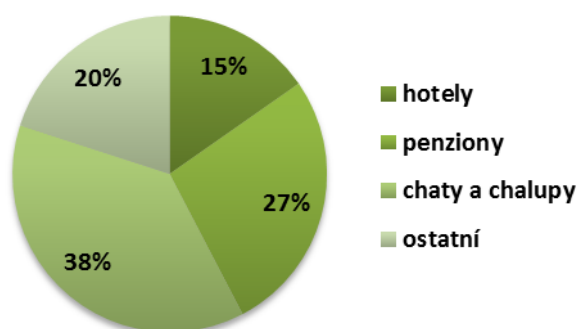
Zdroj: ČSÚ (<http://apl.czso.cz/huz/okres.jsp?k=CZ0715>)

Na území mikroregionu se nachází celkem 13 hotelů, z nichž jeden je **** hotel (Wellness hotel Diana ve Velkých Losinách). K jeho službám mimo restauraci s tradičními místními pokrmy patří i wellness a lázeňské balíčky. Zákazníci sem jezdí hlavně do místních lázní, svými kapacitami vyhovuje pořádání konferencí a dalších obdobných centů. V kategorii hotelů v regionu převažují *** hotely (celkem 7).

Úroveň ubytovacích služeb na území regionu - hotely

Úroveň ubytovacích služeb na území regionu - všechna zařízení

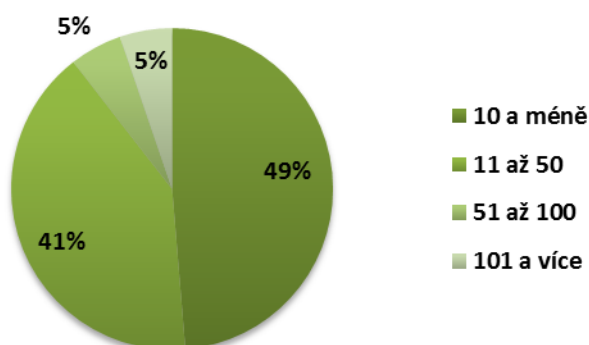

Zdroj: Vlastní šetření

Kapacita ubytovacích zařízení

Z pohledu kapacity ubytovacích zařízení jasně převažují ubytovací zařízení do 50 lůžek, nejvíce je v regionu zařízení s 10 a méně lůžky, na čemž se podílejí především možnosti ubytování v soukromí. V regionu je pouze 8 zařízení, která jsou schopna nabídnout kapacitu nad 50 lůžek

Kapacita ubytovacích zařízení na území regionu

Zdroj: Vlastní šetření

S kapacitou a úrovní nabízených služeb souvisí **kongresový a incentivní cestovní ruch**, jakožto perspektivní a ekonomicky zajímavá forma turismu. Na území MAS Šumperský venkov se nachází dva subjekty, jež mají pro tuto formu cestovního ruchu předpoklady.

Kapacity pro kongresový cestovní ruch na území MAS Šumperský venkov

Zařízení	Úroveň	Místo	Kapacita pokojů	Kapacita lůžek
Hotel Dlouhé Stráně	***	Kouty nad Desnou	300	700
Wellness Hotel Diana	*****	Velké Losiny	54	139

Zdroj: APRCR OK 2007 – 2009

3.2.5.11 Specifika regionu

Hlavní sezóna většiny ubytovacích zařízení v regionu probíhá v zimních měsících a o jarních prázdninách. Oblíbené jsou turisty také prodloužené víkendy a letní prázdniny. Za posledních 5 let sledují poskytovatelé služeb změnu spotřebitelského chování. Zatímco dříve si např. party lidí pronajímaly chatu na celý týden, dnes si stěží objednájí víkendový pobyt. Obdobně platí u pobytů v ubytovacích zařízeních typu penzion nebo hotel. Tento trend kopíruje cestovní ruch na národní úrovni.

Úroveň ubytovacích služeb pozvolna roste, i tak má však region v této oblasti stále rezervy. Úroveň ubytovacích služeb se totiž napříč regionem výrazně liší – ať co se týče kvality služeb nebo vybavení. Některá, i když třeba v minulosti vyhlášená střediska zastarala. Nikdo se o ně nestará a jejich zašlá sláva tak kazí pověst současných služeb. Pokrytí regionu ubytovacími kapacitami je dostačující. Spíše než na podporu nových by se měl region soustředit na modernizaci a zatraktivňování stávajících ubytovacích kapacit a jejich nabídky.

Na co lidé slyší, je relaxace a wellness. V Evropě, ale i ve větších městech u nás se pomalu ale jistě stávají wellness služby standardní součástí nabídky hotelů a penzionů. Wellness je turisty vyhledáván a bývá to často jeden s hlavních motivů při volbě konkrétního ubytovacího zařízení.

Služeb wellness centra mohou navštívit např. ve Wellness hotel Diana nebo Penzion U Jirsáka Víkřřovice.

Pokud se podařř do regionu návštěvníka přřvést, je třeba zajistit, aby se zde bavil a užil si svůj volný čas. V regionu by se měly i nadále rozvíjet doprovodné služby a infrastruktura typu hřiště a vyžitř pro děti, parkoviště, bazény apod. Stejně jako akce a možnosti, jak trávit volný čas, ideálně trochu jinak než jinde.

Pro zatraktivnění regionu je třeba rozšířř nabřdku a dát možnost klientům využřt doprovodné služby, něco navíc (prohlřdky s výkladem na segway, e-kola apod.). Příležitostí, jak turismus v regionu podpořřt je zajištění vyšší informovanosti mezi jednotlivými subjekty - region má co nabřdnout, ale poskytovatelům služeb chybř funkční jednotný kanál, kde by zjistili, co všechno se aktuálně v regionu děje, a z čeho mohou dát turistovi vybrat, podle jejich potřeb.

Velkou příležitostí pro rozvoj služeb v cestovním ruchu jsou dotační programy. Podnikatelé mohou čerpat z několika titulů, problém je v tom, že o nich neví, nebo se o nich dozví pozdě. V tomto případě by pomohlo vyhledání všech těchto možností například ve spolupřaci s informačními centry o nich informovat, ideálně jednotným centrálním kanálem.

3.2.5.12 Dopravnř infrastruktura a služby

a) Silniční doprava

Z pohledu dopravnř infrastruktury je pro region významná silniční doprava. Šumpersko patří z hlediska silniční sítě a situování k severním, kopcovitějším okresům na Moravě. Z toho vyplývá i reliéf silniční sítě a díky horšímu klimatu a zanedbané údržbě z předchozřch let jejich technický stav. Částečné opravy komunikací, mostů a propustků v povodní zasažené oblasti (1997-2000) sice zlepšilo stav komunikací, ale to jen částečně v údolí řeky Desné (Velké Losiny, Kouty nad Desnou).

Páteř silniční sítě 1. třídy tvořř z východu na západ silnice I/11 (Ostrava – Bruntál – Šumperk – Hradec Králové a dál na Prahu), která má více stoupání přes horská sedla Jeseníků a Orlických hor. Ze Šumperka směrem na sever do Jeseníku odbočuje silnice I/44, která na Červenohorském sedle překonává hlavní horský hřbet Jeseníků (výška 1013 m n. m.). Obcemi, spadajícími do územř MAS Šumperský venkov, prochází také kratší úsek silnice 1. třídy I/11. Ta prochází katastrem obce Bludov do Šumperka a dále pak do obcí Rapotřn, Petrov nad Desnou a Sobotřn. Právě podél silnice č. 11, o délce 17 km, se rozkládá obec Sobotřn. Významnou součástí místní silniční sítě je spojnice mezi Velkými Losinami – Loučná nad Desnou – Jeseník – až do Polska.

Silniční síť mikroregionu dále doplňují silnice 3., 4. třídy a místní komunikace. Hustota silniční sítě v regionu je dostačující. Avšak technický stav silniční infrastruktury je ve špatném stavu a spřše nevyhovující. Stav silnic značně ovlivňují klimatické podmínky územř. V zimě je ve vyšších polohách třeba úpravy komunikací chemickými prostředky a plužením, které má značný podřl na kvalitu a stav silničních komunikací. Díky nedostatku financř v mikroregionu pak nejsou tyto komunikace upraveny včas, což vede k jejich nevyhovujícímu stavu.

Významné silnice regionu MAS Šumperský venkov

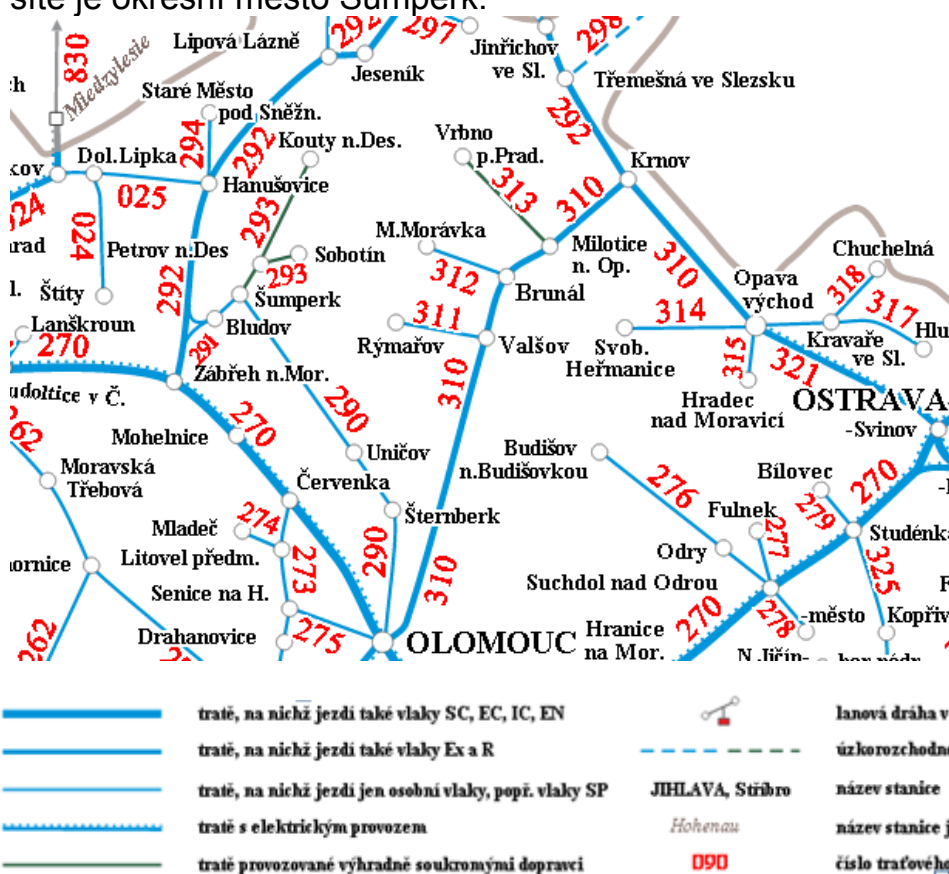
Označení silnice	Spojnice	Přes územř MAS Šumperský venkov
Silnice 1. Třřdy		
I/11	Ostrava – Bruntál –	Sobotřn, Petrov nad Desnou,

	Šumperk – Hradec Králové (pokračování na Prahu)	Rapotín, Bludov
I/44	Šumperk – Červenohorské sedlo – Jeseník (pokračování na Polsko)	Velké Losiny, Loučná nad Desnou, Červenohorské sedlo
Silnice 2. Třídy		
II/370	Zábřeh – Rýmařov	Dlouhomilov, Hrabišín
II/446	Šumperk – Uničov	Nový Malín, Hrabišín, Libina

Zdroj: Vlastní šetření

b) Železniční doprava

Regionem procházejí železniční tratě regionálního významu. Dopravním uzlem železniční sítě je okresní město Šumperk.

Obrázek Železniční síť v regionu MAS Šumperský venkov

Zdroj: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/02/Map_of_Czech_railways.svg

Uvedená mapka zachycuje podobu železniční sítě na Moravě v roce 2009. Od té doby na území Šumperského venkova došlo k významné modernizaci na trati Zábřeh – Šumperk, jež byla elektrifikována. Další elektrifikace proběhne i na trati Šumperk – Jeseník.

Trafova propustnost železniční sítě je vyhovující. Množství spojů a jejich rozložení odpovídá potřebám obsluhovaných oblastí. Vytíženost vlaků má však klesající tendenci s ohledem na neustálý nárůst automobilové přepravy. Uskutečněné a plánované elektrifikace železničních tratí však urychluje a zefektivňuje spojení v regionu s dalšími dopravními uzly jako je Zábřeh a krajské město Olomouc, které jsou vyhledávané jak místními obyvateli, tak turisty.

Turistickému ruchu prospívá postupná modernizace vlaků samotných, kdy se standardem stává možnost přepravy s kolem a s lyžemi.

Železniční tratě na území MAS Šumperský venkov

Označení tratě	Spojnice obcí	Vzdálenost (v km)	Zastávky v obcích MAS
290	Šumperk – Uničov – Olomouc	57	Nový Malín, Hrabišín, Libina
291	Šumperk – Zábřeh	13	Bludov
405	Šumperk – Sobotín	12	Sobotín
291,292	Šumperk – Bludov – Hanušovice	27	Bludov
Železnice Desná	Šumperk – Kouty nad Desnou a zpět	38	Vikýřovice, Petrov nad Desnou, Rapotín, Velké Losiny, Loučná nad Desnou, Kouty nad Desnou
	Šumperk – Petrov nad Desnou – Sobotín a zpět	18	Vikýřovice, Petrov nad Desnou, Sobotín

Zdroj: vlastní práce

Železnice Desná

Majitelem Železnice Desná je Svazek obcí v údolí Desné (Loučná nad Desnou, Rapotín, Rejchartice, Velké Losiny). Tato soukromá železnice vznikla v roce 1997 po ničivé povodni na Moravě, která tehdy ochromila železniční dopravu na horní části trati Petrov nad Desnou – Kouty nad Desnou. Ministerstvo dopravy ČR na tuto skutečnost reagovalo zrušením celé trati (Šumperk – Kouty nad Desnou – Petrov nad Desnou - Sobotín). Tehdy se ukázala síla sdružení dotčených obcí. Daly si za cíl trať znovu zprovoznit a vzaly si ji do pronájmu. Následovala rozsáhlá rekonstrukce a v roce 1999 se ji podařilo uvést do provozu. Na trati byly zřízeny 3 nové zastávky, navýšeny byly také spoje. Železnice je dnes hojně navštěvovaná v průběhu celého roku místními i turisty regionu. Je tomu tak částečně i díky nově vybudovanému lyžařskému středisku v Koutech.

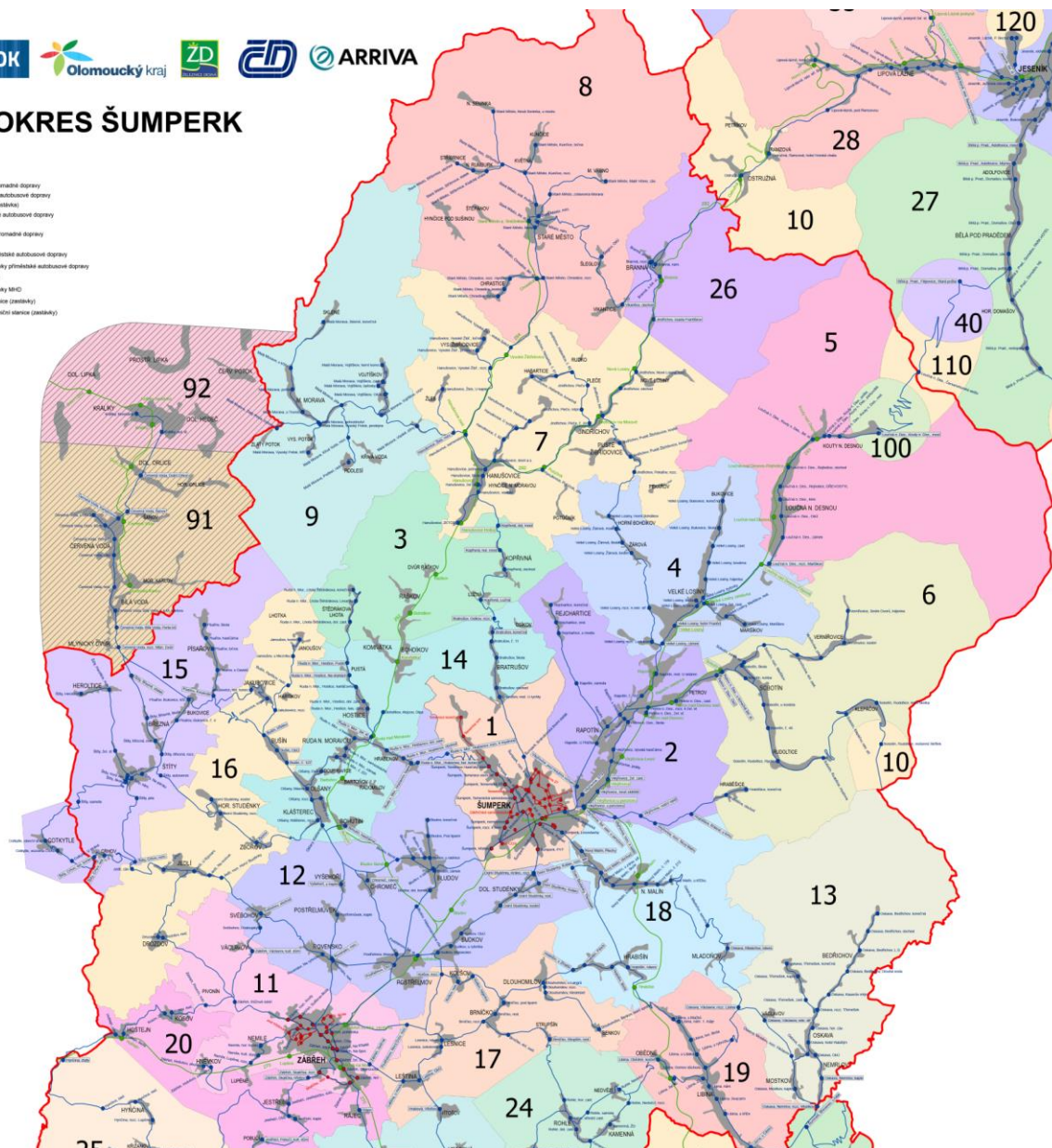

Obrázek 16 Železnice Desná na jedné ze svých zastávek v Sobotíně

c) **Úroveň dopravní obslužnosti**

Dopravní obslužnost je dle místního šetření v regionu dostatečná. Pravidelné linky mezi obcemi regionu zajišťuje společnost ARRIVA MORAVA a.s. Obce regionu patří do Integrovaného dopravního systému. Základní dopravní obslužnost obcí je kolem 80 spojů. Po 16. hodině a ve dnech pracovního klidu do obcí MAS jezdí spoje ostatní dopravní obslužnosti, které jsou financovány z tzv. solidárního systému obcí. Co se týče technické stránky, autobusy jsou na velmi dobré úrovni.

Ve srovnání s nimi jsou na tom hůře autobusové zastávky, které jsou ve většině obcí v nevyhovujícím stavu (chybí jim nástupiště, čekárny nebo např. zálivy apod.), jsou poničeny vandaly nebo dávno přesáhly svoji životnost. To nepůsobí dobrým dojmem ani na místní obyvatele, ani na návštěvníky regionu.

d) Skibusy a cyklobusy

Turistickému ruchu by do budoucna pomohlo rozšíření skibusů i do menších lyžařských středisek a zintenzivnění spojů v hlavních turistických sezonách, přičemž integrovaný systém dopravy turistů by se odvíjel od potřeb poskytovatelů služeb a vytíženosti nástupních turistických bodů.

Významnou část klientely subjektů působících v cestovním ruchu v regionu tvoří turisté z Polska (až 30 % klientely), případně i z Rakouska. Slabinou regionu je však nízká úroveň propojení s těmito sousedy. Ne ani tak co se týče infrastruktury, jako spíše dostupných spojů (především pro turisty bez automobilu). V minulosti mezi Polskem a územím MAS Šumperský venkov soukromí dopravci několik málo spojů provozovali (soukromí dopravci do Koutů nad Desnou), nebyly však efektivně využívány z důvodu absence spolupráce při jejich financování i do jiných míst regionu. Potenciál by podle podnikatelů mělo přímé

spojení Polsko – Vídeň (obdobně jako u předchozího návrhu, systém dopravy by se odvíjel od potřeb a vytíženosti spojů).

e) **Cyklotrasy a cyklostezky**

Jen mezi léty 2004 – 2011 vzniklo, nebo bylo rekonstruováno v Olomouckém kraji celkem 56 cyklostezek o souhrnné délce 55 km. I díky tomu se Olomoucký kraj řadí ke krajům s rozvinutou sítí cyklostezek. V ČR jich délka k roku 2011 celkově překročila 1900 km. Stejně jako zájem o kolo roste i počet plánovaných realizací nových tras. K dnešnímu dni na Šumpersku vznikají další nové cyklostezky (např. cyklostezka Dolní Studénky - Šumperk) a další se plánují (Sudkov – Dolní Studénky apod.).

Seznam cyklotras na území MAS Šumperský venkov

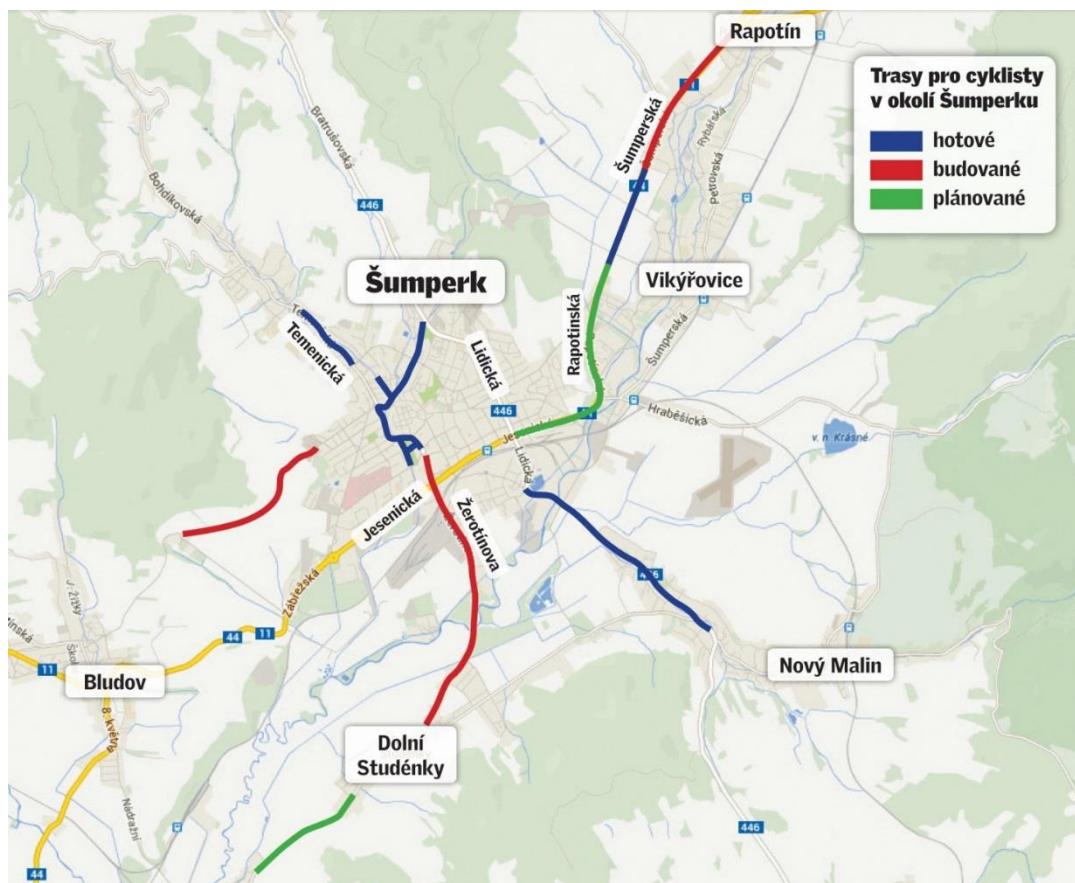
Označení	Cyklotrasa	Délka (v km)	Náročnost
6158	Tetřeví chata – U Obrázku	7	Střední
6157	Petrovka - Kouty nad Desnou – Poniklý potok – Přemyslov	20,5	Těžká
6156	Kouty nad Desnou U Obrázku – Pod Přemyslovským sedlem	14,5	Střední
6155	Kouty nad Desnou Ucháč – Tetřeví chata – Kouty nad Desnou	49	Těžká
6155	Velké Losiny - Tři kameny - Hanušovice - Velké Losiny	40	Střední
6143	Skřítek – Skály (Sobotín)	16	Střední
6032	Uničov – Rabštejn	24	Střední
	Branná – Jindřichov – Kouty nad Desnou	25	Střední
	Šumperk – Skřítek – Velké Losiny – Šumperk	45	Střední
	Velké Losiny, lázně – Maršíkov – Sobotín – Rapotín – Velké Losiny, zámek – Velké Losiny, lázně – Žárová	28	Střední
	Šumperk – Kopřivná – Potůčník – Velké Losiny - Šumperk	74	Těžká

Zdroj: Vlastní šetření

Další populární trasy pro cyklisty

- **Čarodějnická cyklostezka** – tematická naučná cyklotrasa propojující místa spjatá s čarodějnickými procesy na Jesenicku – celková délka trasy 138 km s převýšením 824 m. Část z ní spadá do území mikroregionu, konkrétně trasou: Červenohorské sedlo – Loučná – Vernířovice – Losiny – Rapotín – Šumperk – Dolní Studénky.
- **Cyklostezky v okolí Šumperka** – cyklostezka podél hlavní cesty do Rapotína, do Nového Malína, ve výstavbě je také cyklostezka spojující Šumperk s Dolními Studénkami, v dalších letech se plánuje propojení až do Sudkova a propojení cyklotrasy: Bludov – Šumperk

Náročnější cyklisty, milovníky adrenalinu a horské cykloturistiky region láká do Bike parku v Koutech nad Desnou, kde jsou pro ně připraveny 3 trasy různých náročností.

Obrázek 17 Mapka tras pro cyklisty v okolí Šumperka
Zdroj: sumpersky.denik.cz

f) Turistické trasy a okruhy

Mikroregion Šumperský venkov je územím s mnoha přírodními, historickými i technickými poklady. V létě je k dispozici několik desítek dobře značených tras pro pěší turistiku a nordic walking. Ty návštěvníky zavedou do krásných přírodních scenérií i k unikátním muzejním expozicím a architektonickým památkám regionu. Několik tras pro ty, kteří si libují v chůzi s hůlkami, je připraveno v areálu Kouty nad Desnou. Trasy začínají po výjezdu 6sedačkovou lanovkou do horní stanice lanovky.

Nejznámější turistické trasy na Šumpersku

- Červenohorské sedlo – Praděd – Jelení studánka
- Loučná nad Desnou – Skřítek – U Škaredé jedle
- Loučná nad Desnou - Hanušovice
- Šumperk – Rabštejn

Další vybrané oblíbené trasy a turistické okruhy

Trasa, okruh	Přes území MAS Šumperský venkov	Délka (v km)	Náročnost
Šumperk – Bludov – rozhledna Háj – Šumperk	Bludov	24	Těžká
Šumperk – Holubí vrch – Rejchartice – Velké Losiny – Šumperk	Velké Losiny, Rejchartice	32	Střední
Šumperk – Anenský dvůr – Vikýřovice – Šumperk	Vikýřovice	14	Snadná
Velké Losiny - Sobotín – Rapotín	Velké Losiny,	19	Těžká

– Žárová – Velké Losiny	Sobotín, Rapotín		
Vycházka za církevními památkami směrem Maršíkov	Velké Losiny	3	Snadná
Skřítek – Jelení studánka – Vernířovice – Sobotín	Vernířovice, Sobotín	19	Těžká
Kouty nad Desnou - Vřesová Studánka	Kouty nad Desnou	16	Střední
Nový Malín – Malinská rokle – Kamenný vrch – Krásné – Hraběšický potok – Anenský dvůr – Nový Malín	Nový Malín, Hraběšice	16	Střední
Kouty – chata Švýcárna – Vysoký vodopád – Kamzík – ČHS – Kouty	Červenohorské sedlo, Kouty nad Desnou	29	Těžká

Zdroj: Vlastní šetření

Naučné stezky

Naučné stezky spojují zajímavé atraktivity Šumperského venkova a nabízejí zajímavé spojení pohybu a poznání. Oblíbené jsou mezi dětmi i dospělými. V regionu si můžete vybrat hned z několika z nich:

- **Lesní ekostezka Švagrov** - informuje o místním lese, jeho fauně i flóře. Některá stanoviště přibližují hornickou činnost v blízkosti Vernířovic.
- **Naučná stezka Rysí skála** - vychází z příběhu zbloudilé rysice s mláďaty, jež nalezne úkryt na vrcholu Medvědí hory. Naučnou stezku tvoří dřevěné plastiky zvířat i lesních bytostí, chýše Praděda, doupě rysice a zejména interaktivní prvky prolézaček a her pro děti. Stezka volně navazuje na dřevěný skanzen Koutecký les.
- **Koutecký les** - přírodní skanzen soch zachycujících tradiční řemesla horské oblasti, ideální pro procházku s dětmi.
- **Mineralogická naučná stezka Sobotín – Maršíkov** - potěší všechny milovníky jesenických nerostů. Stezka své návštěvníky provází po kopcích v okolí Sobotína. Je možné zde nalézt granáty, kolumbity, zirkony, akvamaríny nebo třeba topazy.
- **Naučná stezka Velké Losiny** - stezka po přírodních a historických zajímavostech Velkých Losin – obcí pevně spjatou s rodem Žerotínů. Stezka začíná u kostela sv. Jana Křtitele a na celkové délce 6 km má 9 zastávek.
- **Po stopách tradičních jesenických výrobků** - územím MAS Šumperský venkov prochází také trasa seznamující s certifikovanými výrobci značkou Jeseníky originální produkt. Ty může návštěvník navštívit, zhlédnout, nebo si vytvořit vlastní suvenýr na památku.
- **Ochutnejte Jeseníky** – výlet pro zdatné turisty. Trasa začíná v Karlově Studánce a končí v Koutech. Propojuje subjekty, které jsou vlastníky značky „Ochutnejte Jeseníky“.

Ve Velkých Losinách jsou připraveny 2 okruhy pro vozičkáře.

Okruhy pro vozičkáře

Okruh	Území MAS Šumperský venkov	Délka (v km)	Náročnost
Ludvíkovský okruh ve Velkých Losinách	Velké Losiny	3	Střední
Špýcharský okruh ve Velkých Losinách	Velké Losiny	9,5	Snadné

Zdroj: navstivtejeseniky.cz

Podpora naučných stezek je cestou jak více zatraktivnit méně využívané krajiny Jeseníků.

Poměrně novou příležitostí je vznik geoparků v České republice, pro které má území regionu skvělé předpoklady.

g) Hipotrazy

S celoevropským „boomem“ agroturistiky a s ní spojenou hipoturistikou vzniklo v regionu několik nových hipotras alokovaných do překrásné přírody Šumperského venkova. Ze sedla koní se tak mohou nejen návštěvníci kochat netknutou přírodou podhůří Jeseníků.

Hipotrazy na území MAS Šumperský venkov

Hipotrasa	Délka (v km)	Převýšení (v m)	Náročnost
Stezka napříč Jeseníky: Vernířovice – Vlčí sedlo – Loučná nad Desnou - Pekařov – Bukovice – Přemyslov – Branná – Ostružná – Ramzová – skiareál na Miroslavi – Na Pomezí – Studniční vrch – Sokolí vrch – Černá hora – Česká ves	60	527	Těžká
Vernířovice – Ztracený potok – Mravencovka – Karlov pod Pradědem – Malá Morávka a zpět	30	632	Střední
Velké Losiny: Žárová – Ludvíkov	8,5	187	Snadná

Zdroj: Vlastní šetření

h) Lanovky

Rychlou a komfortní variantu přepravy v každém ročním období nabízí nová **6sedačková lanovka v Koutech nad Desnou**. Její přepravní kapacita je 3200 os./hod. Využívají ji nejen pěší turisté, ale i cyklisté, in-line bruslaři při cestě na nejvýše položenou in-line stezku, ale i lyžaři v zimě. Lanovka je dlouhá 2000m, spodní stanice je v 588m n. m a vede na vrchol sjezdovky Medvědí do výše 1095 m n. m. Lanovky je možné najít i v jiných areálech, ty však nemají celoroční provoz.

6sedačková lanovka a Bike park v Koutech nad Desnou

Doporučení:

- modernizace a sjednocení úrovně ubytovacích kapacit ve stejné kategorii
- různá míra a kvalita vybavenosti území infrastrukturou obecně
- příspěvek na lidské zdroje – poskytovatelům služeb
- podpora tvorby propagačních materiálů – průvodce regionem, mapky, které by měli poskytovatelé služeb pro své návštěvníky k dispozici
- centralizace informací – jednotný kanál s informacemi o regionu
- modernizace a zatraktivnění autobusových zastávek
- zkvalitnění dopravních komunikací a dopravních spojení
- rozšíření skibusů i do menších lyžařských areálů a zintenzivnění spojů v hlavních sezonách
- podpora soukromých dopravců ve směru propojení Polska s mikroregionem a jeho obcemi (Velké Losiny a další turisticky zajímavé cíle)
- rozšířit a zvýšit úroveň stávající infrastruktury pro cykloturistiky, pěší, in-line a hipoturistiku v území mikroregionu s cílem propojit celé území mikroregionu, jak uvnitř, tak i s jeho okolím
- rozvoj infrastruktury pro e-kola,
- vytvoření sítě e-kol – páteřní trasa se službami pro e-kola (mapky, propagační materiály, výměna baterií, výměna e-kol mezi poskytovateli) tak, aby bylo možné vrátit e-kolo i v jiném místě než si ho turista půjčil
- podpora rozvoje infrastruktury a služeb pro handicapované (trasy, okruhy, služby, bezbariérový přístup)
- rozvoj doprovodné infrastruktury (vyžití pro děti, parkoviště a odstavné plochy pro automobily v blízkosti významné infrastruktury jednotlivých forem cestovního ruchu)
- rozšiřování naučných stezek a podpora vzdělávání v přírodě
- rozšíření nabídky cestovního ruchu

3.2.5.13 Produkty CR

V regionu vzniklo několik místních produktů, kterými se snaží region oproti jiným odlišit a nalákat nové návštěvníky, ale i ty, kteří již v regionu byli – motivovat k návratu. Tyto produkty vznikají většinou ve spolupráci s okolními regiony.

Olomouc Region car - turistická slevová karta, která umožňuje navštívit zdarma 78 nejzajímavějších míst na Střední Moravě a v Jeseníkách. Společně s ní může návštěvník dále čerpat slevy v dalších 101 atraktivních místech. Zvýhodněné vstupy se týkají hradů, zámků, muzeí, zoo a dalších historických a kulturních památek. Slevy je možné čerpat

také na vstup do sportovních a relaxačních zařízení, na dopravu, restaurace nebo ubytování v zařízeních, která na projektu spolupracují.

- Objekty na území MAS Šumperský venkov: zámek a papírna Velké Losiny, výstava v Kouteckém lese, skanzen v Rapotíně, přečerpávací elektrárna Dlouhé Stráně, termální koupaliště Velké Losiny, Lázně Bludov, adrenalinové centrum v Loučné nad Desnou, Skiareál, ubytování a wellness studio Kareš v Koutech nad Desnou, penzion Fialka, Wellness hotel Diana, Hotel Dlouhé stráně, hotel Losinka v Rapotíně, chata U Pelikána Kouty nad Desnou, hotel Červenohorské sedlo, horské centrum zábavy a sportu v Koutech nad Desnou a hotel Praděd Velké Losiny (k roku 2014).

Věrnostní karta Jeseníky - Novinkou, kterou již několikátým rokem vyvíjí Jeseníky – Sdružení cestovního ruchu, je karta Jeseníky (prozatím pracovní název). Nemělo by jít o klasickou slevovou kartu. Jejím cílem je spojovat subjekty působící v cestovním ruchu a společně motivovat návštěvníky k tomu, aby využili co nejširšího spektra služeb a atraktivit, prodloužili délku svého pobytu a vrátili se zpět do regionu. Karta je prozatím ve vývoji a měla by řešit všechny současné nedostatky regionu Jeseníky. Nemělo by jít o klasickou slevovou kartu. Jejím provozovatelem je organizace Jeseníky – Sdružení cestovního ruchu.

Jeseníky originální produkt - Smyslem značky je zejména garance místního původu výrobků a vazby na region Jeseníků, do nějž území mikroregionu MAS Šumperský venkov spadá. Značka zaručuje také kvalitu výrobků a jejich šetrnost k životnímu prostředí.

- Objekty na území MAS Šumperský venkov: motorest Permoník, exkurze do přečerpávací vodní elektrárny Dlouhé Stráně, Pekařovská pouť ve Velkých Losinách, textilní výrobky a keramika z Libiny, Velkolosinské pralinky, umělecky zdobené medové perníčky z Oskavy, ruční papír "Losín" z Velkých Losin, ovocné destiláty a likéry Velké Losiny, pekařské výrobky Libina, drátové výrobky z Petrova nad Desnou, svíčky z parafínu Petrov nad Desnou, loučenské pivo Kvasslav.

Ochutnejte Jeseníky - Restaurace s touto značkou kromě svého klasického menu nabízejí svým zákazníkům také několik tradičních jesenických pokrmů, které musí splňovat určité podmínky. Musí se připravovat podle tradičního receptu pocházejícího z kuchařek původních obyvatel Jeseníků a k přípravě je nutné použít alespoň jednu základní surovinu, která pochází od místních producentů.

- Objekty na území MAS Šumperský venkov: Restaurace hotelu Dlouhé Stráně, restaurace Lyžárna - Kouty, Wellness hotel Diana Velké Losiny, motorest Permoník v Sobotíně.

Navštivte Jeseníky - portál shromažďující informace pro turisty o celém regionu Jeseníky, jehož je region součástí (kapitola Informace pro turisty).

Regionální producenti

V regionu je mnoho místních producentů, ať už jde o ruční, řemeslné výrobky, nebo tradiční pokrmy. Několik z nich jsou vlastníky certifikace. V místním šetření bylo zjištěno, že mezi poskytovateli služeb převažuje absence znalosti místních producentů. Přitom návštěvníci regionu sami u ubytovatelů tyto produkty poptávají.

Cestovní ruchu by v tomto ohledu podpořilo zaměření se na jejich zviditelnění, a podporu spolupráce místních producentů s poskytovateli služeb cestovního ruchu. Cílem regionu by mělo být poskytnout návštěvníkovi vytoužený zážitek z toho, co před tím ještě neokusil, neviděl, což může být jedna z motivací, proč se do destinace vrátit.

Řešením by mohlo být vytvoření sítě biofarem a místních producentů a motivovat je k tomu, aby přijímali turisty. Nezbytná je také jejich propagace.

Snahou by nemělo být tvořit nové produkty, ale využít ty, které na trhu jsou a zapracovat na nich tak, aby odpovídali potřebám svých uživatelů (informační kanály, slevové karty apod.).

Organizace cestovního ruchu

Region MAS Šumperský venkov je součástí oblasti Jeseníky, které zastřešuje organizace Jeseníky - Sdružení cestovního ruchu.

Na území regionu se nachází celkem 4 informační centra pro turisty.

Informační centra	Obec území MAS Šumperský venkov	Provozní doba
Místní informační středisko, Kulturní dům Bludov	Bludov	Po 10:00 - 16:00, Út, St, Pá 10:00 - 12:00, Čt 10:00 - 17:00
Informační centrum Velké Losiny	Velké Losiny	Po 7.00 - 15.00, Út - Pá 8.00 - 16.00
Turistické informační centrum Rapotín	Rapotín	Po-Pá 9:00-17:00, So 9:00-13:00
Infocentrum-pokladny lyžařského areálu Kouty nad Desnou	Kouty nad Desnou	Po - Ne 7:30 - 17:00

Zdroj: Vlastní šetření

Většina infocenter (IC) má provozní dobu pouze v pracovní dny. Zpravidla do 17 hodin (Velké Losiny do 16 hodin). I to je jeden z důvodů jejich nízké návštěvnosti. Turisté do regionu jezdí převážně o bud' víkendech, nebo na prodloužený víkend a v tuto dobu služeb informačních center využít nemohou. Výjimkou je IC v Koutech nad Desnou, které je spojené s pokladnami zdejšího lyžařského areálu a přístupné je i o víkendu.

Možností jak zatraktivnit region by mohlo být vytvoření regionální cestovní kanceláře, která by nabízela balíčky, zážitky a možnosti, jak strávit dovolenou v regionu, ve spolupráci s IC.

Portál www.navstivtejeseniky.cz - souhrn informací pro turisty o celém regionu Jeseníky online, pod taktovkou J – SCR. Snaží se na jednom místě turistům ukázat, co všechno jim může region nabídnout, včetně nejrozumnějších možností, jak trávit svůj volný čas. Turisté zde najdou informace o obcích, možnostech ubytování a stravování, ale i jiných zajímavostech a možnostech, jak se při návštěvě regionu zabavit.

Slabinou regionu je fakt, že jsou informace příliš roztrženy do mnoha malých informačních zdrojů. To znesnadňuje nejen vyhledávání turistům, ale také samotným podnikatelům, kteří chtějí svým turistům nabídnout možnosti, kam v regionu vyrazit, případně jaká akce se zrovna v okolí koná. Služby cestovního ruchu by v tomto směru podle nich pozvedlo vytvoření centrály informací, kam by se naučily všechny subjekty regionu informace poskytovat, aby se o nich měli možnosti lidé dozvědět. Na obdobný problém narazili podnikatelé i ve společné diskusi, kdy se přišlo na to, že poskytovatelé služeb v regionu neví o produktech, akcích, které region nabízí. Tato centrála by se tedy mohla zaměřovat i na shromažďování informací, pro subjekty, působící v cestovním ruchu.

Informační centrála přitom v regionu již funguje – zmiňované www.navstivtejeseniky.cz (J - SCR). Aby správně splňovala svůj účel je potřeba rozšířit její obsah o potřebné informace. To se neobejde bez spolupráce jak ze strany místních, podnikatelů, infocenter, tak i dalších subjektů regionu. Převažuje však nízká znalost jejího účelu mezi poskytovateli služeb a s tím spojená nízká úroveň spolupráce s informačními centry. Jedním z důvodů špatné spolupráce a pasivity ze strany poskytovatelů služeb je neznalost efektivního využívání informací a webů, které IC shromažďují a zajišťují, prezentace sebe a svých služeb, případně jak pracovat s reklamou. U starších poskytovatelů pak také neznalost práce na PC a internetu (někteří poskytovatelé nemají vlastní webové stránky). To by bylo možné do budoucna podpořit semináři a workshopy k těmto tématům.

Doporučení

- podpora a rozvoj IC
- rozvoj spolupráce s IC – podpora seminářů a workshopů týkajících se využívání a poskytování informací, prezentace produktů a služeb a využívání reklamy
- ve spolupráci s IC vytvoření regionální cestovní kanceláře s nabídkou produktů, balíčků a jiných možností, jak trávit dovolenou v regionu
- zvýšení atraktivity IC pro turisty
- správné zacílení produktů, přizpůsobování nabídky potřebám cílových segmentů
- tvorba diferencovaných produktů, balíčků – ve spolupráci s místními producenty
- podpora produktů, které umožní návštěvníkovi odnést si z pobytu v regionu zážitek, vzpomínku na to, co ještě před tím nezkusil/neokusil/neviděl
- rozvoj spolupráce a motivace ke spolupráci mezi poskytovateli služeb mezi sebou, s obcemi a dalšími organizacemi regionu a vysvětlení přínosu, který ze spolupráce plyne pro celý region.
- nedostatečné vedení statistických údajů a záznamů ze strany podnikatelských subjektů
- preference podpory rozvoje stávajících produktů a služeb před tvorbou nových, obdobných produktů s podobnou vizí
- rozvoj a systematická centralizace všech informací území do jednoho informačního kanálu
- podpora rozvoje motivačních programů, tak aby dokázaly přimět návštěvníky vracet se do destinace
- podpora rozvíjení stávajících produktů namísto vytváření nových

3.2.5.14 Perspektivní formy cestovního ruchu

Jako každé jiné odvětví i cestovní ruch se neustále vyvíjí a vedle jeho „klasických“ forem (kapitola Klíčové formy cestovního ruchu v regionu) se objevují nové formy cestovního ruchu, které reagují na vývoj životního stylu a potřeb populace. Turisté hledají neustále něco nového. S tím je spojen vznik nových, netradičních produktů zaměřených na zážitky, které si z dovolené návštěvníci odnesou z regionu.

Území regionu MAS Šumperský venkov má skvělé předpoklady pro rozvoj agroturistiky a hipoturistiky

Venkovský cestovní ruch

Stylová dovolená „tak trochu jinak“, jízda na koni spojená s cykloturistikou a pěší turistikou, rybolov, tradiční kuchyně a ochutnávky místních specialit – tedy venkovský cestovní ruch - nabývají na oblibě. Region má pro tuto formu cestovního ruchu velký potenciál díky své nedotknuté přírodě a množství zemědělské plochy. Tento potenciál však doposud není plně využitý a v místní oblasti je spojován spíše s hipoturistikou.

Agroturistika v regionu:

- **Velké Losiny - Stáj Petra** – dostihové závody, agrofarma, hipoturistika
- **Loučná nad Desnou - Ranč Mustang** - výcvik koní, výuka jízdy, jezdecký klub
- **Nový Malín – Na dobré cestě, o.p.s.** – hipoturistika, léčba dětí s autismem
- **Dolní Studénky – Hipoturistika a hipoterapie Bureš**
- **Libina - Farma Jeníček**
- **Rapotín - Certifikovaná ekologická rodinná farma** - zaměřená na chov strakatých huculských koní
- **Vernířovice** – M Ranch – hipoturistika

V posledních letech vzniklo několik hipotras, které nabízí zhlédnutí jesenické krajiny z koňského sedla (viz. kapitola Hipotrasy). Rozvoji cestovního ruchu v regionu by pomohla podpora a další rozvoj aktivit ve prospěch venkovského cestovního ruchu. Stejně tak důležitá je spolupráce s dalšími poskytovateli služeb při tvorbě tematických balíčků pro turisty vyhledávající tuto specifickou formu cestovního ruchu.

Gastroturistika

Jen minimálně využitě příležitosti se regionu nabízí v oblasti **gastroturistiky**, jejíž popularita neustále stoupá. Z gastronomického hlediska je v regionu zajímavé například „Rybářská bašta“ s přilehlým rybníkem Kocián v Loučné nad Desnou, kde si návštěvníci mohou sami vyzkoušet chytání ryb a ty poté předat šéfkuchaři, který je profesionálně dle vlastního přání přichystá. Pokud chce návštěvník ochutnat kousek regionu, může jít po stopách restaurací označených značkou „Ochutnejte Jeseníky“. Takto označené restaurace mají ve svém jídelníčku tradiční pokrmy z Jesenicka nebo z jesenických surovin.

Regionální gastronomie a produkty:

- restaurace označené Ochutnejte Jeseníky a Jeseníky – originální produkt,

- ovocné destiláty Velké Losiny,
- Velkolosinské pralinky,
- loučenské pivo Kvasslav.

Jídlo je cestou, jak poskytnout návštěvníkovi autentický prožitek z návštěvy regionu. Na místě je tedy podpora šíření místní kuchyně, receptů a produktů, rozšiřování nabídky poskytovatelů služeb o tyto produkty a jejich propagace.

Další specifické formy cestovního ruchu

Velké Losiny cílí nejen na „klasické“ turisty, ale i turisty handicapované. Připraveny pro ně má dva okruhy o dvou úrovních náročnosti. **Cestovní ruch pro handicapované** je poměrně novým trendem odvětví. O to větší v sobě může skrývat potenciál, nejen co se týče tras pro tuto cílovou skupinu, ale i produktů a služeb cestovního ruchu.

Mezi perspektivní a ekonomicky zajímavé formy cestovního ruchu patří i **kongresový a incentivní ruch**. Aktuálně region svými kapacitami pro tyto účely vyhovuje dvěma ubytovacími zařízeními. S výstavbou nového termálního aquaparku by mohla atraktivita regionu i v této formě cestovního ruchu narůst.

Obchodní cestovní ruch je spojován s pracovními cestami a cestováním za prací. Koncentruje se především do okolí Šumperka, kde ubytovací zařízení v těchto obcích (Vikýřovice, Rapotín) zaznamenávají největší množství této klientely. Ti zde nejčastěji hledají levnější alternativy ubytování v porovnání s Šumperkem. Potenciál by mohly mít věrnostní programy, pro tuto cílovou skupinu, které by vedly klienty k opakovaným pobytům v daném zařízení.

Trendem na regionální úrovni je **golfová turistika** a podobné netradiční sporty. Golfové hřiště na území regionu prozatím není, vyzkoušet si zde turisté však mohou např. discgolf (Loučná nad Desnou). Kromě golfu jsou pro turisty vyhledávané i další netradiční sporty.

Podporou sportovních a kulturních událostí (závody, festivaly, soutěže) nadregionálního významu podporovat a rozvíjet **kulturní cestovní ruch** v regionu. Jeho nevýhodou je však jednorázovost. Na místě je podpora akcí a událostí odkazujících na tradice a zvyky regionu.

Diskutovanými tématy je ekologie a environmentální výchova. Jde o oblast, která má své místo i v cestovním ruchu, tzv. **ekoturismus**. Ve Vernířovicích došlo k rekonstrukci táborové osady Švagrov, která byla přebudována na středisko ekologické výchovy a volného času. V roce 2014 opět otevřena dětem a mládeži, pro které jsou zde pořádány akce s ekologickou a environmentální tematikou. Součástí osady je moderní informační centrum, lesní učebna nebo například art-dílna. V celém Olomouckém kraji je možné najít pouze 3 zařízení s podobným zaměřením. Osada Švagrov je výchozím bodem lesní ekostezky Švagrov. S učením, jak být šetrný k životnímu prostředí, je nezbytné začít již v dětství. Proto by měl region usilovat o šíření povědomí o ekologii a podporovat projekty s touto tematikou.

Mladí lidé často vyhledávají odpočinek spojený se zábavou, akční nejlépe **adrenalinovou aktivitou**. Již nyní si mohou vybrat z několika aktivit.(např. horská cyklistika – Bike Park v Koutech nad Desnou, Paintball v Loučné nad Desnou, Sportovní letiště Šumperk - vyhlídkové lety, zážitkový balíček „Jeden den pilotem“, tandemový seskok padákem apod. Je však dobré tyto příležitosti vytvářet i nadále, neboť právě tyto atrakce lákají zpravidla nejvíce návštěvníků.

Téměř v každé obci je možné najít minimálně jednu architektonickou památku spojenou s náboženstvím. Region má tedy ty nejlepší předpoklady pro rozvoj **poutního a náboženského cestovního ruchu**. Zaujmout tuto cílovou skupinu může region například vytvořením turistických okruhů a tematických stezek na základě propojení památek s touto tematikou nebo tvorbou specifických balíčků souvisejících s poutní a náboženskou tematikou.

Lidé mají od pradávna v oblibě **příběhy**, obzvláště ty **zfilmované**. A příběhy prodávají. Region má za sebou bohatou historii a nabízí spoustu příběhů, které zatím zcela nevyužily svůj potenciál. Částečně se to podařilo v případě čarodějnických procesů, ani z těch však ještě nebylo vytěženo maximum.

Stejně tak vyhledávané jsou příležitosti, jak zkusit něco nového, něco co si jinde vyzkoušet nemohou, nebo jen omezeně. Potenciál tak může mít pořádání **tematických workshopů** na zajímavá témata – nejen pro návštěvníky regionu.

Doporučení:

- rozvoj dalších specifických forem cestovního ruchu
- podpora tematických workshopů
- podpora náboženského a poutního cestovního ruchu
- podpora spolupráce s místními producenty a tvorba regionálních produktů
- podpora agroturistiky, venkovského cestovního ruchu a ekoturistu
- spolupráce na produktech týkající se gastrozážitků a podpora gastroturistiky
- tvorba netradičních produktů pro nové segmenty návštěvníků
- podpora kulturních a sportovních akcí nadregionálního významu (např. festivaly, soutěže, závody)
- zaměření se na historické příběhy a osobnosti regionu

3.2.5.15 Spolupráce v cestovním ruchu

Spolupráce poskytovatelů služeb mezi sebou, neziskového a veřejného prostředí je kapitola sama o sobě. Zmiňovaná byla v textu již několikrát. Přestože se postupně rozvíjí a je na lepší úrovni než před lety, z celkového pohledu je napříč regionem na nízké úrovni, a to nejen v oblasti cestovního ruchu. Přitom má při poskytování informací, služeb a tvorbě turistických produktů obzvláště velký význam.

Aby bylo možné nabídnout turistů to, co chtějí, je třeba spojit síly. Celý region (poskytovatelé služeb, obce a další organizace) musí pochopit, že je třeba se semknout a snažit se vymýšlet produkty a balíčky, které návštěvníka zaujmou, rozšiřovat infrastrukturu, pečovat o obce a prostředí, pořádat kulturní či sportovní akci, vzájemně se informovat o různých příležitostech, vystupovat jako celek. Jen tak budou o regionu mluvit, budou se do něj vracet a přinesou mu tak další finance. V tomto ohledu má region stále co dohánět.

Spolupráce mezi poskytovateli služeb

Bariéry spolupráce

- pasivita obyvatelstva
- rivalita mezi konkurenty - neochota spolupracovat
- problém spolupráce velkých a malých "hráčů" - velcí nevidí takový prospěch a nemají takový zájem podílet se na spolupráci
- špatná komunikace příčina nízké úrovně spolupráce

Kombinované pobyty

Prodloužení doby pobytu strávené v regionu by mohla pomoci spolupráce na kombinovaných pobytech, kdy by měl možnost návštěvník procestovat několik míst v regionu a spát v několika různých ubytovacích zařízeních na trase výletu.

Spolupráce s veřejným prostředím

Podpora cestovního ruchu ze strany obcí je napříč regionem rozdílná. Územní plány některých obcí významným způsobem preferují funkční využití jednotlivých rozvojových

ploch ve prospěch cestovního ruchu jako dlouhodobě perspektivního odvětví národního hospodářství. Tento princip však neplatí plošně.

Přeshraniční spolupráce

Polští turisté tvoří poměrně velkou část návštěv regionu, pro cestovní ruch v regionu by tedy bylo přínosné navázat spolupráci s polskými sousedy ve vymýšlení cest, jak přilákat polské turisty do regionu.

Doporučení

- podpora spolupráce poskytovatelů služeb cestovního ruchu s obcemi, organizacemi, ale i mezi nimi samotnými (kombinované pobyty, rozšíření nabídky, přidaná hodnota k poskytovaným službám)
- podpora a rozvoj příhraniční spolupráce (Polsko) – při vytváření předpokladů pro přilákání většího množství zahraničních turistů
- podpora v rozšiřování povědomí o významu cestovního ruchu pro region

3.2.6 SOCIÁLNÍ INKLUZE

- výchova mládeže (respekt k odlišnostem & pocit sounáležitosti)
- komunitní školy
- kvalitní primární prevence na školách
- zlepšení základního a středoškolského vzdělávání
- dobrovolnická činnost
- mateřské školy (navýšení počtu volných míst)

Podmínky pro poskytovatele

- nedostatek proškolených pracovníků pro soc. služby (pro specifické cílové skupiny)
- stabilní systém pro poskytovatele (legislativa, financování, materiálně technické zázemí)
- motivace obyvatel finančně se podílet na soc. službách

Aktivizační programy

- nabídka obcím pro své seniory a OZP aktivizační programy se zaměřením na trénování paměti (*udržování psychické a fyzické kondice*)
- kulturní akce
- objekty k setkávání zdravých a postižených lidí k tvůrčí práci (handicapovaní jedinci jsou izolováni od společnosti - to mi vadí).

Informovanost a spolupráce

- zvyšování informovanosti o již existujících službách
- informovanost veřejnosti o soc. službách
- nedostatečná spolupráce mezi podnikateli a NNO v sociální oblasti

Podpora pečujících

- podpora pečujících rodin

- nedostatečná podpora pro pečující osoby
- rozšíření odlehčovací služby pro seniory a OZP
- k udržení seniorů v domácím prostředí podpora pečujících rodin (terénní pečovatelská služba včetně zaměření na paliativní péči)

Terénní / preventivní služby

- prevence v terénu = programy pro mladé přímo v obcích, na školách
- nízkoprahové služby pro děti a mládež (volnočasové aktivity)
- návaznost na azylové služby pro rodiče s dětmi v tísni
- terénní soc. aktivizační služby pro rodiny s dětmi
- ztížená dopravní obslužnost z některých obcí (nízké množství možností k trávení volného času mládeže v obcích)

Začlenění na trhu práce

- málo pracovních příležitostí zejména pro sociálně slabé občany v okolních obcích
- chybí možnost pracovního uplatnění pro mladé, ohrožené sociální exkluzí
- sociální podniky a podporované zaměstnávání
- rekvalifikace zacílená na existující poptávku (volná pracovní místa)
- nabídka zaměstnání pro osoby s psychickým nebo fyzickým hendikepem - chybí obecně:
- pracovní příležitosti (náhrada za tradiční průmysl: textilní, dřevozpracující, papírenský, strojírenský, elektrotechnický..)

Pobytové služby

- sociální bydlení pro rodiny s dětmi "startovací byty"
- prostupné sociální bydlení
- chybí sociální bydlení
- dům se zvláštním režimem pro osoby bez přístřeší (pro místní spádovou oblast)
- dům na půli cesty - s dosahem práce a kulturního vyžití
- pobytové sociální služby pro lidi s psychiatrickým onemocněním
- chráněné bydlení pro osoby s autismem
- bydlení pro seniory (se službami)